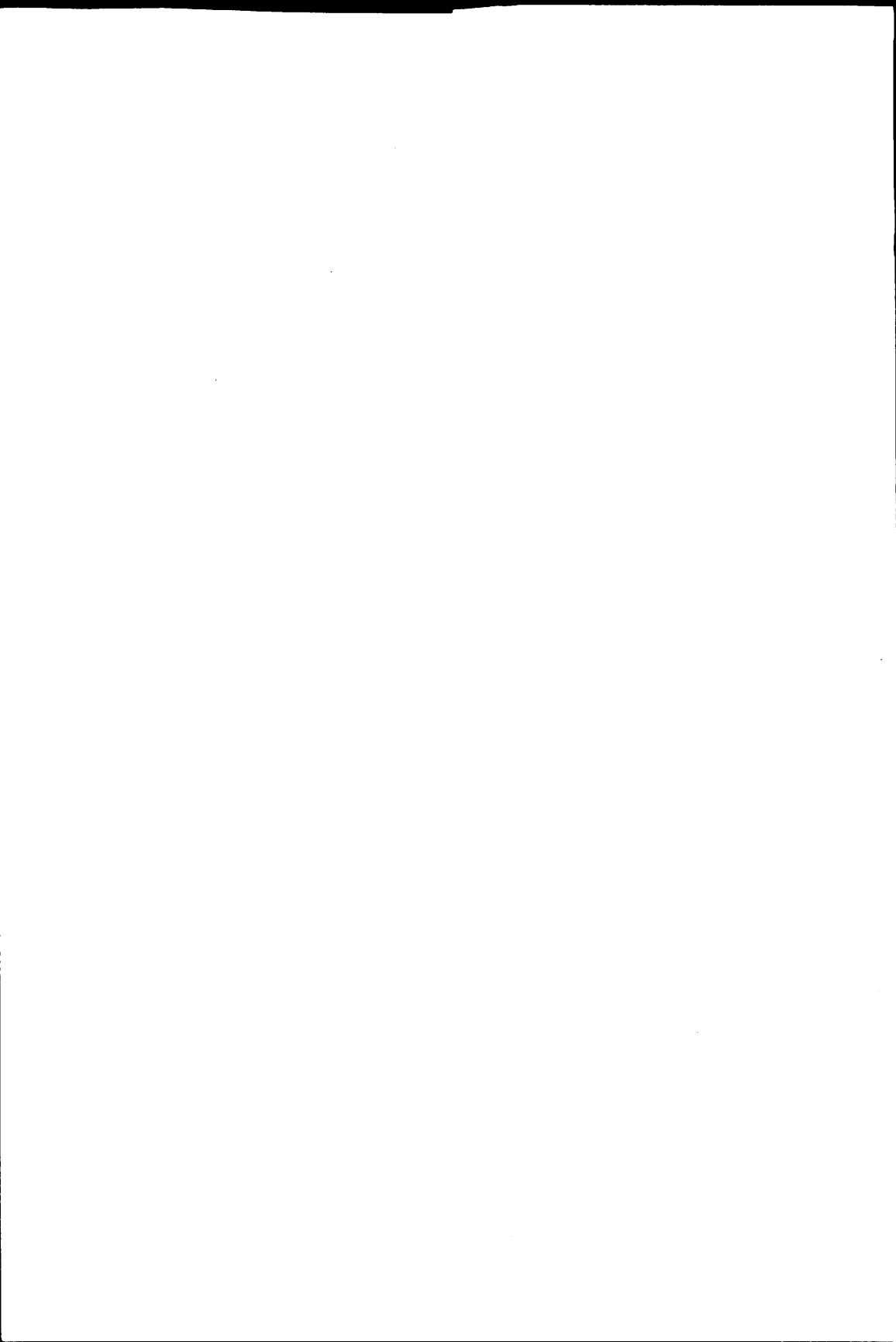

T. C.
BAŞBAKANLIK
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
Yayın No : 1 — Gn. No : 060

ATATÜRK İLE İLGİLİ
ARŞİV BELGELERİ
(1911-1921 Tarihleri Arasına Ait 106 Belge)

ANKARA — 1982

Ö N S Ö Z

1981 yılı Türk milletinin tarihinde anlamlı bir aşama yılı olmuştur. Zira, Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önderimiz Atatürk'ün doğumunun 100. Yıldönümü 1981'de başlayıp 1982'de de devam eden birçok önemli faaliyetlerle yurt içinde ve dünyada kutlanmış ve bu münasebetle O'na dair birçok eser yayınlanmış ve yayınlanmaktadır.

Her rütbede üstün başarılı bir subay, müstesna bir komutan, emsalsiz bir lider ve dünya çapında bir devlet adamı olan Büyük Kurtarıcımız'ın vatan uğrunda mücadeleler ve hiç yorulmak bilmeyen bir gayretle verdiği hizmetlerle dolu olan hayatının bir bölümüne ait belgeler Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığında (İstanbul'da) bulunmakta olup, bu zengin arşivimizin en kıymetli koleksiyonlarından birini oluşturmaktadır.

Tarihimizin bu kıymetli belgeleri bu eserde orijinal eski yazı asıllarının örnekleri ve bugünkü dilimize uygun metinleri ile Türk ve dünya tarihinin hizmetine sunulmaktadır. Böylece, Başbakanlık arşivleri de 100. Yıl programına katkıda bulunmaktadır.

Bu kıymetli eserin meydana getirilişinde emeği geçenlere teşekkür ederim.

Bülend ULUSU

BAŞBAKAN

Belge Sıra No.	İ Ç İ N D E K İ L E R	Sayfa No.
	Ö N S Ö Z	III
1.	Kurmay Binbaşı Mustafa Kemâl Bey'in telgrafında Mısır ve Bingazi ile ilgili talep edilen hususların yerine getirilmesi hakkında Sadâret'ten Harbiye Nezâreti'ne yazılan tezkere	1
2.	Bingazi ve çevresi Kumandanı Enver Bey'in telgrafının takdimine dâir Ordu Kumandanlığı'nın yazısı	1—2
2/a.	Bingazi ve çevresi Kumandanı Enver Bey'in Trablusgarb harbi hakkında Ordu Kumandanlığı'n'a çektiği telgraf	2—3
3.	Sofya Askerî Ateşesi Kurmay Binbaşı Mustafa Kemal Bey'e Fransa Hükûmeti tarafından verilen şövalye rütbesinden Légion d'honneur nişanının kabul edilmesi hakkında	3
4.	Birinci Tümen Kumandanlığı'na, Sofya Askerî Ateşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey'in tayini için Harbiye Nezâreti'nin Sadârete teklifi	4
5.	Sofya Askerî Ateşesi Yarbay Mustafa Kemal Bey'in Birinci Tümen Kumandanlığı'na tayin edildiğine dâir Sadâretten Harbiye Nezâreti'ne yazılan yazı	4—5
5/a.	Sofya Askerî Ateşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey'in Birinci Tümen Kumandanlığı'na tayin edildiğine dâir Pâdişâh Buyruğu	5
6.	Birinci Tümen Kumandanlığı'na tayin edilen Sofya Askerî Ateşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey'in görülen lüzum üzerine görevinde bırakılması hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi	5—6
6/a.	Birinci Tümen Kumandanlığı'na tayin edilen Mustafa Kemal Beyin Sofya Askerî Ateşeliği'nde kalmasına dâir Pâdişâh Buyruğu	6
7.	Üçüncü Kolorduda yeniden teşkili kararlaştırılan Tümen Kumandanlığı'na, Sofya Askerî Ateşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey'in tayini hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi	7
7/a.	Üçüncü Kolorduda yeniden teşkil olunan Tümen Kumandanlığı'na Sofya Askerî Ateşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey'in tayin olunduğuna dâir Pâdişâh Buyruğu	7
8.	Ondokuzuncu Tümen Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in, Onbeşinci Kolordu Kumandanlığı'na tayini hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi	8
8/a.	Ondokuzuncu Tümen Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in Onbeşinci Kolordu Kumandanlığı'na tayini ile ilgili Pâdişâh Buyruğu hakkında Sadâret'den Harbiye'ye yazılan yazı	8
8/b.	Mustafa Kemal Bey'in Onbeşinci Kolordu Kumandanlığı'na tayin edildiğine dâir Pâdişâh Buyruğu	9

9.	Onbeşinci Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in Onaltıncı Kolordu Kumandanlığı'na tayin edilmesine dâir Harbiye Nezâretinin teklifi	9
9/a.	Onbeşinci Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in, Onaltıncı Kolordu Kumandanlığı'na dâir çıkan Pâdişâh Buyruğu	10
10.	Onaltıncı Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in rütbesinin Tuğgeneralliğe yükseltilmesine dâir Harbiye Nezâreti'nin teklifi	10
10/a.	Onaltıncı Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in savaşlarda gösterdiği üstün hizmet dolayısıyla bir yıl kıdem verilerek rütbesinin Tuğgeneralliğe yükseltildiğine dâir Pâdişâh Buyruğu	11
11.	Kağıt paranın kıymetinin korunması için, İkinci Ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa tarafından çekilen telgrafın takdimine Harbiye Nezâretinden Sadârete yazılan yazı	11
11/a.	Kağıt paranın kıymetinin korunması için İkinci Ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa tarafından çekilen ve Harbiye Nezâretinden, Sadâret'e sunulan telgraf'ın sureti.....	12
12.	Yedinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa ile İkinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Fevzi Paşaların karşılıklı olarak yer değiştirmeleri hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi	13
12/a.	Mustafa Kemal Paşa ve Fevzi Paşanın görev yerlerinin karşılıklı olarak değiştirildiğine dâir Pâdişâh Buyruğu	13 — 14
13.	Mustafa Kemal Paşanın Kılınçlı Birinci Rütbe Mecidi Nişaniyle taltifine dâir Pâdişâh Buyruğu	15 — 16
14.	Mustafa Kemal Paşa dahil bir kısım subaylara, Harb Madalyası verilmesi hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi	16
14/a.	Mustafa Kemal Paşa dahil bir kısım subaylara Harb Madalyası verilmesine dâir Pâdişâh Buyruğu	17 — 18
15.	Mustafa Kemal Paşa'nın Yedinci Ordu Kumandanlığı'na tayinine dâir Harbiye Nezâreti'nin teklifi	19
15/a.	Mustafa Kemal Paşa'nın Yedinci Ordu Kumandanlığı'na tayin edildiğine dâir Pâdişâh Buyruğu	19
16.	Genel Karargâh emrinde bulunan Mustafa Kemal Paşa'nın Yedinci Ordu Kumandanlığı'na tayin edildiğine dâir, Harbiye Nezâreti'ne yazılan Sadâret tezkeresi	20
17.	Yedinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Pâdişâhın Fahri Yâverliğine getirildiğine dâir Sadâret'den Harbiye Nezâreti'ne yazılan tezkere	20
18.	Yıldırım Ordular Grubunun ve Yedinci Ordu Karargâhının kaldırılarak, Yedinci Ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa'nın Harbiye Nezâreti emrine verildiğine dâir Sadâret'den Harbiye Nezâreti'ne yazılan yazı	21

19.	Yıldırım Grubu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa'nın Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliğine tayin edilmesine dâir Harbiye Nezâreti'nin teklifi	21
19/a.	Mustafa Kemal Paşa'nın Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine tayin edildiğine dâir Pâdişâh Buyruğu	22
20.	Mustafa Kemal Paşa'ya Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine tayin edildiğine dâir Harbiye Nezâreti'nden yazılan yazı	22
21.	Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine verilen talimat	23 — 24
22.	Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine tayin edilen Mustafa Kemal Paşa'nın tayin, vazife ve selâhiyetine dâir mülki makamlara emir verilmesi için Harbiye Nezâreti'nden Sadârete teklif yazısı	24
23.	Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine tayin edilen Mustafa Kemal Paşa'ya verilen talimat suretinin gönderildiğine dâir Sadâret'den Dahiliye Nezâreti'ne yazılan yazı	25
24.	Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine tayin edilen Mustafa Kemal Paşa'nın görev ve yetkileri ile ilgili olarak Dahiliye Nezâreti'ne gerekli emrin verildiğine dâir Sadâret'den Harbiye Nezâreti'ne yazılan tezkere	25
25.	İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali hadisesinin ordu ve milletçe kabul edilemeyeceğine dâir, Mustafa Kemal Paşa tarafından Samsun'dan çekilen telgraf	26
26.	Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışından dolayı sadrâzamanın çektiği tebrik telgrafı	27
27.	Bafra'nın Alaçam nahiyesinde Rum ve İslâmlardan birkaç kişinin imzası ile bölgedeki asayişsizlikle ilgili olarak çekilen telgrafın, Rum komitesinin bir eseri ve tertibi olduğuna dâir, Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın Sadâret'e çektiği telgraf	27 — 28
28.	Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın, Samsun'daki İngiliz siyasî mümessili Yüzbaşı Hörst ve emrindeki birkaç birkaç subay ile kendi emrindeki bazı subayların Samsun'daki asayiş olayları ile ilgili olarak yaptıkları görüşmeye ve bunun tafsilâtına dâir, Sadâret'e çektiği telgraf	28 — 29
29.	Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'da görevli bulunduğu sırada Canik sancağındaki eşkiyalık ve asayişsizliğin sebepleri ile bu bölgede ortaya çıkan Rum ve Ermeni çetelerinin durumları hakkında yaptığı incelemelere dâir, Sadâret'e çektiği telgraf	30 — 32
30.	Dokuzuncu Ordu bölgesi hakkında telgrafı verdiği bilgiler için, Mustafa Kemal Paşa'ya Sadrâzam tarafından çekilen teşekkür telgrafı	32
31.	Sadrâzamanın, iltifat dolu ve başarı dileyen telgrafına karşılık olarak, Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın Sadâret'e çektiği cevabî telgraf	33

32. Sadâret'in Mustafa Kemal Paşa'ya, Hamid Bey'in Samsun Mu-
tasarrıflığı hakkındaki teklifi kabul etmiş olduğunu bildiren
telgrafı 33 — 34
33. Samsun sancağındaki asayiş durumu ile ilgili olarak yaptığı
incelemelere ait gönderdiği telgrafların Bakanlar Kurulu'nda
okunduğu ve pek ziyade istifade edildiğine, bundan dolayı
kendisine teşekkürde bulunulduğuna ve yeni olaylar hakkında
bilgi vermesi temenisinde bulunulduğuna dâir Sadâret'den Mus-
tafa Kemal Paşa'ya çekilen telgraf 34
34. Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın Sivas vilâ-
yetine bağlı Amasya ve Tokat sancaklarındaki çetecilik ve diğer
olaylarla ilgili olarak, Havza'dan Sadâret'e çektiği telgraf 34 — 36
35. Mustafa Kemal Paşa'nın, bağımsızlık için her türlü fedâkârlığa
hazır olduklarına dair otuzbin nüfus adına Tercan Belediye
Başkanlığı vasıtasıyla kendisine telgrafla başvurulduğu hakkın-
da Havza'dan Sadâret'e çektiği telgraf 37
36. Erzurum Valisi Münir Bey'in görevinden alınması üzerine,
Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın, adı geçen va-
linin yerinde bırakılmasının uygun olacağı hakkında, Amasya'-
dan Dahiliye Nezâreti'ne çektiği telgraf 37
37. Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîyye Heyetleri tarafından verilecek tel-
grafların çekilmemesi hakkında verilen emir üzerine, Üçüncü
Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın bu emre uyulmaması,
bu konuda mitingler düzenlenmesi ve emir geri alınmaya ka-
dar İstanbul ile haberleşmenin kesilmesi için Trabzon valiliğine
çektiği telgraf 38
- 37/a. Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîyye Cemiyetleri'nin verecekleri telgraf-
ların çekilmemesi hakkında Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü
tarafından bütün telgraf memurlarına hitaben çekilen telgraf
emrine uyulmamasına ve böyle bir emre uyan olursa Sıkıyö-
netime verilmesine dair, Mustafa Kemal Paşa'nın Amasya'dan
Trabzon vilâyetine çektiği ikinci telgraf 39
38. Müdâfaa-i Millîyye ve Redd-i İlhâk Cemiyetlerine ait telgrafların
çekilmemesi hakkında Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü ta-
rafından bütün telgraf memurlarına hitaben çekilen telgraf
emrinin dinlenmemesine dâir, Üçüncü Ordu Müfettişi sıfatıyla
Mustafa Kemal Paşa tarafından 1. Kolordu, 17. Kolordu ve Ba-
lıkesir.deki 14. Kolordu Kumandanlıklarına çektiği telgraf 39
39. Erzurum Valisi Münir Bey'in görevinde bırakılmasının gerekli
olduğuna ve Redd-i İlhak Heyetleri tarafından çekilen telgraf-
ların tutulması hakkında Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğünce
verilen emrin kaldırılması lâzım geleceğine dâir, Üçüncü Ordu
Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'dan alınan telgrafların Sadâret'e
arz edildiğini bildirir Dahiliye Nezâreti yazısı 40

40. Cemiyetler adına ücretsiz telgraf çekilmemesi ve hükümetçe tasdik edilmemiş cemiyetler adına ise ücretle dahi olsa telgraf kabul edilmemesi hakkında, Sadâret'den Dahiliye Nezâreti'ne gönderilen emir 40
41. Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın azli ile yerine Hurşid Paşa'nın tayini için gerekli işlemi yapmakla Harbiye Nezâreti'nin, bu konuda vilâyetlere gerekli bilgi verilmesi için de Dahiliye Nezâreti'nin görevlendirilmesi hakkında Bakanlar Kurulu'nun 23 Haziran 1919 tarihli kararı 41
42. Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alınarak yerine Bahriye Nâzırı Hurşid Paşa'nın tayininin kararlaştırıldığı hakkında Harbiye ve Dahiliye Nezâretlerine yazılan Sadâret yazısı 41 — 42
43. Yabancılar aleyhine tahrikde bulunmaktan Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'a ve Cemal Paşa'nın da aynı gaye ile Konya çevresindeki tahriklerinden dolayı Müfettişliğin lağvedilmesi hakkında İngiliz Fevkâlâde Komiserliğinin Hariciye Nezâreti'ne verdiği nota 42 — 43
44. Müdâfaa-i Millîyye Heyetleri tarafından çekilen telgraflardan, İstanbul merkezi vasıtasıyla çekilenlerin tutulduğuna, Mustafa Kemal Paşa'nın bu âsi tavrının memleketi büsbütün yabancılarla çiğnetmeye varacağına, bu hususta hemen kesin teşebbüslerde bulunulması gerektiğine dâir, Refik Halid imzalı bir telgraf 43
45. Yabancılar aleyhine yaptığı tahrikler sebebiyle Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'a çağırılmasını İngiltere Fevkalâde Komiseri'nin ısrarla talep ettiğine ve Cemal Paşa'nın da aynı gaye ile Konya çevresindeki tahriklerinden dolayı müfettişliğin lağvı hakkında Hariciye Nezâreti'nin Sadâret'e teklif yazısı 44
46. Mustafa Kemal Paşa'nın görevinden alınıp alınmadığı hakkında Erzincan Mutasarrıfı Eşref imzası ile Sadâret'e çekilen telgraf 45
47. İngilizlerin Batum'un kısmen tahliyesini bahane ederek, Samsun'daki kuvvetlerine ilâveten, kasabaya çıkarmak istedikleri askerlere karşı gereken tedbirlerin alındığına dâir, Üçüncü Ordu Müfettişi Kemal Paşa'nın Sadâret'e gönderdiği şifre telgraf 45 — 46
48. Mustafa Kemal Paşa'nın hava değişimi alması için Pâdişâh tarafından kendisine çekilen telgraf 46 — 47
49. Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın Müfettişlikten alınması hakkında Sadâretçe hazırlanan tutanak müsveddesi 47 — 48
50. Mustafa Kemal Paşa'nın Üçüncü Ordu Müfettişliğinden alınmasına dâir Meclis-i Mahsus tutanağı 48 — 49
51. Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'a gelmesi için Pâdişâh tarafından kendisine çekilen telgraf 50
52. Mustafa Kemal Paşa ile İstanbul'a dönmesi için makina bahsında yapılan görüşme 50 — 51

53.	Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın görevine son verildiğine dâir Pâdişah Buyruğu	51
54.	Mustafa Kemal Paşa'nın askerlikten istifa ettiğine dâir Padişaha çektiği telgraf	51 — 52
55.	Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın görevine son verildiğine dâir Pâdişah Buyruğunun gönderildiği hakkında Sadâret'den Harbiye Nezâretine yazılan yazı	52
56.	Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey'in Hükûmet aleyhine çalıştıklarının tesbit edildiği ve kendilerinin yakalanarak İstanbul'a getirilmeleri hakkında Bakanlar Kurulu kararı	53
57.	Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey'in Hükûmete karşı olan tutumlarından dolayı, yakalanıp İstanbul'a getirilmeleri hakkında Bakanlar Kurulu'nca alınan kararın yerine getirilmesi için Sadâret tarafından Hariciye, Harbiye ve Dahiliye Nezâretlerine yazılan yazı	53 — 54
58.	Mustafa Kemal Paşa'nın askerlik mesleğinden çıkarıldığına, taşıdığı nişanların alındığına ve Fahrî Yâverlik rütbesinin kaldırıldığına dâir acele olarak bir Pâdişâh Buyruğu tasarısı hazırlanması için, Harbiye Nezâretine yazılan Sadâret yazısı....	54 — 55
58/a.	Mustafa Kemal Paşa'nın askerlik mesleğinden çıkarılması, nişanlarının ve Fahrî Yâverlik rütbesinin kaldırılması hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi	55
59.	Üçüncü Ordu Müfettişliğinden azledilen ve askerlik mesleğinden istifa eden Mustafa Kemal Bey'in askerlikten çıkarılması ve nişanlarının geri alınması hakkında çıkarılan Pâdişâh Buyruğu	56
60.	Üçüncü Ordu Müfettişliğinden azledilen Mustafa Kemal Paşa'nın askerlik mesleğinden çıkarıldığına, taşıdığı nişanların kendisinden alındığına ve Fahrî Yâverlik rütbesinin kaldırıldığına dâir çıkan Pâdişâh Buyruğu'nun gönderildiği hakkında Sadâret'den Harbiye Nezâreti'ne yazılan yazı	56 — 57
61.	Erzurum Kongresi Beyannamesi	57 — 59
62.	Üçüncü Ordu Müfettiş Vekili Kâzım Karabekir Paşa tarafından Sadâret'e gönderilen Erzurum Kongresi ile ilgili rapor	60 — 61
63.	Mustafa Kemal ve Refet Bey'lerin yâver ve emirberleriyle birlikte Tosya'ya geldikleri hakkında	61
64.	Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyet-i Temsiliyesi adına Mustafa Kemal Bey'in, vatanın kurtulması bahsinde hareketin başarı ile yürütüldüğü ve birlik ve beraberliğin devamı ile bu hususta zaman zaman bilgi verilmesi hakkında cemiyet şubelerine gönderdiği genelge	62
65.	Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa hakkında soruşturma yapılıp yapılmayacağı hakkında, Sorgu Hâkimliği, Sıkıyönetim Savcılığı ve Sıkıyönetim Mahkemesi arasında yapılan yazışmalar	62 — 64

66. Teşkilât ve Harekât-ı Millîye'ye iştirak edenler hakkında kovuşturma yapılmasına gerek olup olmadığı hakkında Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından Harbiye Nezâreti'ne yazılan yazı 65
67. Teşkilât ve Harekât-ı Millîye'ye iştirak edib de, hareketleri sabık hükûmet zamanında suç sayılanlar hakkında takibat yapılmasına gerek olup olmadığı hakkında açıklama yapılması isteği ile Dahiliye Nezâreti'nden Sadâret'e yazılan yazı 66
68. Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetleri tarafından çekilen telgraflar hakkında 66 — 67
69. Amasya'da Bahriye Nâzırı Salih Paşa ile Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti azasından Mustafa Kemal Paşa, Rauf ve Sami Beyler arasında geçen görüşmelerin tutanağı.... 67 — 69
70. Erzurum halkının meydana getirdikleri Millî teşkilât, Mustafa Kemal Paşa'nın Erzurum'dan mebus seçilmesi ve bu seçilmenin kendi isteği dışında halkın arzusu ile gerçekleştiği hakkında Teftiş Heyetinin raporu 70 — 71
71. Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye Cemiyet Temsilcilerinin Sivas'tan Ankara'ya hareket ettiklerine dâir Dahiliye Nezâreti'nden Sadâret'e yazılan yazı 71
72. İngiliz Binbaşı Robenson'un Gümüşhane'ye gelişinde, Onbeşinci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa ile aralarında geçen görüşme hakkında Dahiliye Nezâreti'nden Sadâret'e verilen rapor 71 — 72
73. Mustafa Kemal Paşa ile Enver Paşa arasında haberleşme olduğu hakkında Sadâret'den Hariciye Nezâreti'ne yazılan yazı 72 — 73
74. Üçüncü Ordu Müfettişliğinden alınan, ardından kendi isteği ile askerlik mesleğinden ayrılmış bulunan Mustafa Kemal Paşa'nın geri alınan nişanları ile ilgili kararın mahkeme hükmüne dayanmadığından, gerekli şekilde düzeltilmesi hususunda Harbiye Nezâreti'nin teklifi 73
75. Mustafa Kemâl Paşa'nın Üçüncü Ordu Müfettişliğinden azlinden ve askerlikten uzaklaştırılmasından sonra hakkındaki işlemin düzeltilerek askerlikten istifa etmiş sayılması, geri alınan nişan ve madalyalarının iadesi için alınan Bakanlar Kurulu Kararı 74
76. Mustafa Kemal Paşa'nın Nişan ve Madalyaları ile Fahrî Yâverlik rütbesinin geri verildiğine dâir Pâdişah Buyruğu tasarısı hazırlanması için Sadâret'den Harbiye Nezâretine yazılan yazı 75
77. Mustafa Kemal Paşa'nın askerlikten ayrılmış sayılması ve nişanlarıyla madalyalarının kendisine iadesi hakkında Harbiye Nezâreti'nin teklifi 75 — 76
78. Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarının Ankara'ya geldiklerine dâir Dahiliye Nezâreti'nden Sadâret'e yazılan yazı 76

78/a.	Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının Ankara'ya gelişleri hakkında Dahiliye Nezâreti'n'in tafsilatlı raporu	77
79.	Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin temsilcileri adına Mustafa Kemal Paşa tarafından, hastalığı sebebiyle Meclis'in açılışında bulunamayan Pâdişâh'a çekilen geçmiş olsun telgrafı	78
80.	Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetlerinin Pâdişâh'ın hastalığı sebebiyle çektikleri telgrafa Pâdişâh tarafından verilen cevap	78
81.	Mustafa Kemal Paşa'nın geri alınan nişan ve madalyalarının iadesi hakkında çıkan Pâdişâh Buyruğu	79
82.	Edirne vilâyetinin Osmanlı Devletinin ayrılmaz parçası olduğuna dâir, Birinci Kolordu Komutanı Cafer Tayyar'a Heyet-i Temsiliyye adına Mustafa Kemal imzası ile çekilen telgraf	79
83.	İlk kurulan Büyük Millet Meclisi Vekiller Heyetinin listesi ve selâhiyetlerine dâir	80 — 81
84.	Mustafa Kemal Paşa tarafından Trakya Kongresince, Yunan işgaline karşı alınan savunma kararlarının uygun bulunduğu ve Paris'e giden Osmanlı heyetinin, milletin temsilcisi olamayacağı konusunda çektiği telgraf	81
85.	Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları ile ilgili olarak verilen hüküm ve Pâdişâh Buyruğu tasarısının tasdiki hakkında Harbiye Nezâreti'nden Sadâret'e yazılan yazı	82
86.	Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının idamı için çıkan Sıkıyönetim Mahkemesi kararı ve Pâdişâh Buyruğu'nun gönderildiğine dâir Sadâret'den Harbiye Nezâreti'ne yazılan yazı	82
87.	Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının idamlarına dâir çıkan Pâdişâh Buyruğu	83
88.	Birinci Kolordu Kumandanına, İstanbul'la her türlü haberleşmenin kesilmesine dâir Mustafa Kemal imzası ile çekilen telgraf	84
89.	General Milen tarafından Harbiye Nezâreti'ne verilen muhtı-rada, bütün sahillerdeki silah ve cephaneye depolarının İngiliz memur ve muhafızlarına teslim edilmesi isteğine karşılık, silah ve cephanenin hiçbir şekilde düşmana teslim edilmeyerek emin yerlere naklinin sağlanması hakkında Mustafa Kemal Paşa tarafından Birinci Kolordu Kumandanlığına yazılan yazı	84 — 85
90.	Erzurum'daki İngiliz temsilcisi Ravlinson'la yaptığı görüşme ile ilgili olarak Onbeşinci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa'nın Sadâret'e' gönderdiği rapor	85 — 87
	BELGELER	89 — 201
	S Ö Z L Ü K	203 — 206

B E L G E - 1

B. E. O.

A. MTZ. TG. HB. 1329.11.10

DÂİRE-İ SADÂRET

Tahrîrât Kalemî

Tarih : 2.11.1911

Gizli

Emir Subayı Yahya Bey ile
elden gönderildi.

(HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA)

2 Kasım 1911 tarih ve 109 sayılı gizli yazılarına cevaptır.

Kurmay Binbaşı Mustafa Kemal Bey'in telgrafında istenilen hususlar ile diğer isteğin gerçekleştirilmesi için gerekli girişimlerde bulunması uygun olup, Mısır Hükûmetinin bundan sonra da kolaylık göstermesinin sağlanması hakkında gizli olarak Mısır Fevkâlâde Komiserliğine tavsiyede bulunulmuştur. Suriye, Mısır ve Bingâzi halkının düşünceleri, durumun gerektirdiği şekilde göz önüne alınacaktır efendim.

B E L G E - 2

A. VRK. HB. 1330.11.28

OSMANLI ORDU-YI HÜMÂYÛNU

BAŞKUMANDANLIĞI VEKÂLETİ

ERKÂN-I HARBİYESİ

Sayı

Gizli ve aceledir.

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Bingâzi ve çevresi Kumandanı Enver Bey'den alınıp vekâlet etmekte olduğumuz makamdan gönderilen telgraf sureti ekli olarak yüce makamlarına sunulmuştur. İçindekiler buraca uygun görülmüş olup, yüksek makamlarınca da uygun görüldüğü takdirde, adı geçen kumandana

gizli ve özel olarak tâlimât verdirilmek üzere yüksek emirlerinizin acele olarak bildirilmesi arz olunur.

Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

27 Kasım 1912

Ordu Başkumandan Vekili
Korgeneral
NÂZİM

B E L G E - 2/a

A. VRK. HB. 1330.11.28

OSMANLI ORDU-YI HÜMÂYÜNU
BAŞKUMANDANLIĞI VEKÂLETİ
ERKÂN-I HARBİYESİ
Sayı

Bingâzi ve çevresi Kumandanı Enver Bey'den gelen 27 Ekim 1912 tarihli telgraf suretidir.

C. Bizzat çözümlenecektir. Barış haberinin Araplara bildirilmesi çok tehlikeli olduğundan bunu gizlemeye mecburum. Bundan dolayı askerî birliklerin ve subayların düzenli ve toplu bir şekilde geriye gönderilmeleri mümkün olamayacaktır. Subaylardan işe yaramayanlar ve esasen kalmayacak olanlar, ancak çeşitli vasıtalarla kısım kısım gönderilecektir. Eğer bu şekil, barış şartlarındaki açıklık kazanmamış bazı maddelerden dolayı esasta devlete zarar verecek anlaşmazlıklara ve güçlüklerle neden olacak ise, açıkça Hükûmete baş kaldırmış ve emirlere uymayan kimse olarak gösterilmem, gerekli ve kaçınılmaz olur sanırım. Eğer bu şekil durumu değiştirmez ise o zaman buradaki Arap mücahitlerinden bir kısmının Rumeli'deki savaflara katılmalarını sağlamak, mümkün olduğu kadar asker kıyafetine sokarak birkaç subay ve asker beraberinde mevcut düzenli askerlerin yerine gönderilebilir. Kurmay Binbaşı Mustafa Kemal ile Yüzbaşı (F. A. N.) (şifre) beyler de gönderilmişlerdir. Şimdilik elde bulunan araçların hiçbirini göndermeyeceğim. Elde bulunan Muhafız Kıtaları düzenli asker yerine geçebilecek ise de topçu ve mitralyöz kıtalarında bir ay içerisinde muhafız asker yetiştirmek imkânsızdır. Subayların yerine geçmek üzere, Küçük Zâbit Mekte-

bi'ne gönderilen kırk kişi üç yılda yetiştirilip geri gönderilir ise bunlar ...edilen amaçların yerine getirilmesi için garantidir. Telgraf gelirleri kendilerini koruyabileceğinden, memurlarını alıkoyuyorum. Tedbir olarak her merkeze de telefon koyduruyorum. Böylece memura gerek duyulmadan da haberleşme yapılabilir. Doktor, veteriner ve eczacı daha sonra sağlanmak üzere, öncelikle barut yapılması, silah tamiri, marangozluk ve diğer hususları öğrenmek üzere altmış kişi gönderiyorum. Daha önce arz ettiğim gibi, geçici olarak askerî hizmette bulunanlarla, mülkî memurlardan yaralı olanların ve şehidlerin ailelerine tazminat karşılığı ve rilmek üzere aylık olarak en az onbin liraya ihtiyaç vardır. Eğer Mısır yolu kapanmazsa buraya gelecek olan yardımın giriş vergisi, tütün ve şeker tekeli ile birkaç bin lira sağlanabileceği düşünülmektedir. Buna göre yapılacak yardımın etraflıca belirlenmesini dilerim.

Ben, bundan sonra da burada kalmaya karar verdim. Çünkü, gerek Şeyh Ahmet El-Şerif El-Sunûsi Hazretleri ve gerekse tekke şeyhleri bunu kesinlikle istiyorlar. Ben ne dersem öyle yapıyorlar. Yalnız sahile çıkarılmış silâhlara, yolda bulunan erzakın gelmesine ve Adalar Denizindeki savaş hareketlerimize bir zarar vermemek için şimdilik burada savaşa devam etmiyeceğim. Bu nedenle burayla ilgili işlerin onbeş, yirmi gün sürüncemede bırakılmasını özellikle dilerim.

B E L G E - 3

B. E. O.

Belge No : 320038

DÂİRE-İ SADÂRET KALEMİ

Sayı : 3766

Tarih : 12.3.1914

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

8 Mart 1914 tarih ve 2369 sayılı yazılarına cevaptır.

Sofya Askerî Ataşesi Kurmay Binbaşlarından Kemal Bey'e Fransa Hükûmeti tarafından verilen Şövalye rütbesinden Lejyon Donör (*) nişanının, adı geçen tarafından kabul edilmesi ve gerektiğinde takılmasına, Pâdişâh tarafından uygun görülerek, müsaadelerine dair verilen emrin tasdikli sureti ekli olarak yüksek makamınıza gönderilmiştir efendim.

(*) Légion d'honneur : Asker ve sivillere verilen bir Fransız şeref nişanı.

B E L G E - 4

İRÂDE HARBİYE

10 Muharrem 1333

Belge No : 13. Ek : 1

HARBİYE NEZÂRETİ

TAHRİRAT DÂİRESİ

Tahrirat Kalemî

695

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

İkinci Kolordu Kumandanı Hasan Rıza Paşa'nın emekli edilmesiy-
le, yerine Birinci Tümen Kumandanı Albay Fâik Bey'in ve Birinci Tümen
Kumandanlığına da Sofya Askerî Ataşesi Yarbay Mustafa Kemal Bey'in
atanmaları uygun görülerek, düzenlenen Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli
olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılması ve neticesi ile ilgili emirlerinin
bildirilmesi tensip ve arzularınıza bırakılmıştır.

Bu hususta emir ve buyruk emir sahibininidir.

26 Kasım 1914

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı

Enver

B E L G E - 5

B. E. O.

MÛTENEVVIÂ KISMI

Karton : 3

Belge No : 324225

DÂİRE-İ SADÂRET

UMÛR-I MÛHİMME KALEMİ

Sayı : 2223

Tarih : 30.11.1914

HARBİYE NEZÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

26 Kasım 1914 tarih ve 695 sayılı yazınıza cevaptır.

İkinci Kolordu Kumandanı Hasan Rıza Paşa'nın emekli edilerek ye-
rine Birinci Tümen Kumandanı Albay Fâik ve Birinci Tümen Kumandan-

lığına da Sofya Askerî Ataşesi Yarbay Mustafa Kemal Bey'in atandıklarına dair alınan Pâdişâh buyruğunun tasdikli sureti ekli olarak tarafınıza gönderilmiştir. Gereğinin yapılmasını.

29 Kasım 1914 tarihli Pâdişâh buyruğu üzerine.

B E L G E - 5/a

İRÂDE HARBİYE
10 Muharrem 1333
Belge No : 13

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ
Tahrirat Kalemi
2223

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

İkinci Kolordu Kumandanı Hasan Rıza Paşa'nın emekli edilerek, yerine Birinci Tümen Kumandanı Albay Fâik Bey ve Birinci Tümen Kumandanlığına da Sofya Askerî Ataşesi Yarbay Mustafa Kemal Bey atanmışlardır.

Bu buyruğu yürütmeğe Harbiye Nâzırı görevlidir.

29 Kasım 1914

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı
Enver

Sadrâzam
Mehmed Said

Mehmed Reşâd

B E L G E - 6

İRÂDE HARBİYE
14 Muharrem 1333
Belge No : 24. Ek : 1.

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ
Tahrirat Kalemi
708

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Birinci Tümen Kumandanlığına atanan Sofya Askerî Ataşesi Yarbay Mustafa Kemal Bey'in görülen lüzum üzerine görevinde bırakılmasıyla,

anılan Tümen Kumandanlığına Dördüncü Kolordu Kurmay Başkanı Yarbay Cafer Tayyar Bey'in atanması hakkında düzenlenen Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılması ve neticesi ile ilgili emirlerinin bildirilmesi emir ve arzularınıza bırakılmıştır. Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

1 Aralık 1914

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

B E L G E - 6/a

İRÂDE HARBİYE

14 Muharrem 1333

Belge No : 24

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ

Tahrirat Kalemi
2259

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Birinci Tümen Kumandanlığına atanan Sofya Büyükelçiliği Askerî Ataşesi Yarbay Mustafa Kemal Bey, görülen lüzum üzerine anılan Askerî Ataşelik görevinde bırakılmış ve adı geçen Tümen Kumandanlığına Dördüncü Kolordu Kurmay Başkanı Yarbay Cafer Tayyar Bey atanmıştır.

Bu buyruğu yürütmeğe Harbiye Nâzırı görevlidir.

2 Aralık 1914

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

Sadrâzam
Mehmet Said

Mehmed Reşaa

B E L G E - 7

İRÂDE HARBİYE
4 Rebü'l-evvel 1333
Belge No : 3. Ek : 1

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ
Tahrirat Kalemi
883

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Üçüncü Kolorduca yeniden kurulması kararlaştırılan Tümen Kumandanlığına Sofya Askerî Ataşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey'in getirilmesi hakkında düzenlenen Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılması ve neticesi ile ilgili emirlerinizin bildirilmesi yüksek müsadelerinize bağlıdır. Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

18 Ocak 1915

Harbiye Nâzırı
Vekili
Talat

B E L G E - 7/a

İRÂDE HARBİYE
4 Rebü'l-evvel 1333
Belge No : 3. Ek : 1.

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ
Tahrirat Kalemi
2617

(PÂDİŞÂH BUYRUĞU)

Üçüncü Kolordu'da yeniden kurulan Tümen Kumandanlığına Sofya Askerî Ataşesi Kurmay Yarbay Mustafa Kemal Bey getirilmiştir. Bu buyruğu yürütmeğe Harbiye Nâzırı görevlidir.

20 Ocak 1915

Harbiye Nâzırı Vekili *Sadrâzam*

Talat

Mehmed Said

Mehmed Reşad

B E L G E - 8

İRÂDE HARBİYE

15 Ramazan 1333

Belge No : 43. Ek : 1.

HARBİYE NEZÂRETİ

TAHRİRAT DÂİRESİ

Tahrirat Kalemî

537

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Ondokuzuncu Tümen Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in On-beşinci Kolordu Kumandanlığına atanması hakkında düzenlenen Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılması ve neticesi ile ilgili emirlerinizin bildirilmesi yüksek müsadelerinize bağlıdır.

Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

25 Temmuz 1915

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı

Enver

B E L G E - 8/a

B. E. O.

MÜTENEVVİA KISMI

Karton No : 3

Belge No : 327424

SADÂRET DÂİRESİ

Umûr-ı Mühimme Kalemî

Sayı : 830

Tarih : 29 Temmuz 1915

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

12 Temmuz 1915 tarih ve 537 sayılı yazılarına cevaptır.

Ondokuzuncu Tümen Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in On-beşinci Kolordu Kumandanlığına atandığına dair Pâdişâh buyruğunun tasdikli sureti ekli olarak makamınıza gönderildi efendim.

28 Temmuz 1915 tarihli Pâdişâh buyruğu üzerine.

B E L G E - 8/b

İRÂDE HARBİYE
15 Ramazan 1333
Belge No : 43

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ
Tahrirat Kalemi
830

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Ondokuzuncu Tümen Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey, Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına atanmıştır.

Bu buyruğu yürütmeğe Harbiye Nâzırı görevlidir.

28 Temmuz 1915

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

Mehmed Reşâd

Sadrâzam
Mehmed Said

B E L G E - 9

İRÂDE HARBİYE
6 Şevvâl 1333
Belge No : 19. Ek : 1.

HARBİYE NEZÂRETİ
TAHRİRAT DÂİRESİ
Tahrirat Kalemi
673

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Onbeşinci Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in Onaltıncı Kolordu Komutanlığı'na atanması hakkında düzenlenen Pâdişâh buyruğu tasarısı ekte sunulmuştur. Gereğinin yapılması ve neticesinin emir buyurulması yüce buyruklarınındır.

Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

17 Ağustos 1915

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

B E L G E - 9/a

İRÂDE HARBİYE

6 Şevval 1333

Belge No : 19

HARBİYE NEZÂRETİ

TAHRİRÂT DÂİRESİ

Tahrîrât Kalemi

1006

(PÂDİŞÂH BUYRUĞU)

Onbeşinci Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey, Onaltıncı Kolordu Kumandanlığına atanmıştır.

Bu buyruğu yürütmekle Harbiye Nâzırı görevlidir.

19 Ağustos 1915

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı

Enver

Mehmed Reşad

Sadrâzam

Mehmed Said

B E L G E - 10

DOSYA TASNİFİ

Harbiye - Terfiât, Tevcihât

Belge No : 67/1

HARBİYE NEZÂRETİ

Muâmelât-ı Zâtiye Müdiriyeti

2/348

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Onaltıncı Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in, cereyân eden savaşlardaki faydalı ve olağanüstü hizmetlerinden dolayı kendisine bir yıl kıdem verilerek, rütbesinin Tuğgeneralliğe yükseltilmesine dair düzenlenen iki nüsha Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılması ve sonucu ile ilgili emirlerin bildirilmesi hususunda emir ve buyruk, emir sahibinindir.

30 Mart 1916

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı

Enver

B E L G E - 10/a

İRÂDE HARBİYE
4 Rebiü'l-evvel 1333
Belge No : 3

HARBİYE NEZÂRETİ
Muâmelât-ı Zâtiye Müdiriyeti
185

(PÂDİŞÂH BUYRUĞU)

Onaltıncı Kolordu Kumandanı Albay Mustafa Kemal Bey'in cereyân eden savaşlardaki faydalı ve olağanüstü hizmetlerinden dolayı kendisine bir yıl kıdem verilerek rütbesi Tuğgeneralliğe yükseltilmiştir.

Bu buyruğu yürütmeye Harbiye Nâzırı görevlidir.

1 Nisan 1916

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

Sadrâzam
Mehmed Said

Mehmed Reşâd

B E L G E - 11

A. VRK. HB. 1335.4.25

HARBİYE NEZÂRETİ
MUHÂSEBÂT DÂİRESİ

Şube : 1
Umumî : 6054
Hususî : 479

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

7 Şubat 1917 tarihli yazımıza ektir. Kâğıt paraların kıymetinin korunması hususunda bazı ifadeleri kapsayan İkinci Ordu Kumandanlığından bu defa çekilen telgrafın çıkarılan sureti yüksek makamlarına sunulmuştur. Muhtevâsına ve önceki ifadelerimize göre gerekli işlemin yapılarak bildirilmesi istirham olunur. Bu hususta emir ve buyruk, emir sahibinindir.

18 Şubat 1917

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

A. VRK. HB. 1335.4.25

HARBİYE NEZÂRETİ
MUHÂSEBÂT DÂİRESİ

S û r e t

Kâğıt paraların Devletçe takdir olunan bedelleri karşılığında tedavülünü sağlamak için ordu tarafından alınan tedbirlerin deneme şeklindeki uygulaması sırasında, buranın durumu dikkate alınarak ordu bölgesine çevre illerde de kâğıt paranın değerinin değişmesinin, zarurî ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını yükseltmek suretiyle, para değerini düşürmek gibi hileli işlemlere meydan vermemek için zarurî ihtiyaç maddelerinden sayılan şeylere narh koyma zaruretini ortaya çıkarmıştır. Bunun için, buraca gerekenin yapılmasına başlanılmakla beraber, komşu illerde ve özellikle doğu illerinin piyasasına hükmeden Halep'te de bu usulün kabul ve tatbiki ile gerekli kontrolün yapılması Dördüncü ve Altıncı Ordu Kumandanlıklarından rica edilmiştir. Altıncı Ordu'dan olumlu cevap alınmış ise de, Dördüncü Ordu Kumandanlığından gelen telgrafta; «Ekonomide hızlı mübadelenin tek çare olduğu ve kâğıt para konusunda hükümetçe alınacak cezâî tedbirlerin olumsuz neticeler doğuracağı, durumun ticaretin gereği olduğu ve evvelce koyduğu narhı sonradan yükseltmeğe mecbur kaldığı, Bedevilerle altın para ile alış-veriş yapmanın tek çare olarak bulunduğu» bildirilmektedir. Ordu bölgesinin güney taraflarını aşiretler ve çöl Araplarının teşkil etmekte olduğu ve Ordu ihtiyacının büyük kısmının bunlardan sağlandığı bilindiğinden ayrıca izaha gerek duyulmamıştır. Bunlar da, bu bölgenin özel şartları dolayısıyla, kolaylıkla diğer yerlere girebilmekte ve hattâ kaçakçılığa da pek kolaylıkla âlet olmaktadır. Şu halde, zaten büyük sıkıntılar içinde bulunanlar, İkinci Ordu kâğıt para ile alış-veriş yapmakta ısrar ettiği ve Dördüncü Ordu ise alış-verişte altın kullanmağa devam ettiği takdirde, İkinci Ordunun bütün hayat kaynakları Dördüncü Ordu'ya... edilecek ve bunun sonucu olarak da burası sefaletе düşüp perişan olacaktır. Böyle acı bir sonucu görme felâketinin ortaya çıkmasına meydan vermemek için, ya kâğıt paranın her yerde kullanılmasını sağlayacak şiddetli tedbirlerin alınması ve yahut her ordu için ihtiyacı karşılayacak kadar altın verilmesi, kısaca her tarafta aynı uygulamanın yapılması hususunda gerekli tedbirlerin alınmasına müsâade buyurulmasını özellikle ve önemle arz ederim.

18 Şubat 1917

İkinci Ordu Kumandan Vekili
Mustafa Kemal

B E L G E - 12

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
Belge No : 67/4

HARBİYE NEZÂRETİ
Muâmelât-ı Zâtiye Müdiriyeti
Tahrîrat Kalemi
8/11663

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Yedinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal ve İkinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Fevzi Paşaların karşılıklı olarak görev yerlerinin değiştirilmesi ve Yirmiikinci Kolordu Kumandan Vekili Albay Refet Bey'in adı geçen Kolordu Kumandanlığına asâleten atanmasına dair hazırlanan iki nüsha Pâdişâh buyruğu tasarısı ekte takdim kılınmış olmakla gereğinin yapılması ve neticesinin, emredilip bildirilmesi hususunda, emir ve buyruk, emir sahibinindir.

13 Ekim 1917

Başkumandan Vekili
ve
Harbiye Nâzırı
Enver

B E L G E - 12/a

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
Belge No : 67/4

HARBİYE NEZÂRETİ
Muâmelât-ı Zâtiye Müdiriyeti
1447

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Yedinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın İkinci ve İkinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Fevzi Paşa'nın Yedinci Ordu Kumandanlıklarına 8 Ekim 1917 tarihinden itibaren karşılıklı olarak yer değiştirmeleri yapılmış ve Yirmiikinci Kolordu Kumandan Vekili Albay

Refet Bey 8 Ekim 1917 tarihinden geçerli olmak üzere âsâleten anılan
Kolordu Kumandanlığına tayin olunmuştur.

Bu buyruğun yürütülmesine Harbiye Nâzırı görevlidir.

15 Ekim 1917

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı

Enver

Sadrâzam

Mehmed Talât

Mehmed Reşâd

HARBİYE NEZÂRETİ

Muamelât-ı Zâtiyye Müdiriyeti

Îrâde-i seniyye Numarası : 1826

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Sıra No.	Ordu	Kolordu	Tümen	Alay	Tabur	Bölüm	Rütbe	K ü n y e	Sicil veya kayıt numarası	Hakkında yapılacak işlem
	Genel Karargâh emrinde Ordu Kumandanı						Tuğgeneral	Mustafa Kemal Paşa, Ali Rıza oğlu, Selânik	317/8 Piy.	Adı geçen Paşa'nın Kılıçlı Birinci Rütbe Mecidi (*) Nişanıyla mükâfatlandırılması. Gerek tahkimat ve gerek müdafaa hususlarında olağanüstü yararlık ve gayretinden dolayı bir küt'a Muharebe Gülmüş Liyakat Madalyasıyla mükâfatlandırılması.
	Yüzdokuzuncu Alay Kumandanı Süvari					Binbaşı		Ali Rıza Efendi Recep oğlu, Trabzon	323/6	Dördüncü Rütbeden Mecidi Nişanıyla mükâfatlandırılması.
	Genelkurmay Başkanlığı emrinde					Kıdemli Yzb.		Ahmed Nazmi Efendi, Mehmed oğlu, Aksaray	316/71	Anafartalar Muharebesiyle, bu ana kadar, adı geçen Paşa'nın katıldığı bütün askerî harekât-taki yararlı hizmetlerinden dolayı Kılıçlı Dördüncü Rütbeden Mecidi Nişanıyla mükâfatlandırılması.
	Umum açıkta, İkinci Ordu eski Kumandanı Mustafa Paşa'nın Emir Subayı					Yüzbaşı		Mehmet Cevad Efendi, Abbas oğlu, Yanya	324/257	San'atında ehliyet sahibi, görevine bağlı ve çalışkan bulunduğu dolay, bir küt'a İftihar Madalyasıyla mükâfatlandırılması.
	Jandarma otomobil şoförü					Esas Jandarma Çavuş		Mehmed oğlu Fikri, Geyve		

(*) Mecidi Nişan (Nişân-ı Mecidi), Sultan Abdülmecid zamanında Osmânî Nişan Nişân-ı Osmânî = Osman Gazi adına ihdâs olunmuştur.) kabul edilinceye kadar, en yüksek nişandı. Murassa, Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü Beşinci Rütbeleri vardı.

Yararlı hizmetlerinden dolayı yukarıda isimleri yazılı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın taşımakta olduğu İkinci Rütbe Mecidî Nişanı, Kılıçlı Birinci Rütbe Mecidî Nişanına çevrilmiş, bir yüzbaşı'ya Kılıçlı Dördüncü Rütbe Mecidî Nişan ve bir Binbaşı'ya Muharebe Gümüş Liyakat Madalyası, şoför bir Jandarma Çavuşu'na İftihar Madalyası ve bir Yüzbaşı'nın mevcut Beşinci Rütbe Mecidî Nişanının yerine değiştirilerek Dördüncü Rütbe Mecidî Nişanı verilmiştir.

Bu Pâdişâh buyruğunu yürütmeye Harbiye Nâzırı görevlidir.

15 Aralık 1917

Başkumandan Vekili

ve

Harbiye Nâzırı

Enver

Mehmed Reşâd

Sadrâzam

Mehmed Talât

B E L G E - 14

Dosya Tasnifi

Harbiye - Taltifât, Terfiât

Dosya No : 67/4

HARBİYE NEZÂRETİ

Muamelât-ı Zâtiyye Müdiriyeti

8/7146

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Yararlı hizmetlerinden dolayı, 1911-12 yıllarında tesis edilen ve basılan harb madalyasıyla, Pâdişâh tarafından mükâfatlandırılarak, adlarına belge düzenlenip yazılmış olan kumandan ve subaylar ile diğer şahısların isimlerini gösterir defter şeklinde tanzim edilen iki adet Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli olarak takdim kılınmıştır. Gereğinin yapılarak neticesinin emir buyrulması hususunda, emir ve buyruk, emir sahibinindir.

10 Mayıs 1918

Harbiye Nâzırı

Enver

B E L G E - 14/a

Dosya Tasnifi
Harbiye - Taltifât, Terfiât
Dosya No : 67/4

HARBİYE NEZÂRETİ
Muamelât-ı Zâtiyye Müdiriyeti
İrâde-i seniyye Numarası : 799

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Sıra No.	Ordu - Kolordu	Rütbe	K ü n y e	Hakkında yapılacak işlem
1	İkinci Ordu Kumandanı	Korgeneral	Ahmed İzzet Paşa, Haydar oğlu, Vanıköy	Harb Madalyasıyla Mükâfatlandırılması
2	Birinci Ordu Kumandanı	Tümgeneral	Esad Paşa, Mehmed oğlu, Yanya	» »
3	Dördüncü Ordu Kumandanı	Tümgeneral	Ahmed Cemil Paşa Necib oğlu, Çengelköy	» »
4	Almanya İmparatoru nez- dinde Pâdişâhın Temsil- cisi	Tümgeneral	Zeki Paşa, Ali oğlu, Haleb	» »
5	Levâzımât Dairesi Reisi	Tümgeneral	İsmail Hakkı Paşa, Emin oğlu, Beşiktaş	» »
6	Hicaz Vali ve Kumandanı	Tümgeneral	Galip Paşa, Osman oğlu, Trabzon	» »
7	Harbiye Nezâreti Müste- şarı	Tuğgeneral	Mahmud Kâmil Paşa, Naci oğlu, Haleb	» »
8	Sahra Sıhhiye Müfettişi ve Sıhhiye Dairesi Reisi	Tuğgeneral	Süleyman Numan Paşa, Selânik	» »
9	Pâdişâhın Başyâveri	Tuğgeneral	Salih Paşa, Mehmed Sadık oğlu, İzmit	» »
10	Medine-i Münevvere Mu- hafızı ve Kumandanı	Tuğgeneral	Hasan Basri Paşa, Hüseyin oğlu, Taşkasab	» »
11	Hicaz Birinci Mürettep Kuvvet Kumandanı	Tuğgeneral	Cemal Paşa, Ahmed oğlu, Kızıltoprak	» »
12	Genelkurmay Harita Ko- misyonu Reisi	Tuğgeneral	Şevki Paşa, Bican oğlu, İstanbul	» »

Sıra No.	Ordu - Kolordu	Rütbe	K ü n y e	Hakkında yapılacak işlem
13	Avusturya - Macaristan Karargâhında Pâdişâhın Temsilcisi	Tuğgeneral	Pertev Paşa, Mustafa oğlu, Kıztaşı	» »
14	Üçüncü Ordu Kumandanı	Tuğgeneral	Vehib Paşa, Mehmed oğlu, Yanya	» »
15	Altıncı Ordu Kumandanı	Tuğgeneral	Halil Paşa, Kâmil oğlu, Yenimahalle	» »
16	Akdeniz Boğazı Müstahkem Mevki Kumandanı	Tuğgeneral	Nihad Paşa, İbrahim Edhem oğlu, Filibe	» »
17	Irak Aşâir Teşkilâtında görevli Emekli	Tuğgeneral	Mazhar Paşa, Şemseddin oğlu, İstanbul	» »
18	Birinci Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Mehmed Ali Paşa, Ahmed oğlu, Bosna	» »
19	Üçüncü Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Ali Rıza Paşa, Hasan oğlu, Beşiktaş	» »
20	Altıncı Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Mustafa Hilmi Paşa, Hasan oğlu, Beşiktaş	» »
21	Yedinci Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Ahmed Tevfik Paşa, Mehmed oğlu, Halep	» »
22	Sekizinci Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Cemal Paşa, Osman oğlu, Mersin	» »
23	Onikinci Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Ömer Fahreddin Paşa, Nahid oğlu, Ruscuk	» »
24	Ondördüncü Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Yakup Şevki Paşa, Mehmed oğlu, Harpud	» »
25	Onbeşinci Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Cevad Paşa, Şakir Paşa oğlu, Sultanahmed	» »
26	Onaltıncı Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Mustafa Kemal Paşa, Ali Rıza oğlu, Selânik	» »
27	Yirminci Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Abdülkerim Paşa, Mehmed oğlu, Selânik	» »
28	Birinci Kafkas Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Yusuf İzzed Paşa, İbrahim oğlu, Yozgad	» »
29	İkinci Kafkas Kolordu Kumandanı	Tuğgeneral	Fevzi Paşa, Ali oğlu, Kavak	» »

BELGE - 15

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
Belge No : 67/4

HARBİYE NEZÂRETİ
Muamelât-ı Zâtiyye Müdiriyeti
8/10959

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Yedinci Ordu Kumandanı Tümgeneral Fevzi Paşa'nın hastalığının epeyce müddet devam edeceği anlaşılmış olduğundan Genel Karargâh emrinde Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Yedinci Ordu Kumandanlığına tayinine dair hazırlanan iki nüsha Pâdişâh buyruğu tasarısı ekli olarak takdim edilmiştir. Gereğinin yapılp, neticesi ile ilgili emrin bildirilmesi husûsunda emir ve buyruk, emir sahibinin-
dir.

10 Ağustos 1918

*Pâdişâhın Damadı ve Fahrî Yaveri
Harbiye Nâzırı
Enver*

BELGE - 15/a

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
No : 67/4

HARBİYE NEZÂRETİ
Muamelât-ı Zâtiyye Müdiriyeti
200

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Mehmed Vahidüddin

Yedinci Ordu Kumandanı Tümgeneral Fevzi Paşa'nın hastalığının epeyce müddet devam edeceği anlaşılmaması dolayısıyla Genel Karargâh emrinde Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa 7 Ağustos 1918 tarihinden itibaren Yedinci Ordu Kumandanlığına tâyin edilmiştir.

Bu Pâdişâh Buyruğunu yürütmeye Harbiye Nâzırı görevlidir.

11 Ağustos 1918

*Pâdişâhın Damadı ve
Fahrî Yâveri
Harbiye Nâzırı
Enver*

*Sadrâzam
Mehmed Talât*

B E L G E - 16

B. E. O.

Mütenevvia Kısmı

Karton No : 93

Belge No : 339592

Belge No : 200

DÂİRE-İ SADÂRET

Umûr-ı Mühimme Kalemî

DÂİRE-İ SADÂRET

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

10 Ağustos 1918 tarihli ve 8/10959 numaralı yazılarına cevaptır.

Genel Karargâh emrinde Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Yedinci Ordu Kumandanlığına atanmasına dâir izin alınmak suretiyle çıkarılan Pâdişâh Buyruğunun tasdikli sureti ekli olarak tarafınıza gönderildi efendim.

15 Ağustos 1918

11 Ağustos 1918 tarihli Pâdişâh Buyruğu üzerine.

Pâdişâh Buyruğu Kayıt Şubesine verilmiştir.

B E L G E - 17

B. E. O.

Mütenevvia Kısmı

Karton No : 63

Dosya No : 2

Belge No : 340052

DÂİRE-İ SADÂRET

Umûr-ı Mühimme Kalemî

Evrak No : 438

Tarih : 24 Eylül 1918

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

21 Eylül 1918 tarihli 1/446 numaralı yazılarına cevaptır.

Yedinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Pâdişâhın Fahrî Yâverliğine getirilmesine dâir izin alınmak suretiyle çıkarılan Pâdişâh Buyruğunun tasdikli sureti ekli olarak tarafınıza gönderildi efendim.

23 Eylül 1918 tarihli Pâdişâh Buyruğu üzerine.

Pâdişâh Buyruğu, Kayıt Şubesine verilmiştir.

BELGE - 18

B. E. O.
Mütenevvia Kısmı
Karton No : 93
Belge No : 340546

DÂİRE-İ SADÂRET
Umûr İdâriye Kalemi

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

7 Kasım 1918 tarih ve 1/508 numaralı yazılarına cevaptır.

Yıldırım Orduları Gurubu ile Yedinci Ordu Karargâhının kaldırılması ve Yedinci Ordu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Nezâretiniz emrine verilmesi hususuna dâir izin alınmak suretiyle çıkarılan Pâdişâh Buyruğunun tasdikli sûreti ekli olarak tarafınıza gönderilmiş olmakla, bu hususta...

7 Kasım 1918

Pâdişâh Buyruğu Kayıt Şubesine verilmiştir.

BELGE - 19

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
Belge No : 67/5

HARBİYE NEZÂRETİ
Muamelât-ı Zâtiye Müdiriyeti

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Kaldırılmış bulunan Yıldırım Gurubu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliğine atanması hakkında düzenlenen Pâdişâh Buyruğu tasarıları ekli olarak sunulmuş olmakla gereğinin yerine getirilmesi ve neticesinin emir buyurulması hususunda emir ve buyruk emir sahibinindir.

30 Nisan 1919

Harbiye Nâzırı
Şâkir

B E L G E - 19/a

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
Belge No : 67/5

HARBİYE NEZÂRETİ
Muâmelât-ı Zâtiye Müdiriyeti
678

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Mehmed Vahidüddin

Kaldırılmış bulunan Yıldırım Gurubu Kumandanı Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa, Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliğine tâyin edilmiştir.

Bu Pâdişâh Buyruğunun yürütülmesine Harbiye Nâzırı görevlidir.

30 Nisan 1919

Harbiye Nâzırı
Şâkir

Sadrâzam
Damat Ferit

B E L G E - 20

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 54/2
Belge No : 342984

ERKÂN-I HARBİYE-İ
UMÛMÎYE DAİRESİ
Şube :
Numara : 2690

6.5.1919

Sûret

DOKUZUNCU ORDU BİRLİKLERİ MÜFETTİŞİ
MUSTAFA KEMAL PAŞA HAZRETLERİNE

Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliğine tayininiz hakkında çıkarılan Pâdişâh Buyruğu üzerine, yüksek görevleriniz hakkında Bakanlar Kurulu'nca görüşülerek yazılan talimatname sureti eklidir. Acele olarak hareketiniz rica olunur.

Harbiye Nâzırı
Şâkir

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 54/2
Belge No : 342984

OSMANLI ORDU-YU HUMÂYÛNU
BAŞKUMANDANLIĞI
VEKÂLETİ

Sûret

DOKUZUNCU ORDU KITALARI MÜFETTİŞLİĞİNE
VERİLECEK TÂLİMAT SURETİDİR

Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliğine ait görevler yalnız askerî olmayıp, müfettişliğin kapsadığı bölge dahilinde aynı zamanda mülkîdir.

1. Bu müşterek görevler şunlardır :

A. Bölgede iç güvenliğin sağlanarak yerleştirilmesi ve bu asâ-yişsizliğin ortaya çıkış sebeplerinin tesbiti.

B. Bölgede, ötede, beride dağınk bir halde varlığından söz edilen silah ve cephânenin bir an evvel toplattırılarak, uygun yerlerde toplanması ve muhafaza altına alınması.

C. Çeşitli yerlerde birtakım komitelerin bulunduğu, bunların asker toplamakta oldukları ve ordunun resmî olmıyan bir şekilde bunları koruduğu ileri sürülüyor. Böyle komiteler mevcut olup, asker topluyor, silah dağıtıyor ve ordu ile de münasebette bulunuyorlarsa, kesinlikle men edilerek, bu çeşit bağımsız komitelerin de kaldırılması.

2. Bunun için :

A. İki tümenli olan üçüncü ve dört tümenli olan Onbeşinci Kolordular, Müfettişlik emrine verilmiştir. Bu Kolordular, harekât ve güvenlik hususlarını doğrudan doğruya Müfettişlikle, günlük işleri, yani özlük işleri, asker ve mühimmât gibi hususlarda ise geçmişte olduğu gibi Harbiye Nezâreti ile haberleşeceklerdir.

Tümen veyahut bölge kumandanlığına, yahut özel bir göreve atacak subayların atanma ve yer değiştirmeleri, Müfettişliğin onayı veya isteği ile olacaktır. Bununla beraber Müfettişliğin lüzum ve yarar görenek diğer hususlarda da verdiği tâlimâtı Kolordu Kumandanlıkları olduğu gibi uygulayacaklardır. Özellikle sağlık konuları çok önemlidir. Bu yol-daki inceleme ve uygulamaların halka da yaygınlaştırılması gerekir.

B. Müfettişlik bölgesi Trabzon, Erzurum, Sivas ve Van Vilâyetleriyle Erzincan ve Canik bağımsız livalarını içine aldığından Müfettişliğin yukarıda sayılan görevleri yerine getirebilmesi için vereceği bütün tâlimâtı bu vilâyetlerle mutasarrıflıklar doğrudan doğruya yerine getireceklerdir.

3. Müfettişlik sınırına komşu vilâyetler ve bağımsız livalar, (Diyarbakır, Bitlis, Elazığ, Ankara, Kastamonu) vilâyetleriyle Kolordu Kumandanlıkları da, Müfettişliğin görevini yerine getirmesi sırasında doğrudan yapılacak başvuruları dikkate alacaklardır.

4. Müfettişliğin askerî konularda başvuracağı makam Harbiye Nezâreti olmakla beraber, diğer konular için ilgili makamlarla haberleşecek ve bu haberleşmelerden Harbiye Nezâreti'ne de bilgi verecektir.

7 Mayıs 1919

Harbiye Nâzırı
Şâkir

B E L G E - 22

B. E. O.

Siyâsî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 342984

ERKÂN-I HARBİYE-İ

UMÜMİYE DÂİRESİ

Şube :

Numara : 2714

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Son olarak Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliğine atanan Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin atanma şekli ile görev ve yetkilerine dâir adı geçene verilen emir ve tâlimat suretleri Yüksek Makamlarına takdim kılındı. Bu tâlimat gereğince mülkî makamlardan gereken yerlere yüksek emirlerinizin süratle çıkarılmasını arz ve istirhâm ederim.

Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

7 Mayıs 1919

Harbiye Nâzırı
kulları
Şâkir

B E L G E - 23

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 54/2
Belge No : 342984

DÂİRE-İ SADÂRET
Umûr-ı Mühimme Kalemi
Evrak No : 102

DÂHİLİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliği'ne atanan Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın görev ve yetkilerine dâir kendisine verilen tâlimât-nâme sûretinin gönderildiğine dâir Harbiye Nezâreti'nden gelen yazı Bakanlar Kurulu'nda okunarak, adı geçen Nezârete tebligât yapılmış ve tâlimât-nâme sureti ekli olarak yüksek makamlarına gönderilmiş olmakla gereğinin yapılmasına gayret gösterilmesi...

18 Mayıs 1919

(Tâlimât-nâme sureti ayrıca kalemden çıkarılacaktır)

B E L G E - 24

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 54/2
Belge No : 342984

DÂİRE-İ SADÂRET
Umûr-ı Mühimme Kalemi
Evrak No : 235
Kalem No : 102

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişliği'ne atanan Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın görev ve yetkilerine dâir kendisine verilen tâlimât-nâme suretinin gönderildiğine dâir gelen 7 Mayıs 1919 tarihli ve 2714 numaralı yazıları ekleriyle Bakanlar Kurulu'nda okunarak, anılan tâlimât-nâmenin kapsamı uygun görülmüş ve Dahiliye Nezâreti yüksek makamına tebligât yapılmıştır efendim.

18 Mayıs 1919

17 Mayıs 1919 tarihli zabıtnâme üzerine
(Tâlimât-nâme sureti ayrıca kalemden çıkarılacaktır.)

A. VRK. DH.1.2.2 1337.9.2

TELGRAFNAME
DEVLET-İ OSMÂNİYYE
POSTA VE TELGRAF VE TELEFON NEZÂRETİ

Çıkış yeri : Samsun

Numarası : 1102

Kelimesi : 120

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

İzmir'in Yunan askeri tarafından işgâli olayı, yakından temasta bulunduğum milleti ve orduyu düşünülemez ve tarif edilemeyecek derecede içten yaralamıştır. Yüce Makamlarının 19 Mayıs 1919 tarihli telgraflarında, bütün milletin ve ordunun acılı duygu ve düşüncelerini kısaca anlatan yüce hisleri millete güven ve teselli vermiştir. Ne millet ve ne ordu, varlığına karşı yapılan bu haksız tecavüzü sindirmeyecek ve kabul etmeyecektir. Gâye ve düşüncelerini, sadece millet ve devletin kuruluş selâmetine hasreden Pâdişâh Hazretlerinin kutsal kişiliğine olan tam bağlılık ve yeniden başkanlığını üzerinize aldığınız hükûmetin en kesin teşebbüs ve hareketlerde bulunarak, milleti hukukunu koruyacağına olan tam bir güven ve gönül rahatlığı ile sükûnetin muhafaza edilmekte olduğunu arz ederim.

20 Mayıs 1919

*Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişi
Padişâhın Fahrî Yaveri
Tuğgeneral
Mustafa Kemal*

B. E. O.

B E L G E - 26

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 343076

DÂİRE-İ SADÂRET

UMÛR-I İDÂRİYE KALEMİ

Tarih : 21 Mayıs 1919

DOKUZUNCU ORDU BİRLİKLERİ MÜFETTİŞİ PÂDİŞAHIN
FAHRÎ YÂVERÎ TUĞGENERAL MUSTAFA KEMAL PAŞA
HAZRETLERİNE

Asker çıkartılmasında gerçi mütârekenin yedinci maddesine dayanılıyorsa da, bu konuda gereken teşebbüslerin yapılması tabiidir. Hamit Bey kabul ettiğinde derhal görevlendirilip o tarafa gönderilecektir.

Tam bir sıhhat ve âfiyetle Samsun'a ulaşmanızdan duyulan sevinçle, bütün işlerinizde başarılar temennî etmekteyim. Yarın gerektiği takdirde ayrıca bir telgrafla durumdan yüksek zâtınızı hemen haberdâr ederim efendim.

İmzalı beyazından (aslından) aynen.

(Mühür)

İstanbul

21 Mayıs 1919

B E L G E - 27

B. E. O.

Siyâsî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 343090

BÂB-I ÂLİ

DÂHİLİYE NEZÂRETİ

Şifre Kalemi

Şifre Telgraf

Çıkış yeri : Samsun

Çekiliş tarihi : 22 Mayıs 1919

Kaleme gelişi : 22 Mayıs 1919

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Bafra kazasının Alaçam nâhiyesi halkından Güvecizâde Ahmet, Hâfız Mehmet ve Hacı İsmâil ile Rum ahalinden Periklis, Koziça, Vasilaki,

Yuvanaki ve Yodidis, imzaları ile Yüksek Makamımıza ve birer sureti de Dâhiliye ve Harbiye Nezâretlerine çekilen 21 Mart 1919 tarihli, asâyişsizlikten söz eden telgrafta yazılanlar yeni bir olay olmamakla beraber bu telgraf, İslâmlardan birkaç kişiyi elde etmek veya aldatmak suretiyle Rum Komitesinin bir baskısı ve tertibi sonucu çekilmiştir. Durumun özel olarak incelendiği arz olunur.

22 Mayıs 1919

Dokuzuncu Ordu Müfettişi
Tuğgeneral
Mustafa Kemal

B E L G E - 28

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 343090

BÂB-I ÂLÎ

DÂHİLİYE NEZÂRETİ

Şifre Kalemi

Şifre Kalemi

Çıktığı yer : Samsun

Çekiliş tarihi : 22/5/1919

KİŞİYE ÖZEL

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Bugün Kurmay subaylarımdan birkaç kişiyi özel olarak Samsun İngiliz Siyâsî temsilcisi Yüzbaşı Hörst, Askerî Kontrol Memuru Yüzbaşı Zelther ve Sivas Kontrol Subayı Yüzbaşı Rado ve Yüzbaşı Mill ile buluşturarak görüştüm. Bu görüşme sonucunda, önemli görülen hususlar aşağıda arz edilmiştir.

1. Samsun ilindeki eşkiyâlığın sebepleri ve fâilleri tamamen 21 Mayıs 1919 tarih ve 53 numaralı şifre raporumla arz ettiğim kanaat dahilinde olmak üzere bizzat İngilizler tarafından doğrudan doğruya itiraf edilmiştir. Sözü, İzmir'in işgâli ile ilgili olarak ortaya çıkan üzücü olaylara getirerek, «Osmanlı Hükûmetinin Türkiye'yi kendi kendine idâre edemeyeceği, birkaç yıl olsun yabancı müdâhale ve himâyesine muhtaç bulunduğu» yolunda bir fikir ileri sürmüşlerdir.

2. Kendilerine verilen cevaplarda, Samsun ili dâhilindeki eşkiyalığın savaş sırasında Rumlardan başlatıldığı ve Rusların da bu eşkiyalığı destekleyip, idare ettikleri, bu yüzden önemli birliklerin o zaman bu bölgede tâkiyle görevlendirilmesine lüzum görüldüğü, hattâ ordunun mürecatı üzerine Hükümetin o zaman Bafra tehciri (sürgün)'ni de yapmaya mecbur kaldığı, bugün için Rumlar, İslâmları galeyâna getiren ve gücendiren siyasî emellerinden vazgeçerlerse eşkiyalığın derhal önüne geçilmesinin mümkün olacağı bu takdirde İslâm çetelerinin ortadan kaldırılmasının mümkün olacağı ve gerekirse alınacak askerî tedbirlerle de yok edilmeleri yoluna gidileceği bildirilmiş ve Osmanlı Hükümetinin idâre şekli hakkındaki fikirlerine, tamamen özel mahiyette ve kişisel kanaatları olmak üzere, Türklüğün yabancı idâresine tahammülü olmadığı, İngiliz gibi en medenî ırklardan müşâvir teşkilâtçı olarak uzman ve tanınmış kişilerin hoşnutlukla karşılanacağı, Yunanlıların Osmanlı topraklarının hiçbir parçasını idâreye hakları olmayacağına anlaşıldığı bildirilmiştir.

İzmir hakkındaki sorularına da, olayın devlet için tamamen millî ve hayatî bir mesele olduğu, en basit bir köylünün dahi böyle düşündüğü, İzmir'in Türk nazarında İstanbul kadar önemli bulunduğu, hiçbir yabancı ve özellikle Yunanistan gibi hayalci bir hükümetin işgâline râzı olmayacağı, kuvvetle yapılan işgâlin geçici olacağını, milletin bugün tekvücut olup, Millî Hakimiyet esasını, Türklük duygusunu hedef edinerek işbaşındaki hükümete bütün ruh ve vücuduyla bağlı ve itâatkâr bulunduğu sırasıyla açıklanmış ve fikir alışverişi şeklindeki bu görüşme hususiyetini muhafaza etmiştir.

22 Mayıs 1919

Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişi
Tuğgeneral
Mustafa Kemal

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 343090

BÂB-I ÂLÎ

DÂHİLÎYE NEZÂRETİ

Şifre Kalemi

Çıkış yeri : Samsun

Tarihi : 22/5/1919

Şifre Telgraf

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Canik sancağındaki eşkiyâlıkla asâyişsizliğin sebep ve fâilleri ve bunun meydana getirdiği bugünkü durumu burada yapmakta olduğum incelemelere dayanarak kısaca aşağıda arz ediyorum.

Seferberliğin başlangıcında livâ dahilinde özellikle asker kaçaklarından ve İslâm, Rum, Ermeni gibi unsurlardan ayrı ayrı oluşan bir takım çeteler, âdi hırsızlıkla, ara sıra da öldürmelerle meşgul olmuşlar, Rum ve Ermeni sürgünü esnasında bu unsurlardan ortaya çıkan bazı çeteler ise siyâsî bir hüviyet kazanmıştır. Rusların istilâsı başlayınca, memleket içinde karışıklık meydana getirmek için bunlar, Ruslar tarafından da teşvik ve denizden de desteklenmişlerdir. Bu kısım çetelerin eşkiyâlıkları siyâsî olmakla beraber, bölgedeki tâkibât karşısında memleketi tehlikeye atacak bir duruma düşürememiştir.

Rusların yenilgisinden ateşkese varıncaya kadar olaylar ve eşkiyâlık devam etmiştir. İslâm çetelerinin teşekkülünde ise hiçbir zaman siyâsî bir amaç belirmemiştir. Ateşkesten sonra, Devletçe iki defa ilân edilmiş olan aftan birçok İslâm asker kaçağı ve bir kısım İslâm eşkiyâsı yararlandığı gibi Rum eşkiyâsından da isimleri bilinen yirmi kadar şahıs teslim olmuştur. Bugün livâ dahilinde Ünye çevresindeki bir iki Ermeni çetesinden başka Ermeni çeteleri yok denecek kadar az ve faaliyetleri hissedilmeyecek derecede etkisizdir. Ateşkesten sonra bütün Rumlar, Yunanlılık millî emelleri ile her tarafta şımardıkları gibi, bu bölgede de Pont (Pontus) hükümetinin kurulması gibi bir safсата etrafında toplanmış ve bütün Rum çeteleri düzenli bir program altında tamamen siyâsî bir hüviyet kazanmışlardır. Livâ'nın bütün Rumları, çeteleriyle beraber siyâsî maksatla Samsun'daki Rum Komitesi ve özellikle Rum Metropoliti Yer-

manos tarafından idâre edilmekte olduğu kesindir. Bu husus, bizzat görüştüğüm Fransız Jandarma Subayı Mösyö Favro tarafından da farkında olmadan ifade edilmiştir. Mösyö Favro, Metropolit tarafından İstanbul'da Fransız temsilcilerine gönderilen ve İslâmların Hristiyanlara tecâvüzünü gösteren yüz kadar mübâlağalı olayı sayan bir raporu gizli olarak bendenize gönderdi. Bu rapor, Osmanlı Jandarma Müfettişi Miralay Felon tarafından anlatılanların belgelendirilmesi için Favro'ya gönderilmiştir. Şu son zamanlarda Samsun ve çevresindeki Rumluk nüfusunu arttırmak için Rusya'da ne kadar Rum varsa göçe zorlanırken, bir kısım çeteler de gizlice deniz vasıtalarıyla bazı sahil bölgelerine çıkarılmış ve içeridekiler kuvvetlendirilmiştir. İç güvenliğin sağlanması için gerekli olan kuvvetin miktarı düşünülmeden, asker terhis edildiğinden takip kuvvetleri azalmış olduğu gibi, Jandarma kuvveti esasen yok denecek kadar az olduğundan Rum eşkiyâlarının meydan bulmasına sebep olmuştur. Bugün Samsun kazasında otuzüç, Çarşamba kazasında iki, Bafra kazasında üç olmak üzere toplam olarak başkanlarının isimleri ve faaliyet bölgeleri tesbit edilmiş kırk kadar Rum çetesi vardır. Bunların siyasî maksatlarla giriştikleri çılgınca tecâvüz ve saldırılara hedef olan İslâm halkı, mahallî idâre tarafından korunamadığından dolayı, olağanüstü telâş ve heyecana kapılarak Livâ dahilinde kalan bazı İslâm çetelelerinden can ve mallarının korunması için yardım istemeye hattâ fidye karşılığında bazı Lâz çetelerini Trabzon tarafından getirterek, mal ve ırzlarını koruma zorunda kalmışlardır. Sonunda da bugünkü durum meydana gelmiştir. Rum çeteleri, İslâm halkını tehdit altına almış ve ortadan kaldırmaya girişmiştir. Buna karşılık, İslâm çeteleriyle, âdetâ bazı köyler, İslâm bölgelerinde savunma durumu almışlardır. Bundan başka, Hükûmetçe tâkip edilmekte olan sürgün işlerindeki ilgilerinden dolayı korkan bazı şahıslar ile bir jandarma subayı da kaçarak kendisine avene teşkil etmiştir. Ayrıca, Rum eşkiyâsının İslâm halkına azgın bir şekilde saldırılarından etkilenerek, üzüntüye kapılan bir Nizâmiye subayı da kendisine göre, asker kaçaklarından ve halktan avene bularak çete teşkil etmiş bulunuyor ki toplam olarak altısı Samsun kazasında olmak üzere onüç İslâm çetesi de faaliyet halindedir. Fakat bunlar, düzenli bir programa tâbi olmıyarak, gerek İslâm, gerekse Hristiyanlar aleyhinde bazan hırsızlık, bazan da eşkiyâlık ve saldırganlıkla uğraşmaktadırlar. Büyük kısmı ise İslâm köylerini Rum çetelerinin saldırılarından korumak ve müdafaa etmek gibi bir amaca hizmet etmektedir. İşte incelemelerim ve âciz kanaatime göre, durumun gerçek şekli budur. Kasabanın merkezinde nüfusun çoğunluğuna sâhip olan Rumluk, tamamiyle Hükûmete karşı soğuk ve ilgisizdir. Livâ dâhilinde ezici bir çoğunluğu teşkil eden İslâmlık da ürkek bir vaziyette, mal ve geleceklerinin hukukundan, kötü olaylar karşısında kalmaktan endişe duyuyorlar. Buraya geldiğimi haber

alan köylüleri, bizzat gözyaşları içinde başvurarak durumlarını arz etmekte ve bunlardan bazıları kendilerine saldıran Rum eşkiyâ reislerinin isimlerini söylemekten kaçınmaktadırlar. Bu durumun gerektirdiği mümkün olan bütün tedbirlere başvurulmuştur. Sonuçları zaman zaman bildireceğim. Arz olunur.

Sadâret Yüksek Makamına ve Genelkurmay Başkanlığına sunulmuştur.

22 Mayıs 1919

*Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişi
Pâdişâhın Fahrî Yâveri
Tuğgeneral
Mustafa Kemal*

B E L G E - 30

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 54/2
Belge No : 343090

Telgraf

**DOKUZUNCU ORDU BİRLİKLERİ MÜFETTİŞİ
TUĞGENERAL MUSTAFA KEMAL PAŞA'YA**

Livâ asâyiş ve güvenliği ile ilgili değerli incelemelerini anlatan telgrafları, Bakanlar Kurulu'nda okunarak pek çok istifade edildiğinden, teşekkür edilir ve yapılan işler hakkında zaman zaman bilgi verilmesi temennî olunur.

22 Mayıs 1919

Temize çekilmiştir.

B. E. O.

B E L G E - 31

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 343090

DEVLET-İ OSMÂNİYE

POSTA VE TELGRAF

VE TELEFON NEZÂRETİ

Telgraf

Çıkış yeri : Samsun

Numarası : 1263

Kelimesi : 100

Tarihi : 23/5/1919

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

C. 21 Mayıs 1919 tarih ve 1086 numaralı telgrafdaki değerli iltifatlarınız ve iyi dilekeleriniz, bendeniz için her zaman ve pek çok övünme vesilesi olacaktır.

Cenâb-ı Hak, bu zor anlarda her türlü vatanseverlik gayreti ile dop-dolu olarak milletin başında bulunan lütufkâr zatlarınızı, devlet ve milletin mutlu bir sona kavuşması ve kurtuluşa ermesi ile zafere ulaştır-sın. Saygılar sunarım.

23 Mayıs 1919

*Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişi
Pâdişâhın Fahrî Yâveri
Tuğgeneral
Mustafa Kemal*

B. E. O.

B E L G E - 32

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 343091

DAİRE-İ SADÂRET

Umûr-ı İdâriye Kalemî

Şifre

DOKUZUNCU ORDU BİRLİKLERİ MÜFETTİŞİ TUĞGENERAL
MUSTAFA KEMAL PAŞA'YA

21 Mayıs 1919 tarihli telgrafa ek. Hamid Bey Samsun Mutasarrıf.

liğı hakkındaki teklifi kabul etmiş olduğundan, derhal tayıni yapılarak gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

Sadâret Yüksek Makamı tarafından, imzalı temizi Dahiliye şifresine verilmiştir.

24 Mayıs 1919 .

B E L G E - 33

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 52/2

Belge No : 343090

DAİRE-İ SADÂRET

Umûr-ı İdâriye Kalemı

24/5/1919

**DOKUZUNCU ORDU BİRLİKLERİ MÜFETTİŞİ TUĞGENERAL
MUSTAFA KEMAL PAŞA'YA**

Telgraf

Livâ ařayıŐı ve güvenliği ile ilgili değerli incelemelerinizi ihtiva eden telgrafınız, Bakanlar Kurulu'nda okunarak pek çok istifde edildiğinden teşekkür ve yaptığınız çalışmalar hakkında da zaman zaman bilgi verilmesi temenn olunur.

24 Mayıs 1919

(Mühür)

İstanbul Postahnesi

24 Mayıs 1919 tarihinde telgrafhneye ulaşmıştır.

(Mühür)

İstanbul Postahnesi

B E L G E - 34

B. E. O.

No : 343451

Havza'dan

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

24 Mayıs 1919 tarihinde sunduğum genel i durum hakkındaki raporumda Sivas vilâyeti hakkında henüz esaslı bilgi alamamakla beraber

basit bazı bilgiler arzetmiştim. Onbeş günden beri Sivas vilâyetine bağlı yerlerle bağlantı kurdum. Cereyan etmiş bütün olaylar hakkında bilgi edindim.

Anlaşıyor ki; Rumlar nisbetsiz derecedeki azınlıklarına rağmen Sivas vilâyetinin Amasya ve Tokat sancaklarında da aynı Canik Livâsında olduğu gibi çetecilik ve siyâsî amaçlı teşkilât kurup faaliyet gösteriyorlar. Bugün, özellikle Canik'le sınır olması sebebiyle Amasya Livâsı hududları içinde yirmibir Rum çetesi görülmektedir. Bunların liderleri ve faaliyet gösterdikleri yerler ve çıkardıkları en son olaylar kayıtlara geçmiştir. Tokat Livâsında da dikkat çekici olmak üzere ve yine Canik Livâsı hududunda, Amasya'nın Lâdik ilçesi doğusunda Erbaa ilçesinde, kısmen de Niksar'da avanesi kuvvetli beş Rum çetesi vardır. Fakat bu ilçenin çeteleri hareketsiz görünüyorlar. Teşkilât ve silâhları mükemmeldir. Vilâyetde kimlikleri belirlenmiş bir kaç Ermeni Çetesi var ise de önemli bir faaliyetleri görülüyor. Sivas vilâyeti sınırları içinde Hıristiyanların mal ve can güvenliklerine zarar verecek, İslâmlar tarafından siyâsî amaçla kurulan ne bir teşkilât ne de meydana gelmiş bir olay yoktur. Pek seyrek derecede âdi eşkiyalık olayları görülmektedir. Fakat büyütülecek durumda değildir. Amasya Livâsında dört İslâm çetesi vardır. Tokat Livâsında belli başlı bir hâdise görülmemiştir. Amasya Livâsı sınırları içinde Hıristiyan çeteleri tarafından önüç günlük zaman zarfında İslâmlara karşı beş olay meydana gelmiş olup, İslâmlar tarafından Hıristiyanları hedef alan herhangi bir olay meydana gelmemiştir. Hıristiyan azınlıkları şımartıp, çılgınca hareketlere yönelten Rum ve Ermeni kundakçıları âsâyişi yabancılara karşı bozuk göstermek, işgâl ve müdâhaleyi davet etmek, özellikle yabancı subayların bulunduğu yerlerde hükûmetle hiç temas etmeyerek doğruca yabancılara müracaat etmek suretiyle İslâmlar aleyhine olaylar çıkartılması gibi tutum ve davranışlarını sürdürüyorlar. Bütün bunlara rağmen ülke hukukuna ve huzurun gerekliliğine inanan Müslüman halk üzülmekle beraber dikkati çekecek derecede sessizlik içinde olup, hükûmete karşı da güven ve bağlılıklarını gösteriyorlar. Rum ve Ermeni komitecileriyle, bunların ileri gelenleri devamlı şekilde temasta buldukları İngiliz subayları ile bazı Amerikan memurlarından çok yüz buluyorlar. Bu subay ve memurların eğer, siyâsî olarak görünürde bir işe karışmadıkları kabul edilir ise de yanıltıldıkları ve kandırıldıkları kesindir.

Merzifon'daki İngiliz subayları ile Amerikan memurlarının gerek Merzifon ve gerek Gümüşhacıköy kazası Rumları ile olan pek sıkı ilişkileri dikkat çekicidir. Gümüşhacıköy'nün beşyüz haneli ve Karaköy isimli Rum köyünde meşhur bir kaç çete reisi arasında Vangel adındaki bozguncu da vardır. Çoğunlukla Ankara vilâyetinin Çorum sancağına bağlı

yerlere saldırıp, yağma ve cinâyet işliyorlar. Üç gün evvel Havza'daki alay kumandanı bir taburla adı geçen köyü kuşatarak yaptığı arama sırasında Merzifon'dan oraya otomobille yetişen İngiliz subayının işe karışması ve ilçe kaymakamının Margarit Efendi olması sebebiyle hiç bir sonuç elde edilemediği gibi, devletin otoritesini de yok duruma düşürmüştür.

Dikkat çekicidir ki; Vangel adlı çete reisinin kardeşi Aleko ve evvelce komiserlikten emekli Aleksî Efendi İngiliz ve Amerikan memurları ile hergün sıkı temasta buldukları gibi kaymakam Margarit Efendi'nin de akıl danışmanıdır. İşin devamı bununla kıyaslanabilir. (Şifre) açıklık kazandıktan sonra hükûmetin Lâdik gibi önemli bir ilçeye de (şifre) bu sırada kaymakam olarak gönderilmesi ilgi çekicidir.

Trabzon vilâyetine gelince, Müslümanlardan bir kaç çete var ise de soygunculuk gayesine dayanmaktadır. Tehcir işlerinden dolayı kaçak durumda olan Topal Osman Ağa'nın çetesi önemli olup, Giresun ve doğusu civarında da önemli bir hareketi görülmemiştir. Müslümanlar arasında şahsî sebeplerle bazı öldürme gibi âdi cinayet olayları çıksa da bunlarda ne eşkiyâlık ne de siyâsî gaye yoktur. Rumların bu vilâyetteki teşkilâtı da aynen Canik ve Amasya'daki teşkilâtları gibi siyâsîdir. Çıkarıcıları olaylar ve çete hareketleri azdır. O da Trabzon vilâyeti halkının uyanıklığındandır. Yalnız Köroğlu - Afkalidis adındaki otuz kişilik Rum çetesi Gümüşhâne ve Zanta taraflarında çok kanlı olaylar çıkarmaktadır. Şimdiye kadar az vakitte onbeş müslüman öldürmüştür. Gayesi, asâyişi bozuk göstermektir. Tâkip edilmektedir.

Erzurum Vilâyetine gelince, birkaç İslâm çetesi varsa da siyâsî bir gaye güdülmeyip, ahlâksızlıklarının ve açlığın doğurduğu âdi eşkiyâlıktır. Erzincan livası da aynı derecededir. Van vilâyetine gelince, âdi olaylar dikkati çekmektedir. Ermenistan ve Gürcistan ile sınır olan bu üç vilâyetin doğusunda ve Kafkas tarafında Ermenilerin birtakım faaliyetleri ve hazırlıkları vardır. Bu konuda gerek tarafımdan gerekse mahallî yetkililer tarafından üst makamlara bilgi sunulmaktadır. Canik livasına gelince, olay pek azdır. Müslümanların tek tük eşkiyâlık hareketleri genel olarak durmuştur. Rumların durumu da aynı olup, zararlı hareketleri azalmıştır. Bazı İslâm çetelerinin güçlü olmaları veyahut bölgeden uzaklaşmaları kollanıyor. Onüç gün zarfında İslâmlar tarafından Rumlar aleyhine olay çıkmayıp, Rumlar tarafından İslâmlar aleyhine onbeş ve kendi aralarında üç olay çıkmıştır. İstihbârat. 60 Özel

5 Haziran 1919

*Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişi
Tuğgeneral
Mustafa Kemal*

A. VRK. DH. 1.2.2
1337.10.6

B E L G E - 35

DEVLET-İ OSMANİYE
POSTA VE TELGRAF VE
TELEFON NEZÂRETİ

Çıktığı yer : Havza
Numarası : 271
Kelimesi : 60

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Otuzbin nüfus adına Tercan Belediye Başkanlığından gelen telgrafta Türk'ün gerçek devletinin bağımsızlığı uğrunda, her türlü fedâkârlığa hazır oldukları bildirilmekte, medenî Avrupa'nın büyük devletlerinden adâletin Türklere de uygulanması istenilmektedir. Bilgilerinize sunarım.
5 Haziran 1919

*Dokuzuncu Ordu Birlikleri Müfettişi
Mustafa Kemal*

B. E. O.
No : 343451

B E L G E - 36

AMASYA'DAN DAHİLİYE NEZÂRETİNE GELEN ŞİFREDİR

Dünkü ajanslar Erzurum valiliğine Van valisi Midhat Bey'in tâyin edildiğini haber veriyor. Habere açıklık getirilmesine gerek duyulmuştur. Çünkü Midhat Bey'in Van'a gitmeyerek Van valiliğinde eskiden olduğu gibi Haydar Bey'in kalmasını gerektiren zorunlu sebepler, Erzurum vilâyetinde de aynen bulunmaktadır. Haydar Bey hakkındaki ricalarımın kabûl buyurulması ile gösterilen isabet ve sınır halkı üzerindeki olumlu etkisi fevkalâdedir. Erzurum valisi olan zatın bugün Ermenistan'a karşı cephe almış olan Erzurum vilâyetinin durumunu iyi bilen, üstün bir ahlâka sahip, çalışkan, şimdye kadar hakkında hiç bir hoşnutsuzluk duyulmamış, aksine vatanına bağlı, namuslu bir kimse olduğunu anlıyorum. Olaylar açıklık kazanıncaya kadar değil valilerin hatta mecbur kalınmadıkça bir kaza kaymakamının bile değiştirilmesi uygun olmaz. İdârî yaralar açacağı düşüncesiyle Erzurum valisi istifa etmiş dahi olsa kabûl buyurulmamasını özellikle ve önemle arz ederim. Numara özel 147

18 Haziran 1919

*Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal*

B E L G E - 37

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 343451

Şifre Çözümü

Amasya'dan

Acele

TRABZON VİLÂYETİNE

Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü'nden telgrafhânelere Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye heyetleri tarafından verilecek telgrafların çekilmemesi hakkında emir verildiğini haber aldım. Bu genelge ancak milletin sesini boğmak, vatanın parçalanmasına karşı milletin birleşmesine engel olmak gayesine dayanan cânice ve hâyince girişimlerden başka bir şey değildir. Bu durumu, Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye Cemiyetleri aracılığı ile halk muazzam mitingler yaparak hükûmet nezdinde şiddetle protesto etmelidir. Telgraflarla hemen şikâyet ederek bu emrin geri alındığına dair cevap alıncaya kadar İstanbul'la resmî haberleşmeleri tamamen kesmek lâzımdır. Bu hususta Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye Cemiyeti Başkanlığı'na acele bilgi verilerek, millî girişimlerde vatana yardımcı olunması gereğini vatansever yüksek şahsiyetlerinizden önemle ve bir an evvel arz ederim. Zerre kadar vicdanı olan bir telgraf memurunun bunu yapmayacağı âşikârdır. Şâyet yapmağa teşebbüs eden olursa, bunun Divân-ı Harb'e verilmesini bütün Kolordu Kumandanlıklarına emir ve tebliğ ettim. Bu şifrenin varış tarihinin bildirilmesi.

20 Haziran 1919

Üçüncü Ordu Müfettişi

Tuğgeneral

Mustafa Kemal

B E L G E - 37/a

B. E. O.

Belge No : 343451

İkinci Sûret

Amasya'dan

TRABZON VİLÂYETİNE

Müdâfaa-i Millîye ve Redd-i İlhak cemiyetlerinin verecekleri telgrafların çekilmemesi hakkında Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü'nden bütün telgraf memurlarına bir emir verildiğini duydum. Milletın sesini boğarak kanûnî haklarını millettten koparıp almaya, vatanın yok olmasını hedef tutan bu emri hiç bir namuslu telgraf memurunun yerine getireceğini ümit etmem. Fakat böyle bir namussuzluğa yeltenecek olanlar olursa derhal Dîvân-ı Harb'e vermelerini emrederim.

20 Haziran 1919

Mustafa Kemal

B E L G E - 38

B. E. O.

Belge No : 343451

Çok aceledir.

Sûret

BİRİNCİ ORDU MÜFETTİŞLİĞİNE, KARASİ'DE ONYEDİNCİ
KOLORDU KUMANDANLIĞINA, BALIKESİR'DE ONDÖRDÜNCÜ
KOLORDU KUMANDANLIĞINA

1. Müdâfaa-i Millîye ve Redd-i İlhak cemiyetlerinin verecekleri telgrafların çekilmemesi hakkında Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü'nden bütün telgraf memurlarına bir emir verildiğini duydum. Milletın sesini boğarak kanûnî haklarını istemekten alıkoymaya ve vatanın yok olmasını hedef alan bu emri hiçbir namuslu telgraf memurunun yerine getireceğini ümit etmem. Fakat böyle bir namussuzluğa yeltenecek olanlar olursa, derhal Dîvân-ı Harblere verilmelerini ve bildirilmelerini emrederim.

2. Yukardaki emrin Kolordulara verildi.

20 Haziran 1919

Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

B. E. O.

B E L G E - 39

Belge No : 343451

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZÂRETİ

Kalem-i Mahsus

5923

1102

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Erzurum valisi Münir Bey'in Van valisi gibi görevinde bırakılması gerekli bulunduğuna ve o bölgeye ait görüş ve bilgileri ile Müdâfaa-i Millîye ve Redd-i İlhâk Hey'etleri tarafından çekilen telgrafların tutulması hakkındaki Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü'nce verilen emrin kaldırılması lâzım geleceğine dair, bazı teklif ve görüşleri ihtiva eden Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'dan alınan telgraf ekli olarak yüksek makamınıza sunulmuştur. Bu hususta emir ve buyruk, emir sahibinindir.

22 Haziran 1919

Dahiliye Nâzırı

Ali Kemal

B. E. O.

B E L G E - 40

Siyâsî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 343451

SADÂRET-İ UZMÂ

Mektûbî Kalemî

Evrak No : 316

Kalem No : 556

DAHİLİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

Halkın haberleşme hakkı ve mürâcaatı açık olup, ancak cemiyetler adına ücretsiz telgraflar çekilmekte olduğu anlaşılmıştır. Buna izin verilmeyeceğine göre, hiçbir cemiyet tarafından ücretsiz hiçbir tarafa telgraf çekilmesine izin verilmemesi ve hükûmetçe tasdik edilmemiş cemiyetler adına ise ücretle dahî telgraf kabul edilip çekilmemesinin Telgraf ve Posta Genel Müdürlüğü ile vilâyetlere ve bağımsız livâlara bildirilmesi Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmıştır. Gereğinin yapılmasına gayret edilmesi.

23 Haziran 1919 tarihli zabıtnâmeden.

B E L G E - 41

MECLİS-İ VÜKELÂ
Müzâkerâtına Mahsus
Zabıtname
No : 216
Sıra No : 317
Tebliğ olunduğu daire : Dahiliye - Harbiye.

K A R A R I

Üçüncü Ordu Müfettişi Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın hakkında yapılan şikâyetlerden dolayı hükümetçe dinlenilmesine lüzum görülerek, kendisine İstanbul'a gelmesi Harbiye Nezâretinden bildirildiği halde yapılan daveti kabul etmediği ve halkı hükûmete karşı kıskırttığına anlaşılmaması üzerine adı geçeninin hemen görevinden alınarak, yerine daha önce Bahriye Nâzırı olan Hurşid Paşa'nın tayini için gerekli işlemin yapılması Harbiye Nezâreti ve Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alınarak hiçbir resmî sıfatı kalmamış olduğundan, bildiri ve emirlerinin resmî geçerliliği bulunmadığının icab eden vilâyetlere yazılmasına, Dahiliye Nezâretinin görevlendirilmesi kararlaştırıldı.

23 Haziran 1919

Mustafa Sabri *Ahmet İzzet* *Ahmet Avni* *Şevket Turgut*
Mehmet Hamdi *İzzet Ferit* *Edhem Vasfi*

B E L G E - 42

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 60
Belge No : 343446

SADÂRET-İ UZMÂ
Mektûbî Kalemi

HARBİYE VE DAHİLİYE NEZÂRETLERİ YÜKSEK MAKÂMLARINA

Hakkında yapılan şikâyetlerden dolayı Üçüncü Ordu Müfettişi Tuğgeneral Mustafa Kemal Paşa'nın Hükümetçe dinlenilmesine lüzum görülerek İstanbul'a gelmesi yüksek nezâretlerinize kendisine tebliğ edilmiş

olduğu halde, yapılan davete uymayarak halkı hükûmete karşı kıskırttığının anlaşılması üzerine adı geenin hemen görevden alınması ve yerine eski Bahriye Nâzırı Hürşid Paşa'nın getirilmesine dâir gerekli işlemin yapılması hususunun nezâretinize, Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alınarak hiçbir resmî sıfatı kalmamış olduğundan, bildiri ve emirlerinin resmî geçerlilik taşımayacağıının icâbeden vilâyetlere yazılmasının da Dahiliye Nezâretine bildirilmesi Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmış ve adı geçen nezârete bildirilmiştir. Gereğinin yerine getirilmesine çalışılması.

23 Haziran 1919

B E L G E - 43

B. E. O.

Siyâsî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 343585

BÂB-I ÂLÎ
HARİCİYE NEZÂRETİ
Tercüme Müdiriyeti
17442

Hariciye Nezâreti Yüksek Makâmına
9 Temmuz 1919 tarihiyle İngiliz Fevkalâde Komiserliği'nden gelen 2002 numaralı yazının tercümesidir.

1. Karadeniz Ordusu Başkumandanından gelen raporlara göre Samsun'da bulunan Üçüncü Osmanlı Ordusu Başkumandanı, İngiliz askerlerinin dâhile sokulmasına itirazlarda bulunmuş ve bu itirazlara bir takım tehditler de ilâve etmiştir.

2. Üçüncü Osmanlı Ordusu Başkumandanı'nın takındığı tavır ve tutumun asla kabule lâıyk olmadığını ve sür'atle tedbir alınmasının gerekli olduğunu Yüksek Sadâret Makâmına açıklayıp bildirmek vazifemdir.

3. Bundan dolayı Üçüncü Osmanlı Ordusu Başkumandanı'nın çok acele İstanbul'a çağırılması lüzûmunu Yüksek makâmınıza bildirmekle şeref duyarım. Adı geçeni getirmek üzere bir İngiliz savaş gemisini Samsun'a gönderiyorum. Bu gemi, Osmanlı hükûmeti tarafından adı geçen kumandana verilecek emirleri de birlikte götürecektir.

4. Yukarıda izah ettiğim olaylar Mustafa Kemal Paşa'nın müfettişliği dahilindeki sahada meydana gelmiş olduğundan, bu subayın da ilgisinin bulunduğu kuvvetle zannedilmektedir.

5. Bundan dolayı Mustafa Kemal Paşa'nın derhal İstanbul'a dönmesini veyahut tarafımdan yapılan istek üzerine Osmanlı hükûmeti tarafından kendisine verilen emirleri devamlı olarak küçümsemiş olan adı geçen hakkında gereken tedbirlerin hemen alınmasını tekrar ve ısrarla talep ederim.

B E L G E - 44

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 343451

Telgraf

DEVLET-İ OSMANİYE
POSTA VE TELGRAF VE
TELEFON NEZÂRETİ

Verilmesini ve bildirilmesini emrederim.
3 Temmuz 1919

Yukarıdaki emrin Kolordulara verildiği
3 Temmuz 1919

Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

Gerçekten bu telgraflardan İstanbul merkezi vasıtasıyla çekilenler tutulmuş ise de, sözü edilen Paşa'nın takındığı bu inatçı ve cüretkâr tavrın memleketi büsbütün yabancılara çığnetmeye kadar vardıracağı açıkça anlaşıldığından yarını beklemeden bu hususta derhal kesin teşebbüslerde bulunulması gerekeceği düşünülerek durum arz edildi.

3 Haziran 1919

Refik Hâlid

B. E. O.

Siyâsî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 343585

GİZLİ

BÂB-I ÂLÎ

HARİCİYE NEZÂRETİ

Mühimme Kalemî

16636

255

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Bilindiği üzere Kolordu Müfettişlerinden Mustafa Kemal Paşa'nın görev alanı içindeki bölgede bulunan Müslüman halkı azınlıklar ve yabancılara karşı kışkırtma yolundaki hareketlerinden dolayı İstanbul'a çağrılmasını İngiltere Fevkalâde Komiseri ısrarla istemişti.

Sonradan kendisiyle görüştüğüm Fevkalâde Komiserlik Birinci Yardımcısı Mösyö Huller, Mustafa Kemal Paşa İstanbul'a getirildiği takdirde kendisine taraflarından asla ilişilmeyeceğine dair kesin söz verdiklerini; ancak katliama sebep olacak olursa bu yolda verilen sözün verilmemiş sayılacağını ve olay çıkan yerlere asker göndermeye mecbur olacaklarını; diğer taraftan Müfettiş Cemal Paşa da Mustafa Kemal Paşa gibi Konya bölgesinde benzer hareketlerde bulunmakta olup, bunun sonucunun da tehlikeli olacağından onun da İstanbul'a çağrılmasının uygun olacağını, esasen yakında geniş yetkilerle kurulmuş olan müfettişliklerin gereksiz olduklarından başka, huzur ve güveni sağlamakla görevli buldukları yerlerde çeşitli azınlık grupları arasında barış ve güvenliği sağlayacak tedbirleri almak yerine, asâyişin bozulmasına sebep olacak hareketlerde bulduklarından ve mülkiye memurlarına bu yolda baskı bile yapmakta olduklarından, şahsî düşüncelerine göre bu müfettişliklerin kaldırılmasının uygun olduğunu, Amiral Artur Kaltror ile yaptığı görüşmeye dayanarak ifade etmiştir.

Yukarıda açıklanan hususların Bakanlar Kurulunda görüşülerek karara bağlanması ve sonuçtan tarafıma bilgi verilmesi hususunda emir ve buyruk emir sahibinindir.

3 Temmuz 1919

Hariciye Nâzırı

Vekili

Saffet

B. E. O.

B E L G E - 46

Siyâsî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 343446

BÂB-I ÂLÎ

DÂİRE-İ SADÂRET

Şifre Kalemi

Çekiliş Tarihi : 29.6.1919

Kaleme Gelişi : 5.7.1919

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alındığı bildirilerek, hükümet işlerine ait hiçbir isteğinin yerine getirilmemesi ve kendisiyle haberleşme yapılmaması Dahiliye Nezâretinin... tarihli ve 84 numaralı şifre telgrafı ile emredilmişti. Adı geçen 28/6/1919 tarihli telgrafıyla bu göreve Pâdişâh buyruğu ile tâyin edildiği ve şimdiye kadar görevden alınması ile ilgili olarak Harbiye Nezâreti'nden kendisine herhangi bir tebligatda bulunulmadığından bahsederek, Müfettişliğinin ve Bakanlar Kurulu'nca düzenlenen talimat ile kendisine verilen görevlerin henüz üzerinde bulunduğu, bundan dolayı mülkî memurların talimat gereği yapacağı tebliğleri yerine getirmeye mecbur bulduklarını bildirmiştir. Durum arz ve yapılacak işlem hakkında emirleriniz beklenir. Buyruk...

29 Haziran 1919

Erzincan Mutasarrıfı

Eşref

B E L G E - 47

MECLİS-İ VÜKELÂ

MAZBATALARI

No : 251

Sayfa : 214

HARBİYE NEZÂRETİ

Nezâret Şubesi

Şifre Kalemi

ERZURUM'DAN SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA GELEN ŞİFREDİR

5/7/1919 günü İngilizler, Batum'un kısmen boşaltılmasını bahane ederek, Samsun'daki kuvvetlerine ek olarak, kasabaya 150 Hind askeri çıkarmışlar ve Batum'dan daha 1000 kişi getireceklerini bildirmişlerdir. Bu duruma, yurt güvenliği kesinlikle tahammül edemeyeceğinden durum

protesto edilmiş ve çıkanlardan başka, tek bir askerın dahi kasabaya ayak basmasına müsaade olunmıyacağı ve sahilden içeriye hiçbir kuvvetin hareketine izin verilemeyeceği, kesin bir şekilde kendilerine bildirilmiştir.

Bu konuda gereken tedbirler alınmış ve askerî hazırlıklar yapılmıştır. Teşebbüsleri halinde meydana gelecek üzücü sonuçtan, doğru-
dan doğruya kendilerinin sorumlu olacağıının bildirilmesi lâzımdır. Bu hususta son derece kararlı ve ısrarlı hareket edilmesi ve başka şekilde harekete imkân bulunmadığını arzederim.

7 Temmuz 1919

Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

B E L G E - 48

A. S. 1337.10.9

**PÂDİŞÂH BUYRUĞU ÜZERİNE MUSTAFA KEMAL PAŞA'YA
ÇEKİLEN TELGRAF SÛRETİDİR**

Tarafınızdan çekilen değerli telgrafınızın tamamı Pâdişâhın yüksek görüşlerine sunuldu. Pâdişâh Efendimiz Hazretleri, size karşı duydukları yakınlık ve hakkınızda besledikleri iyi niyetin gereği olarak, özel surette aşağıdaki tavsiyelerin tarafınıza bildirilmesine bendenizi görevlendirmişlerdir.

Pâdişâh'ın yüksek katında bilinen vatanseverliğiniz sebebiyle o bölgede bazı hazırlıklara girişmeniz, İngilizlerin dikkatini çekmiş olup, Hükümeti zorlamaya başlamışlardır. Delegelerimizin, Konferansta Devletin hukukunu müdâfaa ile uğraştıkları bir sırada bu gibi teşebbüsler Devletin yararından ziyade zararına hizmet edebilir. Özellikle Irak'taki aşiret reisleriyle haberleşme yapılması Devleti büsbütün kuşkulandırır. Halbuki Devletimizin bugünkü durumu, taşraca sanıldığı ve tahmin edildiği derecede telaş ve endişe verici değildir. Şimdiki durumda o yolda teşebbüslere gerek de yoktur. Almanya barış andlaşması yapmağa mecbur kaldığından Konferans halen Şark Meselesi ile meşgul olmaktadır. Dolayısıyla bu sırada Osmanlı ülkesi dâhilinde güvenliği bozucu bir durumun meydana gelmesi, giderilmesi mümkün olmayan zararlar doğurabilir. İnşâallah, Devletimizin varlığının ve istikbâlinin tekrar kazanılmasında başarı sağlanınca, saltanat merkezinden (İstanbul) taşranın kurtarılması kolay olursa da, merkez, tehlikeyle karşı karşıya kalınca taşradan

merkezin kurtarılmasına imkân olamayacağından, bizim için yapılacak en akıllıca hareket, ülkede sükûnetin ve güvenliğin korunmasına fiilen çalışmaktan ibâettir. Bundan dolayı millî duygulardan doğan heyecanla teşebbüs edilmiş olacağı pek kesin olan bu gibi hareketlerden vaz geçilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Kaldı ki, şu sırada yüksek zâtının istifâ ederek İstanbul'a dönmeniz, belki yabancıların Hükûmeti zorlayarak hakkınızda onur kırıcı bir işlem yapılmasına sebep olabilir düşüncesiyle tavsiye edilmediği gibi, Harbiye Dâiresince görevden alınmanız yoluna gidilmesi de Pâdişâhca uygun görülmediğinden, Harbiye Nezâreti'nden bir, iki ay müddetle hava değişimi istenilerek, durum açıklık kazanıp ve barış yapılıncaya kadar, tercih edeceğiniz bir şehir veya kasabada istirahat etmeniz en uygun şekil olarak düşünülmekte olup, cevabınız beklenmektedir efendim.

8 Temmuz 1919

B E L G E - 49

MECLİS-İ VÜKELÂ
MAZBATA MÜSVEDELERİ
Numara : 251. sa. 214

BÂB-I ÂLÎ
SADÂRET-İ UZMÂ
Umûr-ı İdâriye Kalemi
8 Temmuz 1919

T U T A N A K

Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın memuriyet bölgesi içinde bulunan İslâm halkını diğer unsurlar ve yabancılar aleyhine kışkırtma yolundaki hareketlerinden dolayı İstanbul'a getirilmesinin İngiltere Fevkalâde Komiserliğince ısrarla istenmesi ve adı geçenin kışkırtmaları neticesi, güvenliğin bozulacağı yerlere asker gönderilmesine zorunluluk hâsıl olacağı önemle bildirilmesi üzerine, adı geçene durumun ehemmiyet ve nezâketi Harbiye Nezâreti'nce defalarca telgrafla bildirilip, açıklanmış ve görevinden istifa ile İstanbul'a dönmesi tavsiye olunup, tebliğ edilmiş olduğu halde, yapılan tebliğleri dinlemiyerek kışkırtmalara devam etmekte olduğu, hergün mahallerinden gelmekte olan resmî yazılardan ve bizzat kendi tarafından gelen telgraflardan açıkça anlaşıldığı; halen Ordu Müfettişi sıfatıyla etrafa tehlikeli emirler vermekte olduğu, 5 Temmuz'da Samsun'a çıkarılan ve bir işgal mahiyetinde olmadığı yabancı temsilciler tarafından garanti edilen İngiliz birliğine karşı âdetâ savunmaya geçilmesi hususunda ast'ı durumundaki ku-

mandanlara emirler verdiği; bu Mustafa Kemal Paşa meselesinin İngiltere Devletiyle mühim anlaşmazlıklar çıkmasına sebebiyet verecek derecede tehlikeli neticelere doğru yol aldığıının görölmesi dolayısıyla sözü edilen Müfettişlikten alınması hakkında, adı geöen Nezâret tarafından düzenlenip, bu tutanağa ekli olarak Yüce Makâma takdim edilmiş olan Pâdişâh Buyruğu tasarısının bir an evvel onaya çıkarılması, Pâdişâh Hazretlerinin yüce müsâadelerine bağlı bulunduğu yüksek mâlumları buyuruldukta...

B E L G E - 50

Dosya Tasnifi
Harbiye Müteferrika
Dosya No : 68/1

BÂB-I ÂLÎ
MECLİS-İ MAHSUS
214

(TUTANAK)

Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemâl Paşa'nın, memuriyet bölgesi içinde bulunan İslâm halkını diğer unsurlar ve yabancılar aleyhine kışkırtma yolundaki hareketlerinden dolayı İstanbul'a getirilmesinin İngiltere Fevkalâde Komiserliği'nce ısrarla istenmesi ve adı geöenin kışkırtmaları neticesi olarak, güvenliğin bozulacağı yerlere asker gönderilmesine zorunluluk hasil olacağı önemle bildirilmesi üzerine, adı geöene durumun ehemmiyet ve nezâketi Harbiye Nezâretince defalarca telgrafla bildirilip, açıklanmış ve görevinden istifa ile İstanbul'a dönmesi tavsiye olunup tebliğ edilmiş olduğu halde, yapılan tebliğleri dinlemeyerek kışkırtmalara devam etmekte olduğu, hergün mahallerinden gelmekte olan resmî yazılardan ve bizzat kendi tarafından gelen telgraflardan açıköa anlaşıldığı; halen Ordu Müfettişi sıfatıyla etrafa tehlikeli emirler vermekte olduğu, 5 Temmuz'da Samsun'a çıkarılan ve bir işgal mahiyetinde olmadığı yabancı temsilciler tarafından garanti edilen İngiliz askerî birliğine karşı, âdetâ savunmaya geöilmesi hususunda ast durumundaki kumandanlara emirler verdiği; bu Mustafa Kemal meselesinin İngiltere Devletiyle mühim anlaşmazlıklar çıkmasına sebebiyet verecek derecede tehlikeli neticelere doğru yol aldığı görölmesinden dolayı, sözü edilen müfettişlikten alınması hakkında, adı geöen nezâret tarafından düzenlenerek bu tutanağa ekli olarak yüce makâma takdim edilmiş olan Pâdişâh Buyruğu tasarısının bir an evvel onaya çıkarılması Pâdişâh Hazretlerinin yüce müsâadelerine bağlı bulunduğu yüksek mâlumları buyuruldukta ve her türlü durumda emir ve buyruk efendimizindir.

8 Temmuz 1919

*Şeyhü-l-İslâm ve
Sadrâzam Vekili
Mustafa Sabri*

*Meclis-i Vükelâya
memur a'yândan
Tevfik Paşa
Paris'te görevli*

*Meclis-i Vükelâya
memur a'yândan
Ahmed İzzed*

*Meclis-i Vükelâ'ya
memur
İbrahim Haydarî*

*Meclis-i Vükelâya
memur a'yândan
Reşid Akif*

*Harbiye Nâzırı
Ferid Paşa
Bulunmadı*

*Meclis-i Vükelâ'ya
memur a'yândan*

*Meclis-i Vükelâya
memur
Abuk Ahmed*

*Bahriye Nâzırı
Ahmed Avni*

*Meclis-i Vükelâya
memur a'yândan
Abdurrahman Şeref*

*Meclis-i Vükelâya
memur a'yândan
Ali Rıza*

*Adliye Nâzırı ve
Şûrâ-yı Devlet
Reis Vekili
Vasfi Efendi
Bulunmadı*

*Nâfia Nâzırı ve
Maliye Nâzırı
Vekili
Ferid*

*Ticaret ve Ziraat
Nâzırı ve Dahiliye
Nâzırı Vekili
Edhem Bey
İmza Sırasında
Bulunmadı*

*Marif Nâzırı
Said Bey
İmza Sırasında
Bulunmadı*

*Meclis-i Vükelâ'ya
memur
İsmail Hakkı*

*Evkâf-ı Hümayûn
Nâzırı
Mehmed Hamdi*

B E L G E - 51

A. S. 1337.10.9

MUSTAFA KEMAL PAŞA'YA ÇEKİLEN İKİNCİ TELGRAFİN
SÜRETİDİR

Harbiye Nâzırı Paşa ile yapılan haberleşmeleri ihtiva eden telgraf-
ları, Pâdişâhın yüksek görüşlerine sunarak, almakla şeref duyduğum yük-
sek emirleri aşağıda olduğu gibi bildiriyorum.

Orada giriştiğiniz değerli teşebbüsler, her nasılsa İngilizlerce vatan
müdâfaası şeklinde değil, başka bir şekilde anlaşılmasından dolayı, Hü-
kûmet üzerinde şiddetli baskılar yapılmaktadır. Bununla beraber, va-
tan menfaati düşüncesiyle yaptığınız girişimler, devletin esas menfaatle-
rini bozacak ve ülkeyi büyük tehlikeler içine atacaktır. Onur kırıcı bir
muamele ile karşı karşıya kalmamamız için İstanbul'a dönmenizin tavsiye
edilmediği evvelki telgraf ile bildirilmiş ise de daha sonra yapılan te-
şebbüsler üzerine İngilizler, yüksek şahsınıza karşı onur kırıcı hiçbir
muamelede bulunmayacaklarına kesin olarak söz verdiklerinden, bugün
İstanbul'a dönmeniz için tereddüd edecek bir sebep kalmamıştır. Buraya
geldiğinizde, ya diğer münâsip bir yere tâyininiz, yahut durumun göste-
receği şekle göre yine Erzurum'a dönmeniz etraflıca düşünülecektir. Bu
telgrafı aldığınızda izinli olarak hemen İstanbul'a dönmeniz beklenmek-
tedir. Hakkınızda, Pâdişâh Hazretlerinin açıkça belli olan güven ve sev-
gilerinin derecesini takdir ederek, gerek onun yüksek şahsiyetlerini ve
gerek hükûmetlerini zor bir duruma düşürmemek, daha sonra hakkı-
nızda arzu edilmeyen bir muameleye başvurmaya mecbur kalmamak için
çıkan buyruğa hemen uyacağınıza dair Pâdişâhın itimatları devam etmek-
tedir. Efendim.

8 Temmuz 1919

Saray Başkâtibi
Ali Fuad

B E L G E - 52

A. S. 1337.10.9

8 Temmuz 1919 da Mustafa Kemal Paşa'ya gece onbuçukta verilen
servistir :

Paşa Hazretleri bugünkü şifre telgrafımı aldınız mı? Makine başın-
da cevabınızı bekliyorum.

Cevaben alınan servistir :

Şifre telgraf geldi. Çözölmektedir. Cevab olarak arzımı sunacağım efendim.

Buna cevaben verilen servistir :

Yüksek görevlerinize durumun gereği olarak son verilmiş olduğundan, hemen gecikmeden İstanbul'a dönmeleri Pâdişâhın kesin buyruğu gereğidir efendim.

B E L G E - 53

Dosya Tasnifi
Harbiye Müteferrika
Dosya No : 68/1

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Mehmed Vahidüddin

Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın görevine son verilmiştir.

Bu Pâdişâh buyruğunu yürütmeğe Harbiye Nâzırı görevlidir.

8 Temmuz 1919

Harbiye Nâzırı
Ferid

Sadrazam Vekili
Mustafa Sabri

B E L G E - 54

A. S.
8/7/1919

MUSTAFA KEMAL PAŞA'DAN SON DEFA OLARAK
MAKİNE BAŞINDA ALINAN TELGRAFİN SÜRETİDİR

SARAY BAŞKÂTİPLİĞİ VASİTASIYLA PÂDİŞÂHIN YÜKSEK
MAKÂMINA

Şimdiye kadar gerek kutsal zâtlarına ve gerekse Harbiye Nezâretine sunduğum arzlarımda, vatan ve millet ile Yüce Hilâfet Makamının uğradığı ve hâlen içinde bulunduğu acı durumlar ve buna karşı duyulan üzüntüleri ve milletin aldığı vaziyeti, bütün safhaları ile gerçek olarak anlattım. Bunu yapmakla, mukaddesâtımın âciz nefsime yüklediği en yüksek ve en vicdânî vazifelerden birini yerine getirmiş oldum.

Nâçiz düşünce ve teşebbüslerimin İngilizlerce vatanın müdâfaası şeklinde değil de başka bir sûrette kabul edilmesinden dolayı, Yüce Hükümetlerinin zor durumda ve baskı altında kaldığı irade ve ifade buyuruyor. Yüce Hükümetlerinin ve saltanat merkezinin zâten ne gibi baskı ve ağır şartlar altında bulunduğu gerek bendenizce ve gerek soylu milletinizce tamamen ve açıkça bilinmekte olduğundan, bu baskının daha ziyade artıp genişlemesine ve bilhassa pek büyük sadâkat bağlarıyla bağlı olduğum şefkatli kalplerinizin ve düşüncelerinizin hiçbir şekilde zayıflamasına râzı olamıyacağım. Bundan dolayı, sadece şu anda olduğum görevime değil, bütün övünç sebeplerini vatan ve millet ile kutsal makamlarının feyzinden ve kurtuluşundan alan pek çok sevdiğim kutsal askerlik hayatıma da veda etmek suretiyle fedâkarlıkta olduğumu arz ederim. Yüksek Saltanat ve Hilâfet makâmıyla, soylu milletlerinin, hayatımın son noktasına kadar dâima koruyucusu ve sâdık bir ferdi gibi kalacağımı tam bir bağlılıkla arz eder, bu hususta teminat veririm. Askerlik mesleğinden istifa ettiğimi Harbiye Nezâreti'ne bildirdim. Yüce zatlarının sıhhat ve âfiyette bulunmasına duâ eder ve her türlü âfetlerden korunmanızı Cenâb-ı Hak'tan niyâz ettiğimi yüksek bilgilerinize sunarım. Buyruk.

8 Temmuz 1919

Saat 11.45 gece

*Kulları
Mustafa Kemal*

B E L G E - 55

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 343585

SADÂRET-İ UZMÂ

Mektûbî Kalemî

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın görevine son verilmesi hakkında Bakanlar Kurulu Kararı ile izin alınarak çıkan Pâdişâh Buyruğunun tasdikli sureti, ekli olarak yüce makamlarına gönderilmiştir. Gereğinin yapılması hususunda.

9 Temmuz 1919

Pâdişâh buyruğu kayıt şubesine verilmiştir.

B E L G E - 56

Meclis-i Vükelâ
Mazbata Defteri
No : 216, sa. 358

MECLİS-İ VÜKELÂ
MÜZÂKERÂTINA MAHSUS ZABITNÂME

Sıra No : 358

K A R A R

Tarih : 29 Temmuz 1919

HÂRİCİYE, HARBİYE VE DÂHİLİYE (NEZÂRETLERİNE)

Mustafa Kemal ve Rauf Beylerin hükümetin karar ve emirlerine aykırı hareketlerde bulunarak, kışkırtmalara ısrarla devam etmekte oldukları, imzaları altında yayınladıkları bildirimler ile mahallerinden gelen yazılardan anlaşıldığından, adı geçenlerin derhal yakalanarak İstanbul'a gönderilmeleri hakkında Harbiye Nezâreti tarafından mülkî memurluklara telgrafla acele bildirilmesi ve Hâriciye Nezâreti'ne bilgi verilmesi kararlaştırıldı.

Damad Ferid
Abuk Ahmet

Mustafa Sabri
Mehmet Hamdi
Tevfik

Ali Rızâ
İzzet
Nâzım

Âdil Said
Mustafa

B E L G E - 57

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 60
Belge No : 343763

SADÂRET-İ UZMÂ
MEKTUBÎ KALEMİ

Kalem numarası
882

HÂRİCİYE, HARBİYE, DÂHİLİYE NEZÂRETLERİ
YÜKSEK MAKÂMLARINA

Mustafa Kemal ve Rauf Beylerin, hükümetin karar ve emirlerine aykırı hareketlerde bulunarak, kışkırtmalara ısrarla devam etmekte oldukları, imzaları altında yayınladıkları bildirimler ile mahallerinden gelen ya-

zılardan anlaşıldığından, adı geçenlerin derhal yakalanarak İstanbul'a gönderilmeleri hakkında Harbiye Nezâreti tarafından mahallî kumandanlıklara, Dahiliye Nezâreti tarafından da mülkî memurluklara telgrafla acele bildirilmesi, diğer nezâretlere ve Hariciye Nezâreti'ne de bilgi verilmesi, Bakanlar Kurulunca uygun görülmüş olup, gereğinin acele yerine getirilmesine gayret gösterilmesi.

29 Temmuz 1919

B E L G E - 58

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 344

Dosya No : 60

Belge No : 343858

SADÂRET-İ UZMÂ
MEKTÛBÎ KALEMÎ

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

Üçüncü Ordu eski müfettişi Mustafa Kemal Bey'in askerlik mesleğinden istifasının kabulü hakkında, sizden önceki Harbiye Nâzırı tarafından düzenlenerek ve resmî yazı ile gönderilmiş olup, o sırada Bakanlar Kurulu'nun değişmesi sebebiyle, usûlüne göre makamları tarafından imzalanıp geri gönderilmek üzere diğer bazı evrak arasında elden yüksek şahsiyetlerine verilmiş olan Pâdişâh Buyruğu tasarısı henüz değiştirilip, geri verilmediğinden, resmî işlemlerinin tamamlanması gecikmeye uğramıştır. Halbuki adı geçen, Anadolu'da kargaşalık ve anlaşmazlıklara yol açan birtakım uygunsuz hareketlere kalkışarak, bu hususta kendi imzası altında bir de bildiri yayınlanmış ve hükümet tarafından kendisine defalarca yapılan tebliğlere ve tavsiyelere aykırı olarak, devamlı kışkırtmalarını sürdürmekte olduğunun görülmüş olmasıyla, isyan mahiyetinde bulunan inatçı hareketlerinden dolayı yakalanarak İstanbul'a gönderilmesi, Bakanlar Kurulu'nca karar altına alınarak, makamınıza bildirildiği gibi, Dahiliye Nezâreti tarafından vilâyetlere de telgrafla bildirilmiştir. Buna rağmen adı geçenin askerlik mesleğinden çıkartıldığıнын resmen ve bir an evvel ilân edilmesi gerektiğinden kendisinin sâhip olduğu nişanlarının alınması ve üzerinde bulunan fahrî yâverlik rütbesinin kaldırılması bu defa sözlü olarak aldığım Pâdişâh Buyruğunun gereği olduğundan, bu

hususta gereken Pâdişâh Buyruğu tasarısının acele olarak arzedilmek üzere süratle düzenlenerek gönderilmesi hususuna gayret gösterilmesi yolunda uygun olan Sadâret tezkeresi yazıldı efendim.

Sadrazam emirleri gereğince.

6 Ağustos 1919

B E L G E - 58/a

Dosya Tasnifi
Harbiye, Nisbet-i Askeriye
Belge : 71/1

HARBİYE NEZÂRETİ
Nezâret Şubesi
Kalem-i Mahsus

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Üçüncü Ordu Müfettişi iken Bakanlar Kurulu kararı ile ve Pâdişâh buyruğuyla görevine son verilmiş olan Mustafa Kemal Paşa'nın askerlik mesleğinden istifa etmekle beraber, Anadolu'da karışıklık doğuracak bir takım uygunsuz hareketlere kalkışarak, bu hususta kendi imzasıyla bir bildiri yayınlanmış ve hükûmetçe defalarca yapılan tebliğlere ve tavsiyelere aykırı olarak kışkırtmalara devam ettiği görülmüş olduğundan, isyan mahiyetinde olan ısrarlı hareketleri dolayısıyla yakalanıp, İstanbul'a gönderilmesi, Bakanlar Kurulu Kararıyla bütün ilgili kumandanlıklara bildirilmiştir. Buna göre adı geçenin askerlik mesleğinden çıkarılması ve durumun resmen ve bir an evvel açıklanması, kendisinin taşımakta olduğu nişanlarının alınması ve üzerindeki fahrî yâverlik rütbesinin kaldırılması gerekli bulunduğundan, bu hususta düzenlenen Pâdişâh Buyruğu tasarısı ekli olarak sunulmuştur. Durumun Pâdişâh Hazretlerine arz edilerek izninin alınması, Sadâret'in müsaadelerine bağlı bulunduğundan arz olunur. Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

7 Ağustos 1919

Harbiye Nâzırı
Nâzım

B E L G E - 59

Dosya Tasnifi
Harbiye, Nisbet-i Askeriye
Belge No : 71/1

HARBİYE NEZÂRETİ
Nezâret Şubesi
Kalem-i Mahsus
1130

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Mehmed Vahidüddin

Üçüncü Ordu Müfettişliği görevinden alınıp, askerlikten istifa etmiş bulunan Mustafa Kemal Bey, askerlik mesleğinden çıkarılarak, taşıdığı nişanlar kendisinden alınmış, üstündeki Fahrî Yâverlik rütbesi kaldırılmıştır.

Bu Pâdişâh Buyruğunun yerine getirilmesine Harbiye Nâzırı görevlendirilmiştir.

9 Ağustos 1919

Harbiye Nâzırı
Nâzım

Sadrâzam
Damat Ferid

B E L G E - 60

B. E. O.
Siyasî Kısım
Karton No : 34
Dosya No : 60
Belge No : 343882

SADÂRET-İ UZMÂ
Mektûbî Kalemî
Evrak No : 1130
Kalem No : 989

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

7 Ağustos 1919 tarihli tezkerelerine cevaptır.

Üçüncü Ordu Müfettişliği görevinden alınıp, askerlikten istifa etmiş bulunan Mustafa Kemal Bey'in, askerlik mesleğinden çıkarılması ve

taşıdığı nişanların kendisinden alınması, üzerindeki Fahrî Yaverlik rütbesinin kaldırılması hakkında izin alınmak suretiyle çıkarılan Pâdişâh buyruğunun tasdikli sûreti ekli olarak yüksek makamlarına gönderilmiş olmakla gereğinin yapılması hususunda.

10 Ağustos 1919

9 Ağustos 1919 tarihli Pâdişâh Buyruğu üzerine.
Pâdişâh Buyruğu kayıt şubesine verilmiştir.

B E L G E - 61

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 343693

DEVLET-İ OSMÂNİYE
POSTA VE TELGRAF
VE TELEFON NEZÂRETİ

Çıkış Yeri : Erzurum

Numarası : 12133

Kelimesi : 724

Tarihi : 7 Ağustos 1919

Saat : 16

TELGRAF

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA
DOĞU ANADOLU VİLÂYETLERİNİN ERZURUM KONGRESİ
BEYANNÂMESİDİR

Mütâreke yapıldıktan sonra gittikçe artan andlaşma dışı hareketler İzmir, Antalya, Adana ve civarı gibi memleketimizin önemli bölgele-
rinin fiilen işgâli, Aydın'da yapılan dayanılmaz Yunan zulmü, Ermenile-
rin Kafkasya dahilinden sınırlarımıza kadar dayanan katliâmları ve İslâmı ortadan kaldırmak gâyesini hedef tutan istilâ teşebbüsleri, Karade-
niz sâhilinde Pontus hayalini gerçekleştirmek gayesiyle hazırlıklar yapıl-
ması ve sırf bu maksatla Rusya sahillerinden akın akın göçmen adı al-
tında gelen yabancı Rumların ve bu arada da silahlı eşkiyâ çetelerinin
toplanıp, getirilmesi gibi olaylar karşısında, kutsal vatanımızın parçala-
nıp, dağılması tehlikesini gören milletimiz, hiçbir millî irâdeye dayanma-

yan merkezi hükümetimizin bu fâcialara çâre bulamayacağını, buna benzer diğer üzücü olaylardan dolayı kanaat getirmiş olup, birçok tesirlerle belki de daha acı ve hazmedilemeyecek kararları kabul edip, boyun eğeceğinden korkmaktadır. Bundan dolayı, kendini en yakın ve en kanlı tehlikeler karşısında gören Doğu Anadolu Vilâyetlerinin mukaddesâtlarını bizzat korumak gayesiyle, her tarafta millî vicdandan doğmuş cemiyetlerin de katılmasıyla son olarak toplanan Erzurum Kongresi 7 Ağustos 1919 tarihinde çalışmalarına son vererek, Allah'ın lütfu ile aşağıdaki kararları almıştır :

1 — Trabzon Vilâyeti ile Canik sancağı ve Doğu Vilâyetleri adını taşıyan Erzurum, Sivas, Diyarbakir, Ma'mûretülaziz, Elaziz, Van ve Bitlis vilâyetleri ile bu saha dahilindeki bağımsız sancaklar hiç bir sebep ve bahane ile birbirlerinden ve Osmanlı toplumundan ayrılmaz bir bütündür. Tasada ve kıvançta eşit paya sahibtirler. Mukadderâtları hakkında da aynı gayeyi hedef tutarlar. Bu bölgede yaşayan bütün İslâm halkı, birbirlerine karşı aynı his ve dürüstlikle dolu olarak, âdetlerine ve sosyal hayatlarına bağlı öz kardeşirler.

2 — Osmanlı vatanının bütünlüğü, millî istiklâlimizin elde edilmesi, Saltanatın ve Halifeliğin korunması için Kuvâ-yi Millîye'yi güçlendirmek ve millî irâdeyi hâkim kılmak esastır.

3 — Her türlü işgâl ve müdâhale, Rum ve Ermeni devleti kurulması gâyesine yönelik bir hareket olarak kabul edileceğinden topyekün savunmaya geçilmesi ve karşı konulması esası kabul edilmiştir. Siyasî hâkimiyeti ve sosyal dengeyi bozacak şekilde azınlıklara yeni birtakım özel haklar verilmesi kabul edilmeyecektir.

4 — Merkezî hükümetin, diğer devletlerin baskısı karşısında buraları terk etmek zorunda kalması ihtimâli göz önünde bulundurularak, Hilâfet ve Saltanat makamına bağlılığı, millî varlığı ve millî hakları koruyacak tedbir ve kararlar alınmıştır.

5 — Vatanımızda ötedenberi birlikte yaşadığımız Müslüman olmayan vatandaşların, Osmanlı Devleti Kanunlarıyla teminat altına alınmış olan kazanılmış haklarına tam olarak uymaktayız. Mal, can ve ırzlarının korunması, zaten dinimizin, millî geleneklerimizin ve kânunî esaslarımızın gereği olduğundan, bu esas, Kongremizin genel kanaatiyle bir kere daha sağlamlaştırılmıştır.

6 — İtilâf Devletlerince mütârekenin imza olduğu 30 Ekim 1918 tarihindeki sınırlarımız dâhilinde kalan ve her bölgede olduğu gibi Doğu Anadolu Vilâyetlerinde de ezici çoğunluğunu İslâmların teşkil ettiği kültür ve iktisâdî üstünlüğü müslümanlara ait bulunan ve birbirinden ayrı-

lamaz öz kardeş olan din ve soydaşlarımızın yerleşmiş oldukları ülkemin, paylaşılması görüşünden tamamen vazgeçilerek, varlığımıza, tarihi haklarımıza, keleneklerimize, dinimize riâyet edilmesine ve bunlara aykırı teşebbüslerin desteklenmemesine bu suretle tamamiyle hak ve adalete dayalı bir karar çıkarılması beklenir.

7 — Milletimiz, insânî ve çağdaş gâyeleri saygıyla karşılar, teknik ve ekonomik durumumuzu ve ihtiyaçlarımızı takdir eder. Bundan dolayı, Osmanlı Devleti'nin iç ve dış bağımsızlığı, vatanımızın bütünlüğü saklı kalmak şartıyla, altıncı maddede açıklanmış sınırlar içerisinde milliyet esaslarına saygılı ve memleketimize karşı istilâ emeli beslemeyen herhangi bir devletin teknik ve ekonomik yardımını memnuniyetle karşılarız. Bu âdil ve insânî şartları ihtiva eden bir barışın da âcilen kararlaştırılması, insanlığın selâmeti ve dünyanın huzuru adına, en başta gelen millî emelimizdir.

8 — Milletlerin kendi kaderlerini bizzat tâyin ettikleri bu tarihi devirde, merkezî hükümetimizin de millî irâdeye bağlı olması zorunludur. Çünkü, millî irâdeye dayanmayan herhangi bir hükümetin vermiş olduğu kararlara milletçe uyulmadığı gibi, dışardan da geçerli olmadığı ve olmayacağı şimdide kadar geçmiş olaylar ve bunların sonuçları ile anlaşılmalıdır. Bunun için, milletin içinde bulunduğu üzüntü ve endişeli halden kurtulmak çârelerine bizzat girişmesine lüzum kalmadan, merkezî hükümetimizin Milli Meclisi hemen vakit kaybetmeden toplaması ve bu suretle milletin ve memleketin kaderi hakkında alacağı bütün kararları, Milli Meclis'in kontrolüne sunması zorunludur.

9 — Vatanımızın karşı karşıya kaldığı üzücü olaylar ile tamamen aynı maksatla millî vicdandan doğan cemiyetlerin anlaşarak birleşmesinden meydana gelen kitle, bu defa Doğu Anadolu Müdâf'a-i Hukuk Cemiyeti ünvanıyla isimlendirilmiştir. Bu cemiyet, her türlü particilik cereyanlarından tamamen uzaktır. Bütün İslâm vatandaşlar cemiyetin tabîi üyesidirler.

10 — Kongre tarafından bir Heyet-i Temsiliye seçilerek, köylerden itibaren, vilâyet merkezine kadar mevcut olan millî teşkilâtlar birleştirilmiş ve sağlaştırılmıştır.

7 Ağustos 1919 Perşembe

İmza
Kongre Heyeti

Not : Bu telgrafın arkasında Bâb-ı Âli tarafından şu kayıt düşülmüştür :
«İmzasız bu telgrafa cevap verilmesi gereksiz görüldüğünden, Müsteşar Beyefendiye iadesi.»

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 343693

BÂB-I ÂLÎ

DÂİRE-İ SADÂRET

Şifre Kalemi

«Harbiye Nezâreti Şifresiyle»

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Erzurum Kongresi hakkında son arzlarımızla durumu âcizâne aydınlatmağa çalıştığımızı ve bununla büyük bir görevi yerine getirmiş olduğumu sanıyorum.

Bu vesile ile de tekrar arz ediyorum ki, Erzurum Kongresini, Doğu Vilâyetlerinin halkı toplamıştır. Bugün, 70 millî üye ile Erzurum'da toplantı halinde bulunan kongre, Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey'in henüz İstanbul'da oldukları sırada ve hattâ burada isimleri bile işitilmemiş iken, büyük ve kanlı tehlikelerin meydana geleceğini muhakkak sayan Doğu Vilâyetleri halkının karar ve girişimleriyle meydana gelmiştir. Bu toplantıda, siyasî ve şahsî hiçbir tesirin var olmadığı kesinlikle anlaşılmıştır. Uyanışını kesin şekilde felâketten alan, milletin ruhundan kopan bir heyecan ve kuvveti, yabancılar bir iki şahsa bağlamak suretiyle, milletin ruh varlığını inkâr yolunu tutmakla, kendi milletlerini aldatarak, bu şekilde menfaatlerini genişletmeye ve elde tutmaya çalışıyorlar. Vatan ve Milletimiz için karşılanması imkânsız zararlara sebep olan bu görüş ve telkinin bizzat hükümetimiz tarafından dahi bilinmiyerek kabullenildiğini ve ısrarla yabancıların emellerini kolaylaştırdığını görmek, herkesi üzmekte ve içten yaralamaktadır. Doğu Vilâyetlerinde hayat endişesinden doğmuş olan bu millî akımın gelişmesine ve şimdiki duruma Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey'in zerre kadar etkileri olmadığı ve sonradan, Kongreye herkes tarafından hürmet ve saygıyla kabul edilen bu iki mevki sahibi siyâsîmizin durumu daha ziyâde bilmelerinden, bilâkis hükümetimizin mevkiini düşünerek, mevcut millî kuvvetleri daha sâkin ve merkezâne bir şekle sokarak, iyi bir şekilde idare ettikleri açıkça görülmektedir. Bunun üzerine kongrenin genel heyeti ve gerekse Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey hakkında Dahiliye Nezâreti'nden vilâyetlere yazılan genelgeler millet önünde iyi etkiler yapmıştır. Can ve nâmus endişe-

sinden doğan millî akım, coşku hâlinde olup, sükûnete kavuşturulması ve fikirlerin yatıştırılması için yegâne çarenin hemen ve fiilen millî meclisin toplanmasının sağlanması olduğunun ve ağır davranıldığı takdirde millî olayların kendi kendine bu sonuca varacağını yüksek görüşlerinize sunmayı vazifemin gereği sayarım. Çünkü, burada görülen ve hissedilen milletvekillerinin kanaat ve onayına dayanmayacak herhangi bir siyaset ve kararın kabule değer görülemeyeceği ve sürekli olamayacağı, bu büyük tarihî sorumluluğun belirli birkaç zâtın hamiyetli omuzlarına yüklenmesinden ziyâde, milletin istek ve düşüncelerine dayandırılması merkezindedir. Hattâ, eğer şimdiki şartlar içinde millî meclisin İstanbul'da yabancı kuvvetler karşısında toplanmasının mahzurlu görülmesi yüzünden... önemli şartlar şimdiye kadar geciktirilmiş ise, Anadolu'nun Bâb-ı Âlî'ce uygun görülecek ve Pâdişâh tarafından da emir buyurulacak bir yerinde toplanması için söz verildiğinin bile söylenmekte olduğunu, sırf vatanperverlik duygum ve bulunduğum görev dolayısıyla arz ediyorum.

16 Ağustos 1919

*Üçüncü Ordu Müfettiş Vekili
Kâzım Karabekir*

Aslı çözümlüşüne uygundur.
Rüşti

B E L G E - 63

A. VRK. DH. HRM. 2
1337.11.22

BÂB-I ÂLÎ
DÂHİLİYE NEZÂRETİ
Kalem-i Mahsus
7495/1373

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Kastamonu Başmüdürlüğü'nden çekilip, sureti Posta ve Telgraf ve Telefon Müdüriyeti'nden verilmiş olan 19 Ağustos 1919 tarihli telgrafta, Onüçüncü Kolordu eski Kumandanı Mustafa Kemal Bey'in, Kürmay Albay Refet Bey'in yâver ve emrindeki emirberleriyle, bugün öğleden önce Tosya'ya varmış ve oradan da Kastamonu'ya gelmesi beklenmekte olduğu bildirilmiş olmakla, bu husuta emir ve ferman emir sahibinindir.

20 Ağustos 1919

*Dâhiliye Nâzırı
Âdil*

B. E. O.

B E L G E - 64

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

BÂB-I ÂLÎ

DÂHİLİYE NEZÂRETİ

Kalem-i Mahsus

S û r e t

Milletin ruh ve vicdânından taşan birlik, azim ve irâde sâyesinde siyasî durumun — Vatanımızın kaderinin tâyini ile milletimizin hukuk ve bağımsızlığının sözkonusu olduğu bu karışık günlerde— şükürler olsun lehimize döndüğünü şükranla idrâk ediyoruz.

Ulu Tanrı'nın lütuf ve adâletine sığınan asil milletimiz, böyle bir bütün hâlinde, sarsılmaz bir azim ve iman ile kaldıkça, hiç şüphesiz haklı emellerine ulaşarak mutlu olacaktır. Bundan dolayı millî varlığımızı, dost ve düşmanın gözleri önünde ortaya koyan ve isbat eden teşkilâtın, nizamnâme gereğince teşekkül ettirilmesi ve bilhassa küçük, büyük bütün merkezlerin birbiriyle ve merkezle sıkı bir bağ kurmaları, bugünün en mühim ve en hayatî vatan ve millet görevidir.

Bu sebeble, sözü edilen hususlara son derece önem verilmesini tekrar bildirir, teşkilâtın genişlik ve yayılma derecesi hakkında peyderpey bilgi verilmesini rica ederim.

13 Ekim 1919

*Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i
Hukuk Cemiyeti Heyet-i
Temsiliyyesi
adına
Mustafa Kemal*

B. E. O.

B E L G E - 65

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Numara : 298

S û r e t

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI SAVCILIGI'NA

Ekli olarak yüksek makamlarına takdim edilen cetveldeki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, savcılığımızda, millî hareket ve teşkilât-

lara katılarak hizmet ve yardımda bulunma faaliyetlerinden dolayı, 4 takım evrakla 25 zanlı bulunmaktadır.

3665 numaralı ve 7 Ekim 1919 tarihli Takvim-i Vakâyi'de hükümet tarafından yayınlanan resmî beyannâmenin üçüncü fıkrasında, sözü edilen teşkilât ve hareketlerin Osmanlı haklarını ve sınırlarını korumak gâyesine dayandığı ve hükümetin de buna katıldığı anlatılmakta olduğuna göre, adı geçen zanlılar hakkında kanunûnî kovuşturmalara devam edilip, edilmeyeceğine dâir, hareket sınırlarımızın bildirilmesi hususunda müzekkere takdim kılındı.

19 Ekim 1919

Sorgu Hâkimi
İsâî Hilmi

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI SAVCILIĞI'NA

Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine tâyin edilmiş olan Mustafa Kemal Paşa'nın görev ve yetkileri hakkında, 1 - 15 Mayıs 1919 tarihinde bütün vilâyetlere ve bu arada Kastamonu vilâyetine de yazılan ve eski Dâhiliye Nâzırı Mehmet Ali Bey tarafından imza edilen şifreli telgraf suretinin, Dâhiliye Nezâretinden getirilmesi işlemlerinin tamamlanması hususunda müzekkere takdim kılındı.

18 Ekim 1919

Sorgu Hâkimi
İsâî Hilmi

Başkanlık Yüksek Makamına arz ve takdim kılındı.

18 Ekim 1919

Savcılık

Gerekçesi hazırlanmak üzere acele Savcılık Makamına.

19 Ekim 1919

Başkan
Tuğgeneral
Esat

Ferid Paşa Kabinesi zamanında millî harekete ve teşkilâtlara yardımcı olmak suçundan devlet memuru olan bazı kimseler hakkında, ben den önceki savcı tarafından kanunî kovuşturmaya geçilmiş ve yapılan araştırmalar neticesinde, adı geçen memurlardan bazılarının kendilerinin bu mesele ile alâkadar olmalarının Dâhiliye Nezâreti'nin şifreli telgraf

emrinin gereği olduğu savunmasında bulunmaları ve buna bağlı diğer yazıdan Takvim-i Vakâyi'in anılan sayısında da millî hareketlerin hükûmetçe haklılığı üstü kapalı olarak kabul edildiği bildirilmekte olduğundan lüzumsuz ve kanunsuz tahkikatla uğraşılmaması için durumun adı geçen Nezâretten bu duruma göre sorulması gerektiği Başkanlık yüksek katına arz ve takdim olunur.

Savcı
Şevket

Gerekli açıklamaların verilmesi hususunda acele olarak Sorgu Hâkimi İsâî Hilmi Efendi'ye.

19 Ekim 1919

Başkan
Tuğgeneral
Esat

Yukarıda arz edilen millî hareket ve millî teşkilâta katılarak yardımında bulunma, geçmiş hükûmet zamanında suç sayılmış ve savcılık makamı tarafından haklarında kanûnî kovuşturma yapılması istenmişti.

Yeni hükûmetin Takvim-i Vakâyi'de yayınlanan resmî bildirisinde sözü geçen hareketlerin kanûnîliği ve bundan dolayı suç olmadığı üstü kapalı olarak bildirilmekte olduğundan, kovuşturma ve tahkikata gerek olup olmadığı hakkında bilgi verilmesinden ibaret olduğu arzıyla, Yüksek Başkanlığa takdim olunur.

Sorgu Hâkimi
İsâî Hilmi

Acele olarak Sıkıyönetim Mahkemesine.

Durum müzâkere olunduğunda : Bahsi geçen hususların Başkanlık Makamı vasıtasıyla Harbiye Nezâreti'nden sorulmasına ittifakla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
<i>Esat</i>	<i>Süleyman Şâkir</i>	<i>İ. Hakkı</i>	<i>Mustafa</i>	<i>İhsan</i>

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Divân-ı Harb-i Örfî

Sayı

1599

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

Devletli Efendim Hazretleri

Millî teşkilât ve hareketlere katılarak hizmet ve yardımlarda bulunmak, geçmiş hükûmet zamanında suç sayıldığından, sözü geçen faaliyetlerden dolayı Sıkıyönetim Savcılığı'ndan haklarında soruşturma yapılması isteğiyle Sorgu Hâkimliği'ne yirmibeş sanık sevk edilmiş ve halbuki 366 numaralı ve 7 Ekim 1919 tarihli Takvîm-i Vakâyi ile yayınlanan yeni hükûmetin resmî bildirisinde bahsedilen hareketlerin haklılığı ve dolayısıyla suç olmadığı, üstü kapalı bir şekilde belirtilmiş olduğundan, yukarıda zikri geçen sanıklar hakkında soruşturmanın sürdürülmesine gerek olup olmadığının açıklığa kavuşturulması için Sıkıyönetim Hâkimliğinin sûretleri ekli olarak Nezâret Yüksek Makâmına sunulan iki aded müzekkeresi üzerine, Sıkıyönetim Mahkemesince durumun Yüksek Nezâretlerinden sorulmasına karar verilmiş bulunduğundan, arzedilen durumlar ve genel affın henüz ilân edilmemiş olması dolayısıyla, bu konuda yerine getirilmesi gerekli işlemin bildirilmesi hususunda Yüksek Nezâretlerince müsaadelerinin esirgenmemesi arz ve istirham olunur.

Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

21 Ekim 1919

Sıkıyönetim Mahkemesi

Başkanı

Tuğgeneral

Esat

B. E. O.

B E L G E - 67

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZÂRETİ

Kalem-i Mahsus

8461

1794

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Millî hareket ve teşkilâtlara katılarak hizmet ve yardımlarda bulunma faaliyetleri, önceki hükûmet zamanında suç sayılarak sözü geçen faaliyetlerden dolayı tahkikat açılması isteği ile Sıkıyönetim Mahkemesi Savcılığından Sorgu Hâkimliğine yirmibeş sanık yollanmış ise de, şimdiki hükûmetin Takvim-i Vakâyi ile neşredilen resmî beyannâmesinde sözü geçen hareketlerin meşrûluğu ve dolayısıyla bunun suç olmadığı üstü kapalı olarak belirtilmekte olduğundan söz edilerek, bahsi geçen sanıklar hakkında soruşturmaya gerek olup olmadığı Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanlığından sorulduğunu bildiren Harbiye Nezâreti'nin 15 Kasım 1919 tarih ve 5736 numaralı tezkiresi, ekleriyle tarafınıza takdim edilmiş olup işin Bakanlar Kurulu'nda görüşülüp müzâkere edilerek bir karara bağlanması yüksek makamınızın iznine bağlı bulunduğundan emir ve buyruk emir sahibinindir.

22 Kasım 1919

Dahiliye Nâzırı

Mehmed Şerif

B. E. O.

B E L G E - 68

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZÂRETİ

8132

1642

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

13 Ekim 1919 tarihli ve 8056/1580 numaralı tezkirenin devamıdır. Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti adına, aynı anlam-

da çekilip, Üsküdar ve Karesi mutasarrıflıklarında resmî yazı ile gönderilen telgrafların birer sûreti, ekleriyle takdim kılınmış olmakla bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

22 Ekim 1919

Dâhiliye Nâzırı
Mehmet Şerif

B E L G E - 69

A. VRK. HRM. 3

20 Ekim 1919'dan 22 Ekim 1919 tarihine kadar Amasya'da Bahriye Nâzırı Salih Paşa Hazretleriyle, Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi üyelerinden Mustafa Kemal Paşa Hazretleri, Rauf ve Bekir Sami Beyefendiler arasında geçen müzakerelerin tutanaklarıdır.

Osmanlı Milletinin hükümdarlarına karşı asırlardan beri muhafaza ettikleri kutsal bağ memleketin uğradığı son felâketler karşısında bir kat daha kuvvet kazanmış olup, bütün İslâm dünyası için bugün bile güçlü ve kutsal bir dayanak ve yegâne sığınak teşkil etmekte olan Halifelik makamı ile Osmanlı Saltanatının devamının sağlanması ve korunması gayesi Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin asıl hedefi olduğu delilleriyle açıklandıktan sonra, umûmî kongrenin 11 Eylül 1919 tarihli beyannâmesi maddelerinin görüşülmesine başlandı.

1. Beyannâmenin birinci maddesinde Osmanlı Devletinin düşünülen ve kabul edilen sınırı, Türk ve Kürtlerin oturdukları arâziyi içine aldığı ve Kürtlerin Osmanlı toplumundan ayrılmasının imkânsızlığı izah edildikten sonra, bu sınırı en küçük bir istek olmak üzere elde etmeyi sağlamanın gerekli olduğu müştereken kabul edildi. Bununla beraber, Kürtlerin serbestçe gelişmelerini sağlayacak şekilde sosyal ve geleneksel haklar yönünden imtiyazlara nâil olmaları da desteklenip, yabancılar tarafından Kürtlerin bağımsızlığı adı altında yayılmakta olan yalanların önüne geçmek için de, bu noktanın şimdiden Kürtlerce bilinmesi hususu uygun görüldü. Hâlen yabancı işgali altında bulunan bölgelerden, Kilikya'yı Fransız ve İngilizlerin, Arabistan ile Türkiye arasında bir tampon bölge vücuda getirmek gayesiyle anavatandan ayırmak arzusunda buldukları söz konusu edildi. Anadolu'nun en koyu Türk çevresi, en verimli ve en

zengin bir bölgesi olan bu toprakların hiçbir surette ayrılmasına razı olunamayacağı, Aydın'a gelince, bunun da daha kesin bir öncelikle vatanın ayrılmaz bir parçası olduğu esası umûmiyetle kabul edildi. Trakya meselesine gelince, burada da İngiliz ve Fransızların, Bulgarlar ve Türkler arasında, gelecekte bu iki devletin ortaklaşa hareketlerini önlemek gayesiyle görünüşte bağımsız bir hükûmet ve gerekçe ise bir sömürge kurmak ve bu şekilde Doğu Trakya'da Midye-Enes hattına kadar olan bölgeyi bizden ayırmak arzusunda olmaları ihtimâli gözönünde bulunduruldu. Fakat Edirne'nin ve Meriç sınırının bağımsız bir İslâm hükûmetine katılmak için bile olsa hiçbir şekilde terkedilmesine rıza gösterilmemesi esası birlikte kararlaştırıldı. Bununla beraber bütün bu maddenin içindekilerle ilgili olarak Millet Meclisi'nin vereceği en son karara tabii ki uyulacaktır.

2. Beyannâmenin dördüncü maddesinde, Müslüman olmayan unsurlara siyâsî hâkimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozacak şekilde ayrıcalıklar verilmesinin kabul edilemeyeceğine dair olan fıkra üzerinde önemle durularak görüşüldü. Bu kaydın bağımsızlığımızı fiilen sağlamak için elde edilmesi zorunlu bir istek şeklinde kabul edilmesi ve bundan yapılacak en ufak bir fedâkârlığın bağımsızlığımızı esaslı bir surette zarara uğratacağı anlatıldı. Müslüman olmayan unsurların asırlardan beri sahip oldukları bazı imtiyazların, devletin bugünkü âciz ve çaresiz halinde kaldırılmasının zor olduğu gözününe alınmıştır. Bahsedilen dördüncü maddede söz konusu olan ve hıristiyan unsurlara fazla ayrıcalıklar verilmesine dayanan gâye, elde edilmesi gerekli bir hedef olarak kabul edilmiştir. Bununla beraber, gerek bu durumdan ve gerek yaşama hakkımızın savunulması hususundaki diğer isteklerimize ait noktalarda Millî Meclisin oy ve kararlarına uyulur.

3. Beyannâmenin yedinci maddesine göre bağımsızlığımız tamâmen saklı kalmak şartıyla teknolojik, sînâî ve iktisâdî ihtiyacımızın giderilmesi konusu tartışıldı. Memleketimize pek çok sermâye dönecek olan bir devletin mâliyemiz üzerinde bir kontrol hakkına sahip bulunması zorunlu olacağından, çerçevesi kestirilemeyen bu kontrol hakkının bağımsızlığımızı ve millî menfaatlerimizi zarara uğratmayacak şekilde uzmanlarca esaslı bir surette düşünülerek belirlenip, tesbitinden sonra Millî Meclis'in uygun göreceği şeklin kabulü müzâkere edildi.

4. 11 Eylül 1919 tarihli Sivas Kongresi kararlarının diğer maddeleri de, Mebusan Meclisinin kabul etmesi şartıyla, esas itibâriyle uygun görüldü.

5. Bundan sonra Sivas Kongresi'nin 4 Eylül 1919 tarihli kararlarının teşkilât kısmına ait onbirinci maddesi içinde geçen Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetinin durumu ve bundan sonraki şekli ve faaliyet sahası hususu söz konusu oldu.

Bu madde de millî iradeyi hâkim kılacak olan Millî Meclis'in kanun yapma ve kontrol etme hakkına güven ve serbestlikle sahip olduktan ve bu güven Millî Meclis'ce de güçlendirildikten sonra, cemiyetin şeklinin kongre kararıyla belirleneceği açıktır. Burada söz konusu olan kongrenin, şimdiye kadar yapılan Erzurum ve Sivas Kongreleri gibi dışarda ayrı bir kongre halinde toplanması şart değildir. Cemiyetin programını kabul eden milletvekilleri, cemiyetin nizamnâmesinde açıkça belirtilmiş olan delegeleri tarafından yapılacak özel toplantılar kongre makamının yerine geçebilir. Millî Meclis'in İstanbul'da tamâmen güven içinde serbestçe vazife yapabilmesi şarttır. Bunun, içinde bulunulan duruma göre, ne dereceye kadar sağlanabileceği düşünüldü. İstanbul'un yabancı işgâli altında olması sebebiyle, milletvekillerinin kanun yapma görevlerini hakkıyla yerine getirmelerinin pek mümkün olamayacağı fikri ortaya çıktı. Yetmiş seferinde Fransızların Liyon'da ve sonra Almanların Vaymar'da yaptıkları şekilde barışın yapılmasına kadar geçici olarak Millî Meclis'in Anadolu'da hükûmetin uygun bulacağı başka emin bir yerde toplanması uygun görüldü. Millî Meclis'in toplanmasından sonra güvenlik ve emniyet derecesi ortaya çıkacağından, tam bir emniyet görüldüğü takdirde, cemiyet Heyet-i Temsiliyenin feshedilmesiyle, mevcut teşkilâtının çalışma hedefinin tayini, yukarıda açıklandığı üzere, kongre makamı yerine geçecek olan özel toplantıda kararlaştırılacaktır.

Milletvekilleri seçiminin tam bir serbestlik içinde olması gerektiği, Osmanlı hükûmetince emredildiğinden, seçimlerin yapılması şekline cemiyet Heyet-i Temsiliyesince en küçük bir müdâhale olmamaktadır.

Milletvekilleri arasında İttihat ve Terakkî'ye mensup ve o devrin kötülüklerinde parmağı olan şahıslar bulunduğu takdirde, bunlara İtilât devletlerince iyi bir gözle bakılamayacağı tabii olduğundan, bu gibi şahısların Milletvekili seçilmesine meydan verilmemesi için, Heyet-i Temsiliyece aydınlatma gayesiyle münasip şekilde bazı telkinler yapılması uygun olacağı düşünüldü ve bu durum yerinde görüldü.

Bu hususta kabulü arzolunan usûl eklidir. Bu tutanak iki nüsha olarak Amasya'da yazılıp, Bahriye Nâzırı Salih Paşa Hazretleriyle Heyet-i Temsiliyenin sayın üyeleri arasında karşılıklı olarak teâtî edildi.

*Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i
Hukuk Cemiyeti Heyet-i
Temsiliyyesi adına
Bekir Sami*

*Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i
Hukuk Cemiyeti Heyet-i
Temsiliyyesi adına
Hüseyn Rauf*

*Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk
Cemiyeti Heyet-i Temsiliyyesi adına
Mustafa Kemal*

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZÂRETİ

İdare-i Umûmiye

Dahiliye Müdüriyeti

Umumî No : 20643

Hususî No : 1942

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Erzurum halkı Millî bir teşkilât meydana getirmişlerse de, düşüncelerinde merkezî hükûmete karşı hiçbir muhalefet gayesi olmayıp, geçen harbde çektikleri sıkıntı ve zorluklardan ve Ermenilerin yaptığı zulümden ders alarak bilhassa oralarda Ermenistan'ın kurulmasına hep beraber karşı koyarak ve gerektiğinde hükûmete bu noktada yardımcı olmak gayesini güttükleri, halkın pek saf ve samimî görülen ifadesinden anlaşıldığı ve oralarda şimdiki durumda hıristiyan bulunmadığı vilâyetin Türk ve Kürt ahâlisi arasında tam bir kaynaşma olduğu, merkez sancağının bir kazası dışında, seçime ait işlemler tamamlanarak şimdiye kadar büyük çoğunluğu alanların Mustafa Kemal Paşa ile Baro Reisi Celâleddin Arif ve Albayrak Gazetesi Müdürü Necati Beylerden ibaret bulunduğu, ancak on güne kadar seçim işlerinin tamamlanabileceği anlaşılan Kiğı kazası seçimlerinin neticesi ne olursa olsun, adı geçen şahısların elde ettikleri çoğunluğu bozamayacağına belli olduğu ve seçimlerde halkın tam bir serbestlik içinde, rahatsız edilmeden oy verdikleri genellikle söylenmektedir. Vilâyet halkının kanatına göre Mustafa Kemal Paşa Millî Teşkilâtın yaratıcısı olmayıp, kendilerinin korunma ve vatan endişesiyle giriştikleri harekâta katılma ve bunların hazırlanmasına çalışmasından dolayı, kendisine karşı bir hürmet duygusu meydana gelmiş ve arzusunun aksine olarak, 500 mühürlü tutanak ile halk tarafından aday ilân edilmiştir. Kendisine beslenen samimî hürmetten başka, seçimde hiçbir şekilde maddî ve manevî bir zorlama olmadığı, yaygın olarak söylenmektedir. Çoğunluğu almaları düşünülen diğer adaylar arasında kötü olarak tanın-

miş kimseler olmadığı gibi, memurlara karşı hiçbir taraftan müdahalede bulunulmadığı, Erzurum'daki Fevkalâde Teftiş Heyeti'nden çekilen şifreli telgrafda bildirilmiş olmakla arz olunur. Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

18 Aralık 1919

Dahiliye Nâzırı adına
Müsteşar
Keşfi

B. E. O.

B E L G E - 71

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

Belge No : 2069

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZÂRETİ

Kalem-i Mahsus

8744

1955

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye Cemiyeti Heyeti Temsiliyesinin 18 Aralık 1919 tarihinde Sivas'dan Ankara'ya doğru hareket etmiş oldukları Sivas valiliğinden bildirilmiştir. Bu hususda emir ve buyruk, emir sahibinindir.

20 Aralık 1919

Dahiliye Nâzırı
Mehmed Şerif

B. E. O.

B E L G E - 72

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54/2

DAHİLİYE NEZÂRETİ

Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti

Asayiş Şubesi

Aded : 1994

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

18 Aralık 1919 tarihli ve 1946 numaralı tezkireye ektir. İngiliz Binbaşısı Robenson'un Gümüşhane'ye varışından sonra, yol üzerindeki Kop

Dağının karla kaplı ve geçilmesinin imkânsız olduğu hakkında Onbeşinci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa tarafından bilgi verilmesi üzerine, birkaç gün Gümüşhane'de beklemeye mecbur kaldığı ve bu sırada kendisine iade-i ziyarette bulunduğu, konuşma siyasete intikal ederek, adı geçen tarafından Türklerin yaşama hakkına sahip olmalarına, Kuvâ-yi Millîye teşkilâtının meşruluğuna, bunu bağlı bulunduğu hükümetin ileri gelenlerine bildirmek için elinden geleni esirgemeyeceğine dair iyi niyetli ifadelerde bulunduğu gibi, ziyaretlerini kabul ettiği Rum Metropolit vekili ile birkaç Rumun millî teşkilâttan korktuklarına ve seçimlere iştirak ettirilmediklerine dair gerçeğe aykırı şikâyetlerde bulunmaları üzerine, binbaşının sert bir tavır ile buralarının Türk memleketi olduğundan, burada yaşamak isterlerse Türklerle iyi geçinmeleri gerektiğinden söz ederek, Venizelos'a baş vurarak İzmir havâlisinde Türklere yapılan zulümlere son vererek, İzmir'i terk edip boşaltması için girişimlerde bulunmalarının menfaatleri gereği bulunduğu yolunda cevap verdiği hakkında güvenilir kaynaktan haberler alındığı, Gümüşhane Mutasarrıfı tarafından bildirildiği ve Kop Dağı'nın açıldığının sonradan adı geçen Paşa'nın verdiği bilgilerden anlaşılmasıyla, Robenson'un harekete hazırlandığı Trabzon vilâyetinden bu defa gelen telgrafta bildirilmiş ve Hariciye Nezâreti'ne de bilgi verilmiş olmakla, bu hususda emir ve buyruk, emir sahibinindir.

28 Aralık 1919

*Dahiliye Nâzırı adına
Müsteşar
Keşfi*

B. E. O.

B E L G E - 73

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 345394

SADÂRET-İ UZMÂ

Mektûbî Kalemi

Evrak No : 1595

Tarih : 24 Aralık 1919

Gizli ve aceledir.

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

17 Aralık 1919 tarihli ve 339 numaralı tezkereye ektir. Kuvâ-yi Millîye'ye bağlı bazı şahısların, Kafkasya sınırını aşarak Ermenilere tecavüz

ettikleri ve Mustafa Kemal Paşa ile Enver arasında haberleşmeler olduğu hakkında derin araştırmalar yapılması, Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına tebliğ edilmiş ve cevap olarak gelen şifre telgraf sureti gönderilmiştir. Sözü edilen araştırma sonuçlarına Amerika Fevkalâde Komiseri Amiral Bristol tarafından güvenilmediği takdirde, Hükümetçe büyük mahzurları olduğu açık bulunan zikredilen hususlar hakkında Amerikalılarca araştırma yapılması gereği, Harbiye Nezâretinden cevâben bildirilmiş ve yukarıda bahsi geçen telgraf sureti ekli olarak makamlarına gönderilmiş olmakla, gereğinin yapılması ve sonucunun bildirilmesine gayret gösterilmesi.

Sadrâzâmın emri ile

B. E. O.

B E L G E - 74

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 345546

HARBİYE NEZÂRETİ

Nezâret Şubesi

Kalem-i Mahsus

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Üçüncü Ordu Müfettişi iken, görevine son verildikten sonra askerlik mesleğinden istifa etmiş bulunan Mustafa Kemal Paşa'nın bazı siyasi sebeplerden dolayı sonradan askerlik mesleğinden çıkarılarak, sahip olduğu nişanların geri alınması ve üzerindeki Fahrî Yâverlik rütbesinin kaldırılması hususuna dair Nezaretimizden gönderilen yazı üzerine, izin alınmak sûretiyle 9 Ağustos 1919 tarihinde Pâdişâh Buyruğu çıkarılmış olup, ancak yapılan işlemin bir mahkeme kararına dayanmaması sebebiyle kanuna uygun olmadığından düzeltilmesi yerinde görülmüş ve yukarıda arzedilen çıkarma işleminin yok sayılarak, sahib olduğu nişanlarıyla Fahrî Yâverlik ünvanının geri verilmesi, askerlik mesleğinden istifasının kabulü hakkında görüşülerek, gereğinin yapılması ve sonucunun bildirilmesinin emir buyurulması, Sadâret makamının yüksek görüşlerine bağlıdır.

Bu konuda emir ve buyruk, emir sahibinindir.

28 Aralık 1919

Harbiye Nâzırı
Cemal

Meclis-i Vükelâ Defteri

No : 217

Sayfa : 629

MECLİS-İ VÜKELÂ

Müzâkerâtına Mahsus

Zabıtname

Sıra No : 6290

Ö Z E T İ

Üçüncü Ordu Müfettişi iken, görevine son verildikten sonra askerlik mesleğinden istifa etmiş bulunan Mustafa Kemal Paşa'nın, bazı siyasi sebeplerden dolayı sonradan askerlik mesleğinden çıkarılarak, sahip olduğu nişanların geri alınması, üzerindeki Fahrî Yâverlik rütbesinin kaldırılması hususuna dair Harbiye Nezâretinin yazıları üzerine izin alınmak suretiyle 9 Ağustos 1919 tarihinde Pâdişâh Buyruğu çıkarılmış olup, ancak arzedilen işlemin bir mahkeme kararına dayanmaması sebebiyle, kâna uygun olmadığı görüldüğünden düzeltilmesi bildirilmiş olan yukarıda anlatılan çıkarma işleminin yok sayılması ve sahip bulunduğu nişanlar geri verilerek, askerlik mesleğinden istifasının kabulü gereğince dair Harbiye Nezâreti'nin 28 Aralık 1919 tarihli tezkeresi okundu.

K A R A R I

Üçüncü Ordu Müfettişliğinden alındıktan sonra askerlik mesleğinden istifa ettiği halde hiçbir Sıkıyönetim Mahkemesi kararına dayanmaksızın, idarî kovuşturma sonucu askerlik mesleğinden çıkarılarak, nişan ve maddelerinin geri alınmasına dair Pâdişâh Buyruğu çıkmış bulunan Mustafa Kemal Paşa hakkındaki işlemin düzeltilmesi hususunda, adı geçen askerlikten kendi isteği ile ayrılmış sayılması ve geri alınan nişan ve maddelerinin iade edilmesi için Pâdişâh Buyruğu çıkarılması gerekli görülerek, gereken tasarının düzenlenip gönderilmesi hususunun adı geçen nezârete bildirilmesi kararlaştırıldı.

29 Aralık 1919

*Tevfik İbrahim Haydarî Ali Rıza Mustafa Sabri Mustafa İzzet
Mehmed Şerif Cemâl Mustafa Reşid Mehmed Hamdi
Abuk Ahmed Said Abdurrahman Şeref*

B E L G E - 76

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 345542

SADÂRET-İ UZMÂ

Mektûbî Kalemî

Evrak No : 629

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

28 Aralık 1919 tarihli tezkerelerinize cevaptır. Üçüncü Ordu Müfettişliğinden alındıktan sonra, askerlik mesleğinden istifa ettiği halde hiçbir Sıkıyönetim Mahkemesinin kararına dayanmaksızın, idârî kovuşturma sonucu askerlik mesleğinden çıkarılarak, nişan ve madalyalarının geri alınmasına dair Pâdişâh Buyruğu çıkmış olan Mustafa Kemal Paşa hakkındaki işlemin, düzeltilmesi hususunda, adı geçenin askerlikten kendi isteği ile ayrılmış sayılması ve geri alınan nişan ve madalyalarının geri verilmesi için Pâdişâh Buyruğu çıkarılması gerekli görülerek, icab eden tasarrufların düzenlenerek gönderilmesi hususunun makamınıza bildirilmesi Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmış olmakla, gereğinin yapılmasına ve bildirilmesine gayret edilmesi.

29 Aralık 1919

29 Aralık 1919 tarihli Bakanlar Kurulu tutanağı gereğince.

B E L G E - 77

Dosya Tasnifi

Harbiye Müteferrika

Dosya No : 68

HARBİYE NEZÂRETİ

Nezaret Şubesi

Kalem-i Mahsus

193

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Üçüncü Ordu Müfettişliği'nden alındıktan sonra, askerlik mesleğinden istifa ettiği halde, hiçbir Sıkıyönetim Mahkemesi kararına dayanmaksızın, idârî kovuşturma sonucu askerlik mesleğinden çıkartılıp, nişan

ve madalyaları geri alınmış olan Mustafa Kemal Paşa hakkındaki işlemin düzeltilmesi, dolayısıyla adı geçenin askerlikten ayrılmış, fakat çıkartılmamış sayılması, alınan nişan ve madalyalarının geri verilmesi hakkında 28 Aralık 1919 tarihli, 905 hususî numaralı Sadâret tezkeresi ile tebliğ edilen Bakanlar Kurulu kararı üzerine düzenlenen Pâdişâh Buyruğu tasarıları ekte takdim kılınmış olmakla, durumun yüce pâdişâhın emrine sunulması arz ve istirham olunur. Bu hususda emir ve buyruk emir sahibinindir.

30 Aralık 1919

Harbiye Nâzırı

Cemal

B E L G E - 78

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 343585

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZARETİ

Kalem-i Mahsus

8796/307

SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA

Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarının, evvelki akşam saat üç sıralarında, Ankara'ya vardıklarına dair ayrıntılı olarak Ankara vali vekâletinden bugün alınan, 28 Aralık 1919 tarihli telgrafın sureti yüksek görüşlerinize sunulmak üzere takdim kılındı. Bu hususda emir ve buyruk, emir sahibinindir.

30 Aralık 1919

Dahiliye Nâzırı

Mehmed Şerif

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 60

Belge No : 343585

BÂB-I ÂLÎ

DAHİLİYE NEZARETİ

Kalem-i Mahsus

ANKARA VİLÂYETİNDEN GELEN 28 ARALIK 1919
TARİHLİ ŞİFRE TELGRAFİN SÛRETİDİR

Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları, dün akşam saat üç sıralarında Ankara'ya girerek doğruca Bayram-ı Velî Hazretlerinin mübarek türbelerini ziyaret ettikten sonra hükûmet önünde toplanan binlerce halk tarafından sevinç içinde, alkışlarla ortaya alınıp kurbanlar kesilmiş, halifelik ve Pâdişâh efendimiz hazretleriyle devlet ve milletimizin mutluluğu için dualar edildikten sonra, Mustafa Kemal Paşa tarafından da aynı anlamda bir konuşma yapılmış, vilâyet makamında ve Kolordu Kumandanlığı dairesinde kendilerine çay ve kahve ikram edilmiştir. Daha sonra iki seneden beri boş olan ve ikâmetlerine ayrılan Ziraat Okulu'na gitmişlerdir. Karşılama, şehre üç saatlik mesafeden bütün Ankara halkı ile çevre ilçelerin ileri gelenleri, yönetici durumunda bulunan şahıslar ve Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye idâre heyetleriyle, yine çevre ilçelerden gelen binlerce Kuvâ-yi Millîye athlarının katıldıkları, yüzbinlerce halk-kadın ve çocuklar da olduğu halde bir saatlik mesafeden başlayarak, hükûmete kadar iki yakalı olarak karşılama koştukları, heyetin pek sıcak ve samimî alkışlar arasında geçtiği, Ankara zeybekleri tarafından kılıç ve kalkan oyunları oynandığı, karşılayıcıların mühim bir kısmının silahlı olduğu halde en ufak bir uygunsuzluk bile kesinlikle meydana gelmediği, Heyetin Hacı Bektaş köyünde Çelebi Cemâleddin Efendi tarafından misafir edildiği, dergâhın dedeleri tarafından kendilerine ziyafet verildiği, Bektaşî tarikatı ileri gelenleriyle Alevîlerin Kuvâ-yi Millîye'ye girdikleri ve yine Kırşehir'de de şiddetli yağmur yağmasına rağmen, pek büyük bir merasim yapıldığı, mutasarrıflık vekâletinden alınan telgraftan açıkça anlaşılacakla ilâve olarak arz olunur.

B. E. O.

B E L G E - 79

Mütenevvia Kısmı

Karton No : 35

Dosya No : 4

DEVLET-İ OSMANİYE
POSTA VE TELGRAF VE
TELEFON NEZÂRETİ

Çıkış yeri : Ankara

Numarası : Yok

Tarihi : 14 Ocak 1920

Çekildiği yer : Ankara

Tarihi : 14 Ocak 1920

Saati : 17.50

İmza : Rasim

TELGRAF

PÂDİŞÂH HAZRETLERİNE

Millî Meclis'e gelmenizi engelleyen rahatsızlık, bütün halkı olduğu gibi Heyet-i Temsiliyemizi de son derece üzdü. Gerçek koruyucu olan Allah, mübâret vücûdunuzu her çeşit belâlardan korusun.

14 Ocak 1919

*Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i
Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyyesi
adına
Mustafa Kemal*

B. E. O.

B E L G E - 80

Mütenevvia Kısmı

Karton No : 35

Dosya No : 4

TELGRAF

DAİRE-İ SADÂRET

Tahrirat Kalemî

Tarihi : 18 Ocak 1920

ANADOLU VE RUMELİ MÜDÂFAA-İ HUKUK CEMİYETİ
HEYET-İ TEMSİLİYYESİNE

Pâdişâh Hazretlerinin rahatsızlığı sebebiyle, üzüntülerinizi bildiren telgrafınızdan kendilerinin memnuniyet duydukları bildirilir.

Ekli müsveddeden naklen.

Mühür, İstanbul 19 Ocak 1920

B E L G E - 81

Dosya Tasnifi
Harbiye - Müteferrika
Belge No : 68

HARBİYE NEZÂRETİ
Nezâret Şubesi
Kalem-i Mahsus
1842

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Mehmed Vahîdüddin

Üçüncü Ordu Müfettişliği'nden alınan ve askerlikten istifa ederek hiçbir Sıkıyönetim Mahkemesi'nin kararına dayanmaksızın idârî olarak uzaklaştırılarak, taşıdığı nişan ve madalyaları geri alınmış olan Mustafa Kemal Paşa askerlikten ayrıldığı, fakat uzaklaştırılmadığı için nişan ve madalyaları geri verilmiştir.

Bu Pâdişâh Buyruğunun yürütülmesine Harbiye Nâzırı görevlidir.

3 Şubat 1920

Harbiye Nâzırı
Cemâl

Sadrâzam
Ali Rıza

B E L G E - 82

A.VRK.HRM 1338.9.17

Ankara 23.4.1920

BİRİNCİ KOLORDU KUMANDANI CAFER TAYYAR BEYEFENDİ'YE

Balıkesir'de Altmışbirinci Fırka Kumandanlığı'ndan alınan şifre sûreti aşağıdadır.

Kablo gerçekten kesilecek olursa haberleşmemiz son bulacaktır. Bu durumda, Edirne vilâyeti ve Çatalca livâsından oluşan Trakyamızın tutumu genel hatlarıyla şöyle olmalıdır : Trakya kesin olarak Anadolu ile beraber Osmanlı Devleti'nin bir parçasıdır. Hiçbir şekilde ve durumda Osmanlı toplumundan ayrılık kabul etmez. Mülkî, idârî, askerî ve diplomatik bütün tedbirleriniz kesin esasımıza dayanmalıdır. Trakya'nın durumu hakkında bize bilgi yetiştirmek çaresi de halledilmelidir. Allah'dan başarı temenni ederiz.

Heyet-i Temsiliyye adına
Mustafa Kemal

Büyük Meclis'in esas mahiyetini tesbit eden ikinci toplantıda çoğunlukla kabul edilen hususların önemli noktaları **birinci suret**,

Bakanlar Kurulu'nun seçilmeleri hakkında yine Meclisce değiştirilerek kabul edilen kanun **ikinci suret**, adı geçen kanuna göre Meclis Genel Kurulunda yapılan seçim neticesinde oluşan Bakanlar Kurulu listesi **üçüncü suret** olarak aşağıda sunulmuştur. Emir ve kumanda yetkisi ise, Meclis'in hukukî şahsiyetinde olup, bu işleri Meclisce seçilen Bakanlar Kurulu arasında bulunan Genelkurmay Başkanı yürütür ve her idârî şubenin, bundan sonra kendi bağlı buldukları Bakanlıklarına müracaat etmeleri bildirilir.

1. Şube

*Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mustafa Kemal*

1. Millî İrâdenin fiilen vatan mukadderatına el koyması temel esas olarak kabul olunmuştur.

2. Büyük Millet Meclisi kanun yapmayı ve yürütme yetkisini kendinde toplamış ve milletin genel millî iradesini tamâmen üstlenmiştir.

3. Büyük Millet Meclisince seçilecek ve vekil olarak görevlendirilecek üyelerin her biri ayrı ayrı ve topluca, hep birlikte Genel Kurula karşı sorumludur.

4. Büyük Millet Meclisi Başkanı, aynı zamanda Bakanlar Kurulu Başkanı, Meclis Başkanı sıfatıyla, Meclis adına imza atmaya ve kararlaştırılan şeyleri onaylamaya yetkili olmakla beraber, yürütmeye ait hususlarda Genel Kurula karşı tamamen sorumludur.

İkinci suret :

Büyük Millet Meclisi Bakanlar Kurulu'nun seçim şekline dair kanun:

1. Din İşleri ve Vakıflar, Sağlık ve Sosyal Yardım, İktisat, Ticaret, Sanayi, Ziraat, Orman, Maden, Millî Eğitim, Adliye ve Mezhebler, Maliye, Gümrük ve Tapu Kadastro, Nafia, İçişleri, Genel Emniyet, Posta ve Telgraf, Millî Savunma, Dışişleri ve Genelkurmay işlerini görmek üzere Büyük Millet Meclisi'nin onbir üyeden oluşan bir Bakanlar Kurulu vardır.

2. Bakanlar Kurulu, Büyük Millet Meclisi'nin mutlak çoğunluğu ile seçilir.

3. Her Bakan üzerine aldığı işleri yerine getirirken, mensub olduğu komisyonun görüşünü alabilir.

4. Bakanlar Kurulu arasında çıkacak anlaşmazlıkları, Büyük Millet Meclisi halleder.

Üçüncü suret :

1. Din İşleri Bakanı Mustafa Fehmi Efendi Hazretleri, Millî Savunma Bakanı Ferik Fevzi Paşa Hazretleri, İçişleri Bakanı Câmi Beyefendi, Dışişleri Bakanı Bekir Sami Beyefendi, Sağlık Bakanı Adnan Beyefendi, Maliye Bakanı Hakkı Behiç Beyefendi, Millî Eğitim Bakanı Rıza Nur Beyefendi, İktisat Bakanı Yusuf Kemal Bey, Nafia Bakanı İsmail Fazıl Paşa Hazretleri, Adliye Bakanı Celaleddin Arif Beyefendi, Genelkurmay Başkanı İsmet Beyefendi.

12 Mayıs 1920

B E L G E - 84

A. VRK. 1338.8.25

TRAKYA KONGRESİNİN MÜDAFAA KARARINA BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI TARAFINDAN VERİLEN CEVAP : Aynen

Şifre çözümü

Ankara : 14/5/1920

BİRİNCİ KOLORDU KUMANDANLIĞINA

TRAKYA MÜDÂFAA-İ HUKUK MERKEZ HEYETİ BAŞKANLIĞINA

12 Mayıs 1920 tarihli şifreye :

1. Edirne Olağanüstü Meclisi'nin, Yunan işgali ihtimaline karşı, Trakya'nın savunma esası hakkında verdiği karar uygundur.

2. Paris'teki Osmanlı delegeleri, hiçbir şekilde milletin vekâletine sahip değildir. Bunların memleketimizin hiçbir parçası hakkında konferansın vereceği kararı onaylamaya yetkileri yoktur. Dolayısıyla, bunlar tarafından kabul ve imza edilecek bir andlaşma hükümleri tamamen yok farzedilir. Sulh Konferansı kararları belli olunca, buna karşı yapılacak hareket Büyük Millet Meclisi'nce belirlenecek ve size de gerekli tebligat yapılacaktır. Bununla beraber alınan son bilgi Edirne vilâyetinin Yunanlılara verilmesinin Konferansca kararlaştırıldığı merkezindedir. Bu kararı değiştirecek siyasî ortam, ancak tarafımızdan silahlı ve son derece şiddetli müdafaa yapıldıktan sonra temin edilebilecektir efendim.

14 Mayıs 1920

*Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mustafa Kemal*

Dosya Tasnifi
Harbiye - Terfiât, Tevcihât
No : 67/4

B E L G E - 85

HARBİYE NEZÂRETİ
Adliye-i Askeriye Dairesi
Şube : 1
Adet : 1911

(SADÂRET YÜKSEK MAKÂMINA)

Kuvâ-yı Millîye adı altında çıkarılan fitne ve fesadın tertipleycisi ve teşvikçisi oldukları iddiasıyla zanlı bulunan Mustafa Kemal ve Kara Vasîf Efendilerle, Ali Fuad Paşa, Alfred Rüstem, Doktor Adnan Beyler ve Halide Edib Hanım haklarında İstanbul Bir Numaralı Sıkıyönetim Komutanlığı Mahkemesi tarafından verilen karar ile Pâdişâh Buyruğu tasarısı ekte takdim kılınmıştır. Gereğinin yapılması yüksek izinlerine bağlıdır. Bu hususta emir ve buyruk emir sahibinindir.

16 Mayıs 1920

Sadrâzam ve Harbiye Nâzırı
Vekili
Damad Ferid

B. E. O.
Mütenevvia Kısmı
Karton No : 92
Belge No : 347564

B E L G E - 86

SADÂRET-İ UZMÂ
Mektûbî Kalemî
Kalem No : 1945

HARBİYE NEZÂRETİ YÜKSEK MAKÂMINA

16 Mayıs 1920 tarihli ve 1911 numaralı tezkirenize cevaptır. Kuvâ-yı Millîye adı altında çıkarılan fitne ve fesadın tertipleycisi ve teşvikçisi oldukları iddiasıyla, zanlı bulunan Mustafa Kemal ve Kara Vasîf Efendilerle, Ali Fuad Paşa, Alfred Rüstem, Doktor Adnan Beyler ve Halide Edib Hanım'ın idamlarına ve ayrıntılarına dair İstanbul Bir Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesince gıyaben verilen hüküm ve kararın onaylanması hakkında izin alınarak çıkan Pâdişâh Buyruğunun tasdikli sûreti, bu husustaki hüküm mazbatası ile birlikte tarafınıza gönderilmiştir. Gereğinin yapılması.

24 Mayıs 1920 tarihli ve 705 numaralı Pâdişâh Buyruğu gereğince.

B E L G E - 87

Dosya Tasnifi
Harbiye - Dîvân-ı Harb
Dosya No : 70

HARBİYE NEZÂRETİ
Adliye-i Askeriye Dairesi
Şube :
Adet : 705

PÂDİŞÂH BUYRUĞU

Mehmed Vahidüddin

Kuvâ-yı Milliye adı altında çıkarttıkları fitne ve fesad, Anayasa'ya aykırı olarak halktan zorla para toplamak, asker almak, bunun aksine hareket edenlere işkence ve eziyet ederek, şehirleri yakıp yıkmaya kalkışmak suretiyle içgüvenliği bozanların tertipçisi ve teşvikçisi oldukları iddiasıyla haklarında dâvâ açılan, Üçüncü Ordu Müfettişliğinden alınarak askerlik mesleğinden çıkartılmış bulunan Selanikli Mustafa Kemal Efendi, eski Yirmiyedinci Fıkra Kumandanı Miralaylıktan emekli İstanbul'lu Kara Vasıf Bey, eski Yirminci Kolordu Kumandanı Mirliha Salacaklı Fuad Paşa ile eski Vaşington elçisi ve Ankara Milletvekili Midillili Alfred Rüstem ve Sıhhiye eski Müdürü İstanbul'lu Doktor Adnan Bey'le, Üniversite Batı Edebiyatı eski öğretmeni İstanbul'lu Hâlide Edip Hanım'ın, ayrıntıları 11 Mayıs 1920 tarihli ve 20 numaralı karar tutanağında yazılı olduğu üzere, Mülkiye Ceza Kanununun 45. maddesinin 1. fıkrası delâletiyle 55. maddesinin 4. fıkrası ve 56. maddesi uyarınca, sahib oldukları askerî ve mülkî rütbe ve nişanlarla, her türlü resmî ünvanlarının kaldırılmasına ve idamlarına, halen firarda bulunmaları dolayısıyla kanun hükümleri gereğince mallarının haczedilerek, usûlüne göre idare ettirilmesine dair İstanbul Bir Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından giyaben verilen hüküm ve karar, ele geçirildiklerinde tekrar yargılanmak üzere tasdik edilmiştir.

Bu Pâdişâh Buyruğunu yürütmeye Harbiye Nâzırı görevlidir.

24 Mayıs 1920

*Sadrâzam ve Harbiye Nâzırı Vekili
Dâmad Ferid*

B E L G E - 88

A. VRK. HRM. 1338.8.25

Ankara 31/3/1920

BİRİNCİ KOLORDU KUMANDANLIĞINA

Onikinci Kolordu'dan bildirilen 27/3/1920 tarih ve 82 numaralı rapora cevaptır.

Ankara'ya gönderilen Harbiye Nezâreti Başyâveri Binbaşı Salih Bey'in 29/3/1920 tarihli arzları Heyet-i Temsiliyye'ce görülmüştür.

Bundan dolayı, İstanbul'la resmî ve özel her çeşit yazışmaların kesilmesi ve Harbiye Nezâreti'nden ve diğer hükümet dairelerinden herhangi bir şekilde gönderilecek resmî mektupların, zarfları açılmadan iâdesini uygun görmekteyiz.

Rumeli'nin özel durumunun müsâadesi derecesinde, bu prensiplerin uygulanmasını rica ederiz efendim.

31 Mart 1920

*Heyet-i Temsiliyye adına
Mustafa Kemal*

B E L G E - 89

A. VRK. HRM. 1338.8.25

Ankara 1-2/3/1920

BİRİNCİ KOLORDU KUMANDANLIĞINA

General Milen, 22/2/1920 de Harbiye Nezâreti'ne bir yazı vererek, İstanbul, İzmit, Çanakkale ve bütün sahillerdeki silah ve cephâne depolarındaki askerî memurlar ile muhafızlarını kaldırarak İngiliz memur ve muhafızlarına teslimini istemiştir. Harbiye Nezâreti, durumu Bâb-ı Âlî'ye bildirmiştir. Hükümetin bu gibi isteklere karşı boyun eğeceği, Harbiye Nezâreti'nin İzmit cephaneliği dolayısıyla meydana gelen olay üzerine, oradaki cephanenin İngilizlere teslimi hakkında Birinci Tümen Kumandanına verdiği emirle anlaşılmıştır. İngilizlerin bu teşebbüsten gayelerinin, sahilden başlayarak yavaş yavaş içeri ve bilhassa demiryolları üzerindeki yerlerde bulunan silah ve cephanemizi alarak, mukaddes vatanımızı müdafaa hususundaki azmimizi büsbütün yok etmek olduğu açıkça anlaşıl-

maktadır. Halbuki Avrupalıların her gün yeni yeni yaptıkları işkenceler karşısında elimizde silahtan başka kozumuz olmadığı şu mühim zamanda tek kurşun bile teslim etmek -Allah Korusun- vatana ihâne'ten başka birşey olamayacağı malumunuz olacağından, hatta hükümet vermiş olsa bile, halk kuvvetlerine dayanmak suretiyle hiçbir silâh ve cephanenin düşmana teslim edilmemesi ve düşmanın fazla kuvvet getirerek zorla elimizden alması mümkün yerlerdeki depoların içindekilerin gizlice iç kısımlardaki emin yerlere naklini, vatanseverlik gayretlerinizden bekler ve istirham ederiz.

*Heyet-i Temsiliyye adına
Mustafa Kemal*

B E L G E - 90

B. E. O.

Siyasî Kısım

Karton No : 34

Dosya No : 54

Belge No : 345394

**BÂB-I ÂLİ
SADÂRET-İ UZMÂ
Mektûbî Kalemi**

**ERZURUM'DAN HARBİYE NEZÂRETİNE GELEN
ŞİFRENİN ÇÖZÜMÜDÜR**

1. Erzurum İngiliz temsilcisi Ravlinson, bugün 11 Şubat'da ziyaretime geldi. Çok önemli hususlar söz konusu oldu. Aşağıda olduğu gibi sunuyorum.

Ravlinson diyorki : Komünistlerin ileri harekâtı tehlikeli bir safhaya girdi. Gürcüler de Komünistler tarafına meyledip, onlara katılıyorlar. Yakında komünist orduları, Osmanlı sınırına dayanacaktır. Denikin'in elinde yalnız Sohum kaldı. Kafkasya'dan güneye inen komünist ordularından 9, 11 ve 12. ordular yedek ise de, Afganistan'a sevki düşünülmüştü. Komünistlerin oniki düzenli orduları varmış. Her biri üç-dört Kolordudan oluşmuş, Kafkasya harekâtı yapan iki orduya veya birine Enver Paşa Kumanda ediyormuş ve orduda daha birçok İslâm varmış. Azerbeycan ve Dağıstan'dan da epeyce kuvvet katılacağı muhakkaktır. Hazer Denizi'ne, bugün komünistler hâkimmiş. Yalnız Anzeli'de bir kaç gemi İngilizlerin elinde imiş. Hazer Denizi'nde komünistlerin elinde beş-

yüz kadar gemi varmış.. Ejderhan'dan, Bakü'den Kerat'a, Anzeli'ye kadar ordular çıkarılması düşünülmüştü. Komünistlerin Hindistan'a karşı büyük bir harekâta girişeceklerinden korkularak, Hindistan'da bir İngiliz ordusu hazırlanmış. Komünistler Hindistan harekâtı için elde ettikleri Komünistlerle harice...? yığınak yapıyorlarmış. Kafkasya'dan gelen ve yeniden Hazer Denizi'nden gelecek ordunun, önce Türk hududuna kadar gelerek Ermenileri yok ettikten sonra, İran'ı da sürükleyerek ve İngilizler tarafından yapımına başlanan Tebriz - Tahran demiryolunu da tamamlayarak, doğuya doğru hareket edecekleri düşünülmüştü. Buna karşı Musul'dan Karadeniz'e kadar Türkler, Musul'dan güneye de İngilizler cephe yaparlarsa, Bağdad - Hanikin - Kirmanşah hattı yapılmakta olduğundan, İran'ın kuzeyinden doğuya gidecek Komünist ordularının harekâtına İran içinde engel olacaklarmış. Komünistlerin bu ilk ordu ile Türkiye'ye tecavüzleri halinde başarıları tabiidir. Fakat Türkler kendi arzuları.... katılır ise, İngiliz ordusu Türklerin gerisindedir. Bugün İngiliz ordusunun harbe hazır halde beklemekte olduğu yollu bazı açıklamalarda bulunduktan sonra şunu sordu :

— Enver bir İslâm ordusuyla sınırınıza dayanırsa ne yaparsın? dedi.

— Hükûmet ne emrederse onu yaparım. Yalnız bugünkü durum devam ederse, ne hükûmetin ve ne de benim karşı koyma emrimizi zannedersen dinlemez. Esasen İzmir, Adana, Maraş ve diğer yerler ateşler içinde yanarken, hükûmet bir de Komünistlerle harb edin emrini vermez. Önemli mesele sizdedir. Memleketimizi hemen boşaltarak millî arzumuz doğrultusunda barış yaparsanız, tabii hükûmet millete hâkim olur ve karşı koymak mümkün olur. İzmir muhakkak boşaltılarak, durumu gereği gibi hâlâ anlayamayan Fransızlara kesin olarak.... yapılacaktır. Her halde durumumuz gayet mühimdir. Bu kış kıyamette muntazam bir ordu ile binlerce kilometrelik harekât yapan ve demir gibi bir disipline sahip olan Komünist ordusunun harekâtı ilkbaharda bir gezi kadar basit olacak ve ilk teması yapacak olan Kolordunuz mühim bir vaziyet karşısında kalacaktır. İran içinde bizim bir hayli subayımız var. Bugün hayatları tehlike altında. Çünkü Komünistler Erdebil'e heyet göndermiş ve orada hâkim duruma geçmişlerdir. Yakında... bir Komünist ordusunun da gelmesini bekliyor. Ravlinson'a sordum :

— Yunan ordusunu İzmir'den alıp, Batum'a veya başka bir yere çıkarsanız hem Yunan kuvvetlerinden faydalanırsınız, hem de bize karşı yapılması lâzım gelen bir iyiliği yaparsınız. Ravlinson dedi ki :

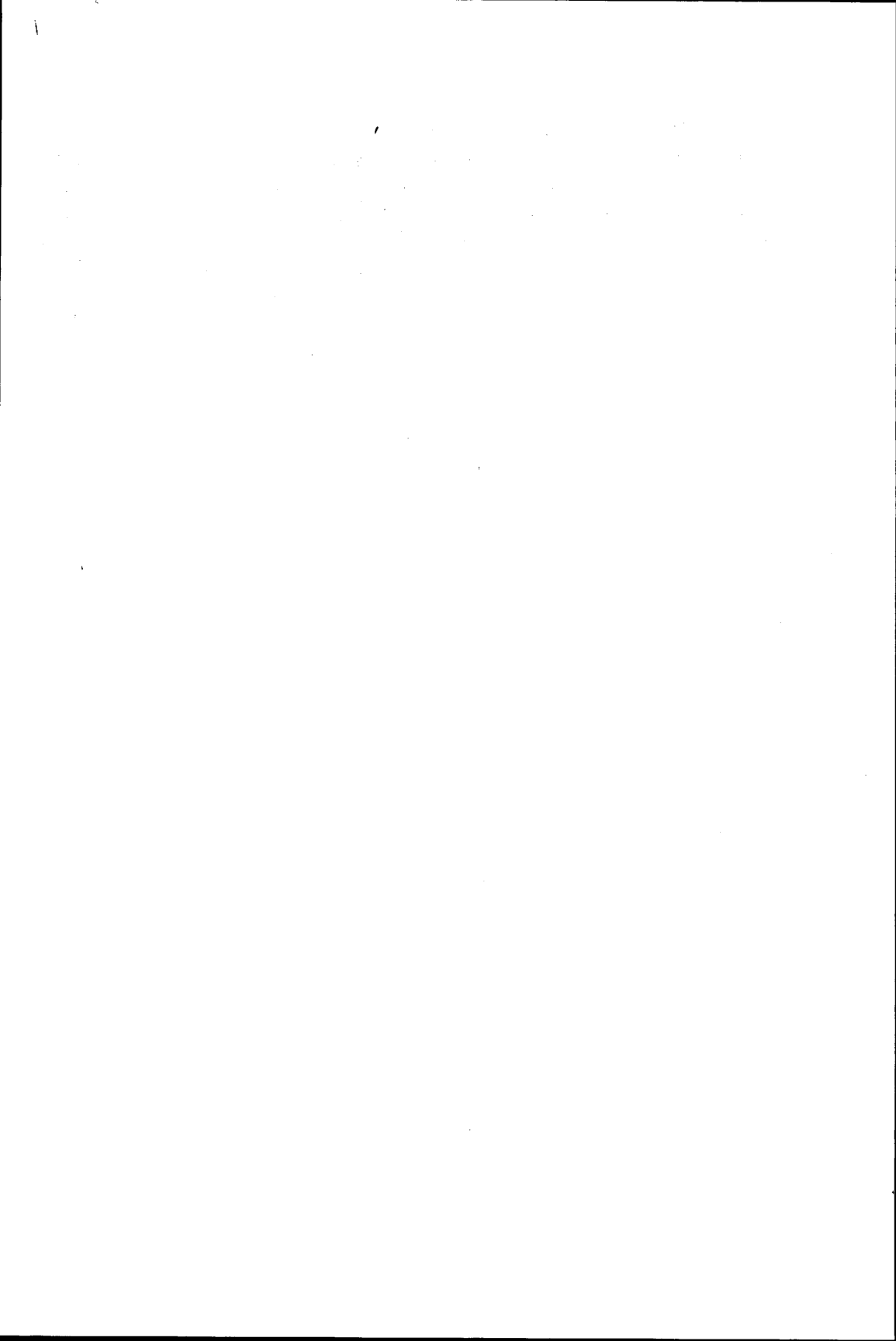
— Öncelikle böyle bir ordunun nakli için elde yeterli gemi yok. Gemilerimizin çoğu İngiltere'nin yiyecek maddelerini taşımakla meşguldür. İkinci olarak, ben eminim ki, Yunanistan Türkiye'den daha evvel Komünistlere karşıacak. Şimdilik kendi memleketini muhafaza etsin o kâfi. İtalyanlara gelince, bunlara güven mümkün değil. Hergün bir karışıklık içinde ve en kısa bir zamanda tarafsız bir Komünist olacaktır. Biz kendimiz Batum'u savunmak istiyoruz. Birkaç harp gemisi Batum'a geldi. Şimdilik orada bir livâmız var. Fakat şehir halkının çoğu Komünizm propagandası altındadır dedi.

İşte, iki saatlik konuşmamızın ana hatları yukarıda arzedilmiştir. Bu konuşmadan anladığıma göre, Dağıstanı da yanına alan Komünist orduları, Azerbaycan ve Gürcistan'ı da peşinden sürüklemiş veya sürüklemek üzeredir. Gelen ordunun içinde İslâm çoktur. Enver Paşa ile esir subaylarımız ve erlerimiz de vardır. İngiliz temsilcisi benim ne yapacağımı anlamak istiyor. Bendeniz de açıkça söyledim ki, derhal memleketimizi boşaltır ve hemen şerefli bir barış yaparlarsa tabii ki hükûmetin her isteğini emrimdekilere yaptırabilirim. Yoksa İzmir, Adana, Maraş yanar ve katliâmlar devam ederse, hükûmeti de, beni de hiç kimsenin dinlemeyeceği tabiidir dedim. Bakanlıkça bu açıklamalarımın mevcut bilgiler ile karşılaştırılması. Her halde ve açıkça İtilaf Hükûmetlerine memleketimiz terk edilmez ve millî arzular dâhilinde hemen barış yapılmazsa, hükûmetin millete tesiri olamayacağı fikrinde bulunduğum arz olunur.

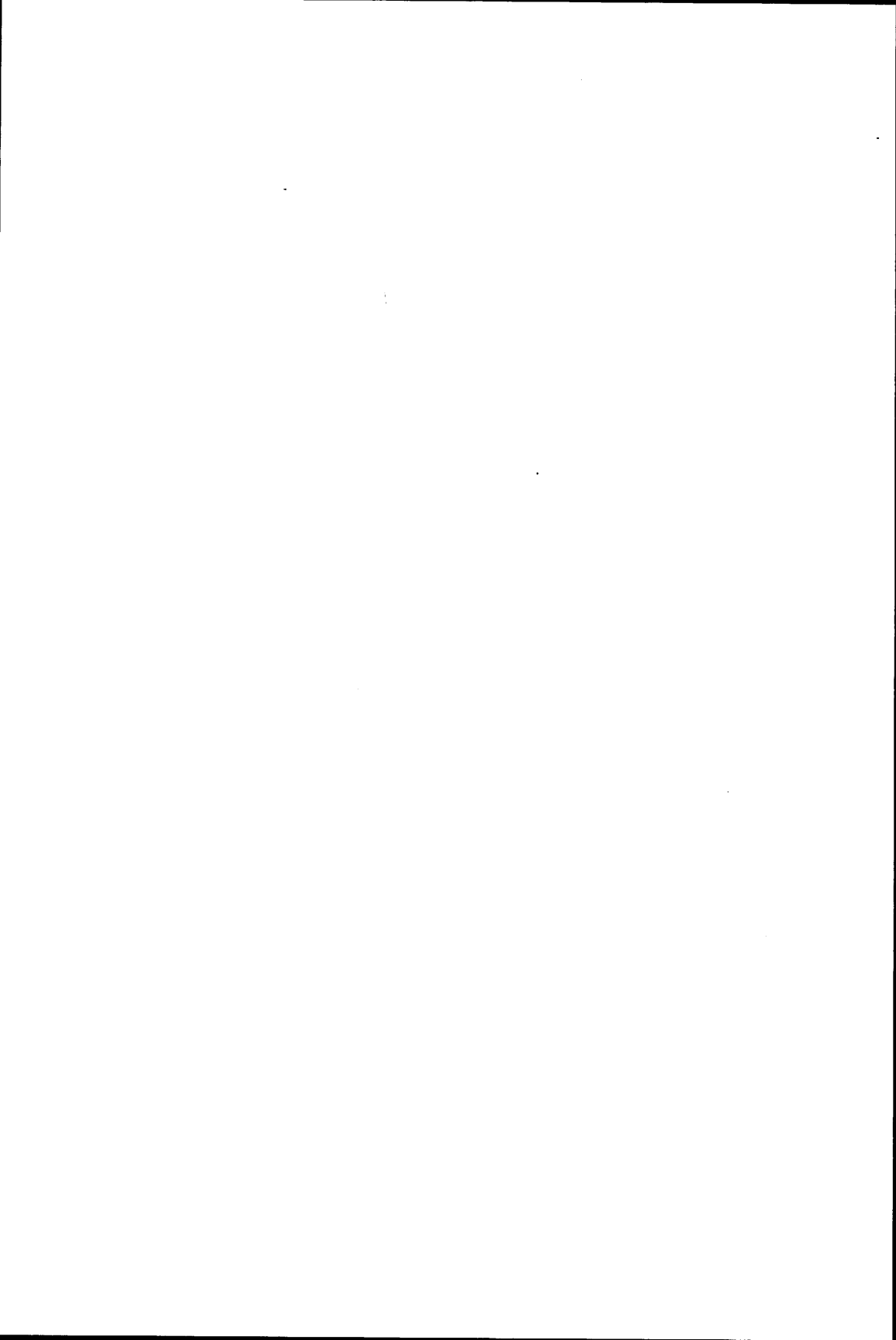
2. Takdir buyurulmuş olacaktır ki, Ravlinson, İngiliz hükûmetinin çok önemli bir adamıdır. Bağlı olduğu hükûmete pek önemli ve faydalı raporlar vermektedir. Yeni girdiğimiz safhanın önemine dayanarak, kendisinin bilmediği yeni bilgileri aldıkça, haber vermeme rica etti. Bundan dolayı, Bakanlık ve hükûmetin, bu yeni safha hakkındaki görüşleri konusunda bendenize gerekli tâlimâtın verilmesini ve sık sık durum hakkında aydınlatılmamı istirham ederim.

11 Şubat 1921

*Onbeşinci Kolordu Kumandanı
Kâzım Karabekir*

BELGELER

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِأَشْرَافِ أُمَّةٍ
 أَرْكَبُهَا
 عَمَلًا

بفازده روز پس فرمانان از بزرگ برود و ۱۴ سره از کج تاجی تعداده موبده

ع. بازان علی اوله جدر . صلح خدیو ملک عربان یعنی ملک ترکمنی از اینجی موبده برنی افعایه مجورم . بناؤجه قطعات و مضافه نه
 تنظیم و طبع بر صورت اماره می قبل اوله به جدر . مضافه نه لایم باز باجه و اساسا قیامه اوله از آنجه و لا اخصافه ایم سیردی کوندره
 شایه بر صورت شرائط صحیه ده که مقابل بعضه نمودن منصفه سیله دولت فرود و ده ملک اختلافات و اساسا مصلحت باعث اینه
 فخرآ هاکونه املک عصابه تمه و ادارتی اصفا اجزا کونتر فکلم لایه بازانم اولور صایزم . اگر بر صورت تموین صحت باقرسه
 او مالک برارده که بمالیه مهربه برتنی روم اینه که محاربانه تنزاک ایمی کوندره و کله اولرینی قد قیافت حکمیه فوندره بر قیاف
 صابغه و افزا حکمیه زنجیره و موجود از اذنه به برینه سوره ایدر بیدر . اما جیره کیشیه بعضه ملک و یوزده تکی فانه بکدر ضی
 کوندره شدور . ستمیک اده موجود و ملک هیچ برنی کوندره میخیم . موجود و نظمه قطعات تقسیم برینه تمام اوله به ملک ایدر
 ستمیک طبعی و در اوزده قطعاته عظیمه موبده افزا بشد بر ملک ده برای بر صورت تاجی قبل اولاز . مضافه برینه تمام اولور اوزده
 کوهیک صابغه مکتبه کوندره یکا فرده گی اوج سده نه تیشد بر یوب با عاده اولور سه نومر ... ایدیکه تقاضای لافندر . تقاضا
 عامه کوندره برنی قدویه بیدر بجز ماکورینی البقیه مجورم و حیاط هر در که تقوه وضع ایدر مجورم . بر صورت ماکوره حاجت
 تقاضیه ده محاربه اولور بیور . طبعیه . بیلر . اوقعی اولور رضی بعده بر لزوم بارون املای سوله تعمیر و ترمیمی در تقاضیه
 و سازه حیوانات او کونک اوزده آتیه کچی کوندره مجورم . اوله عرصه ایشیکم کی موقاضت حکمیه ده بر لزوم ماکوریه ملک
 جودح اولورک دستیر لک هاکورینه تقیضات تقاضای ان اشغی مایه اوله بیک لایه احتیاج وارور . اگر ضرورتی نیاز
 برارده کله ملک او کلامه ادک در اوله سیمی . توتود و شکر موفونبول اینه بر قیامه بیک براتی و تمصل . بلع نظر ایدر جه
 معادنتک اولر افعایه یعنی سترجم . به بدکاره برارده قاطعه فراد مجورم . چونکه کونک شیخ احمد الزید السنوی حفوری و کونک
 زوایا شیخی برنی قطعا ایشور . دنه بر ایدر مجورم اوله مجورم . یا کونک سده عظیمه سلمه و بولده بر لایه ارزانه کلکی
 و محاربات آله کوندره که حد فاق محمد مزه بر ضرر ویر ماملک ایدر برارده ستمیک صبه مدام ایدر حکم . بناؤجه بر ایدر
 متعارفه ساکن اده به . بکرمی که بر سر بزمه ده بر اقلنی خانه اتر عام ایدم

مهر
بسته

شماره ۱۱۷۸
دائرة مدارات قاضی

لاجل التفتيش قائمة وردى	المصدر	الوجه	جوبه نفقة - بطله			بيضاى	مسودى	اوراق نو رسوس
مقابله ابداندر	۷۷	۷۷				تاريخ تفتيش	تاريخ تسويد	۱۲۹۹
						۱۲	۱۲	قائمة وردى تاريخى

مهر بياضه سببى
« سال ۱۲۹۹ بتاريخ ۱۹ « منقول و تکرار « عدل و بینه جوبه -
درگاه حوت سبب که در وقت اولی بوی بقیه بار سینه معنی به جملها
و در « سالک عدل و بینه به قوله و در اولی بوی بقیه بار سینه معنی به جملها
بینه سبب بینه جوبه در « سال ۱۲۹۹ «

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

شماره ثبت

۶۹۵

مورد مطالعه قرار می گیرد
 آنچه در این مورد در دسترس است
 در این کتابخانه موجود است
 و در صورت نیاز می توان
 به آن مراجعه کرد
 در صورت نیاز می توان
 به آن مراجعه کرد
 در صورت نیاز می توان
 به آن مراجعه کرد

محمد رضا خان

وزیر امور خارجہ

کراچی

۸۸۶

مدرسہ عالیہ لہور

مجموعہ نون در دو جلدیں مطبوعہ دار الفکر لاہور، کراچی، لاہور، قندھار، صوفیہ، پشاور، اسلام آباد، پاکستان

۱۹۹۹ء تا ۲۰۰۰ء تک، لاہور، پاکستان

۱۹۹۹ء

۱۹۹۹ء

۲

محمد رضا خان قزوینی

محرر اخبار و روزنامه

۵۲۷

سر و حاکم ارشد در بدو
 اولیة جمعی از قویمات از برای اصلاح حال بنگاه از پیشی فرموده و قویمات تصدیق و تسلیم و رسانیدند و در این باره
 از روزنامه کی و هر روز در اخبار قضا بزرگه و در باب هر روز در قلمروت و اصلاحیه آمده است
 به سبب این روی
 به زبان

الف

۴

محمد رضا خان قزوینی

مجلس شورای ملی

تبریز

۷۷۲

مردود و از راه دیگر
درستی قزوین را در میان مردم قزوین در دست خود نگه داشته و در میان مردم قزوین
از راه دیگری در میان مردم قزوین در دست خود نگه داشته و در میان مردم قزوین
از راه دیگری در میان مردم قزوین در دست خود نگه داشته و در میان مردم قزوین

انچه

موسسه

موسسه
موسسه

۴
موسسه

در این موسسه در دوران برادری و همکاری در این زمینه

بزرگواران و بزرگان را در این زمینه

با احترام و ادب

موسسه

الف-

موسسه
موسسه
موسسه

۱۰۰۰

۴

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

۱۸۵

اداره تقاضای صدور مجوز برای چاپ کتاب در خصوص موضوعات مذکور در این سند

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

کریه

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

الوه

حکومت پاکستان

کابینہ

حرف

موسیٰ
غلام

خواجہ فقیر نیک دو بچہ فقیر اوانامہ پوری مع بد زولی بچوں اور دوہہ انخا اولاد مبارک
 طبیعتی بڑے مردندہ برائے حالت دوم نہ نظر اور نقطہ سے جوا۔ ولولند رده و خاک
 بزی راجی مخرج فردیہ قیادتی برکات حریہ توأم قبیلہ تندی کی انقبض
 معالہ ایفانہ سلام دربارک مقررہ مؤرخ فردیہ رده معدود اولادہ زلف و شئی رومی
 قطعی قری احد فردان نجلی احمد و بونک بچوں برابم بجا مالہ قری ایفانہ بار
 کم معدود اولاد و بلائہ بلف و بلائہ ترقیہ ناک باسنہ حکم ایدہ عدہ ده باحوالک
 قول طبیعتی و بجاہ نقیضانہ اجری دردی و تخی اردوی گویہ خواجہ نقیضانہ دار اولاد اولادہ
 اجی اردوہ موصوفہ جوان اعفی الخیر ایدہ دردی اردوی گویہ خواجہ نقیضانہ دار اولاد اولادہ
 انقباضانہ برغبت مبارک بکانہ چارہ اولیہ دار اولاد فقیر مضانہ ماکوخی باجوہ
 باید انقباض و بچہ نیک و سلاخی بچہ کنزہ کی کتبک جمعہ بجا بندہ برادری دار اولاد
 وضع ایدہ رضی ناموزہ زبیدہ مجور اولیہ بد بولہ انوند بارہ ۹۲ باصان اجری
 بکانہ چارہ اولاد برادری بد بولہ درستی و عہد و ایفانہ اولیہ و برابہ اردو
 نقطہ نہ دار بقویہی عار و عیادہ نسلی انجده دارد ایفانہ و فم و فم و فم و فم
 مبارک ایدہ در بزرده برادری انشای برادری انشای زماناً بیک خوردند بچہ بولند
 رضی و بچہ رده یک سولہ ات اولفندہ در بچہ دار ایفانہ و دردی اردوہ مبارک رده انوند
 بچہ اردو توأم فقیر ۹۲ باصان اجری

وینکلیک

شعبه

مرد
مرد

انعامه دایم ابدی نصیب ده بچی اردونک نوره نباله جانی درونجا ایل به ...
 ایلله جک بانیجی برای دریا نمانه ویرتای اوله جفده بولله ایلیم غایبی کورما
 فالانله موندن بیدانه ویرتایک ایچوره یا توکلک کدریده استرمان بیدی ایلره جک
 نیا بوشه بیری نول اونی یاخود کدرارو ایچوره اجناب نصیبی ایلره جک فد
 انورده عهکی الام کورومه کینسه عیاله اجرای فضولک نیایدینه معده بولیشی بالغه
 ولکال الحینه عولده ایلیم
 بچی اردونک ناله کویجه
 صفی کلاه

از تاریخ

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

از تاریخ

۱۸۷۶

مشخصات	ردیف	نوع	تاریخ	محل	ملاحظات
قرآنی	۱	مخطوط	۱۱۷-۸	مخطوط	مخطوط قرآنی به خط نسخ
تفسیر	۲	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تفسیر قرآنی به خط نسخ
تاریخ	۳	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تاریخ به خط نسخ
تفسیر	۴	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تفسیر قرآنی به خط نسخ
تاریخ	۵	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تاریخ به خط نسخ
تفسیر	۶	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تفسیر قرآنی به خط نسخ
تاریخ	۷	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تاریخ به خط نسخ
تفسیر	۸	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تفسیر قرآنی به خط نسخ
تاریخ	۹	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تاریخ به خط نسخ
تفسیر	۱۰	مخطوط	۹۷۷-۶	مخطوط	تفسیر قرآنی به خط نسخ

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
تاسیس ۱۳۰۲

۸
۷۲۲۶

مردود می‌باشد و در این باره
مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۰۲/۰۱/۰۱
تصمیم گرفته است که در صورت لزوم
تجدیداً در این باره تصمیم گرفته شود.
تجدیداً در این باره تصمیم گرفته شود.

۱۳۰۲/۰۱/۰۱
۱۳۰۲/۰۱/۰۱

الم

دائرة صادرات امور دولتي

نمبر پرونده	تاریخ	موضوع	تاریخ ارسال	تاریخ رسیدن	تاریخ اتمام
۱۱۶۸	۱۰-۱۰-۱۳۰۶	مطالبه پیمانگان	۸	۱۵	

موضوع: مطالبه پیمانگان

۱. لطفی ۹۹۹ ریالی و $\frac{۸}{۱۰۹۹۹}$ مالدو سکه بجز این
 قرارگاه عملی ارزنده اردو قوماندانی برلین مملکت کاه یا شایسته
 برنی اردو قوماندانیه تینین مملکت باوینده اراده نینه حقیقتاً
 در مقامه بوردی در صورت مالدو مبلغ طرف دولتی تیرتیر

« لطفی مملکت تینین
 اراده نینه ارزنده »

اراده نینه ارزنده

دائرة صدارت امور اداريه قلمی

قلم نومروسی	عدد		تاریخی	مسودی	ادراق نومروسی
مقالبه ابدان	✓		تاریخی	تاریخی	تاریخی
			✓	✓	✓

جیہ نقد برچید

✓ برید تاریخ ۵.۸ نددو تاریخ داریه جیہ
 جیہم اردور خرید ایله برچید اردو قراعت لغو ویدج
 اردو قراعت مولیٰ مصلحتکله / کزنت نقد برچید آفکاره
 دیرنه بکلم نقد باقرینه اراده بیجا قراعت سرخنده
 جیہم قند مدم نقد جیہ برچید نیدرمن جیہ

اداره نیند قندیم سنه و برچید

تیم

نومبر

مستند

نومبر ۱۹۰۷ء کو درج ذیل حکم نامہ جاری کیا گیا۔

نومبر ۱۹۰۷ء کو درج ذیل حکم نامہ جاری کیا گیا۔

- ۱- اس وقت تک کہ ملک...
- ۲- بلکہ وہ اس کے علاوہ...
- ۳- نومبر ۱۹۰۷ء کو...
- ۴- یہ حکم نامہ...
- ۵- اس کے علاوہ...
- ۶- اس کے علاوہ...
- ۷- اس کے علاوہ...
- ۸- اس کے علاوہ...
- ۹- اس کے علاوہ...
- ۱۰- اس کے علاوہ...

تیم

٤٤

دائرة صدارت امور اداريه قلمی

قلم نومروسى	١٧٤	مقابله ايدنلر	تاریخ نویسی	تاریخ نویسی	تاریخ نویسی
			تاریخ نویسی	تاریخ نویسی	تاریخ نویسی

بسم الله الرحمن الرحيم
 در جواب نامه شماره ١٧٤ مورخه ١٤٠١
 مورخه ١٤٠١

عكس اخراجك كرم ناركه نركه يه جي بنه استا و ايد يور سر ١١ بوباره ايقفا ايد به
 تبه نهك ايضاسى طبعه حيد به مواضعت استخوان ايد لوكه در حال ماسه تي اجزا
 وادو فرزا ساقه بقدر كلاس صون و عافيتهم صامه مواضعت جود و قورنه مقصلا
 مس و ريتو كاذا امور ١١ موافقت عميد زي تخيلك هم ياريد ايقفا ايتيكي تقدير ١١
 آري هم بر تقاضا وضعينه ذات عاليه يه خبر دارانك مساحت ايد هم اقدم .

اصطلاحات تخصصية

شعبه اولی

شماره نشر نامه

خروجی

صنعت

پایان

تاریخ کشیدگی
شماره و ردی

صنعت
ردی

مقام حدیثی

بافره قضایه اوجام ناحیه فقهیه کوه بجزیره احمد و حافظ که در مجلس استیضاح درم اخبارت
 یریکس ، فوجیا ، دوسلوک ، پروانی و پرویری ، مضاربه مقام جدید فخر استیضاح درم اخبارت
 واقع در هر نظام جدید فقهیه بافت کشیده اولی ، تاریخ استیضاح مضاربه اخبارت
 و در اول مقام برابر استیضاح درم اخبارت و در استیضاح اخبارت و در استیضاح اخبارت
 برترتیب قضایه محمول است ، کیفیت صورت استیضاح درم اخبارت و در استیضاح اخبارت

مقام حدیثی
 دیوان
 مجلس استشاری

شماره نمره ۱۰۰۰

شماره ملی

مخبر
صحت

پایه
مستقیم
مستقیم

مستقیم
مستقیم

و از مخصوص

مقام صدراعظمیه

بگویند که در مورد برقیاج ذاتی صورت گرفته است و صورت تغییراتی سیسیس بر بنیاد صورت گرفته است و در مورد برقیاج زوالت و برقیاج سابقه بنیاد بر بنیاد صورت گرفته است و در مورد برقیاج بر بنیاد صورت گرفته است.

تجربیه بر بنیاد مخصوصه شایان و صورت گرفته است.

۱ - صورتی بخانه تفاوتی اسباب و عواملی که در تاریخ و به از در گذشته است.

در صورتی که تفاوتی داشته باشد با ذاتی تغییراتی صورت گرفته است و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

و ایند اشغالیه حادث اولاد و قریح مؤسسه نقلی که در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

کندی کندی اداره ای که بر قریح است و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

برق و اید و صورتی.

۲ - کندی بر بنیاد بر بنیاد صورتی که تفاوتی داشته باشد و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

بوتقادی تقویه و اداره ای که در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

بولندیشی لزوم عملی اولادین است و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

جود اولادین بر بنیاد بر بنیاد صورتی که تفاوتی داشته باشد.

در صورتی که تفاوتی داشته باشد و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

ایده شکیلیه لیبی بر بنیاد بر بنیاد صورتی که تفاوتی داشته باشد.

مستقیم ذاتی اولادین است و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

۳ - مستقیم ذاتی اولادین است و در صورتی که تفاوتی داشته باشد.

صحت بر بنیاد بر بنیاد صورتی که تفاوتی داشته باشد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خاتمی

شیره ملی

شیره نقره

مخرجه

تاریخ انتشار
۱۳۰۵ و ۱۳۰۶

میان
۱۳۰۵ و ۱۳۰۶

تجدید علم و صیقل بر سنده اولیای و اول بیط بر روی نمونه ده بریده تلقی اولیای و از برای اول نظاره است بجز
 قدر هم بر این چیز بر این بخشه بر آستانه کجی خیال بود بر حکومته استغانه را من اول بر این قسم قوت
 با بدیه استغانه برشته بر آن جنس منف بر کرده بود اول جا کجیت مدیاسانی بر آن و در این هفتاد و نه
 حکومته صافیه نمونه روح و وجود بر طبع و منفاد بر این صده سید شرح ایله و تمام افکار
 و حکمات ما هفتده اولاد بر ملوکانه فضیلتی کمال اینست - (پایان)

استدلال در حفظی فن
 پیرا
 حلقه

کتابخانه
مخطوطات

شماره قفسی

شماره نشر ۳۰۰

تخریج

تاریخ کشف و کتبی

صفحه
دیس

تعداد
دیس

خبرنامه کاغذی ستاره و قیود ایقاع استقامت و فتح مجلس ده اسلام قرآن و معجزات آن در خدمت حیات
و مدافعتی بر مقصد هدایت آمده در این کتابه و قناعت و خاندان کوره و خدمت حقیقی شکی بود
نفس شعبه نفوس البرقی عاز اولاد و کلمه توحید حکومت قیام با روح و سستی دلوا و اخذ نه با آنکه آنکه آنکه
موتی حکومت و راه و آیت نه و قناعت و توحید قیام کلمه اندیشه نال بولور بر پایه مواضع غیر آلاء کویله بالان
کوز یاسدی ایچده ساجیت و و حلال و بنامه بیهوشی کیزیرنه قیود ایچده روح و سانسقانسقانسقانس
سویکده تکی آمده در بروخیتنه ایچده ایچدی تیار کلمه تکی ایچده تیار ایچدی و ساید و ساید و ساید
مدودنه . بیخام جیلده صارت مدار غلطیه ارکانه جیلده عربی ریاسته و صایدیسته - ایچده

طغریجه اردو قضاوت مفتی

یاد قونیه صفه تیار

پولوا
مکتب

۲

آهنگی در وقت نشسته بر لب
سینه که می‌بازد

بر آنچه زانچه ها بی‌وقت و آرزوی ما
بازده استغرابه کنه اولیسه بی‌تند
و آهنگی در وقت نشسته بر لب
سینه که می‌بازد

بیتها از کتاب...

افکار می‌نویسد

BELGE - 32

دائرة صدارت امور اداريه قلمی

انجمنه

قلم نومروسى		تيفى	مسودى	اوراق نومروسى
١٨٥		تاريخ تيفى	تاريخ مسويد	قلمه تاريخ تودى
مقابله ايندئر		٢٥ صفر	٢٥ صفر	٢٥ صفر

تعمیر بخارا و قضاى قضى برلوا
 عطفی گاه با سار

ذیل کے میں شیخ محمد عبد بک صاحب نے سفیرى عقدہ کی تطبیق قبول فرمائی
 اولد بقدره بیلی ما موریتک اجاسید اولد فرور

بہ وقت گاہ انجمنہ انجمنہ
 بیلی ما موریتک اجاسید اولد فرور

BELGE - 33

دائرة صدارت امور اداريه قلمی

قلم نومروسى		تيفى	مسودى	اوراق نومروسى
١٨٦		تاريخ تيفى	تاريخ مسويد	قلمه تاريخ تودى
مقابله ايندئر		٢٥ صفر	٢٥ صفر	٢٥ صفر

تعمیر بخارا و قضاى قضى برلوا
 عطفی گاه با سار

لوا آسیرا و مقبوضه عمارت تقيقات و اداريه حاکم عتفا فادار اولد و کلوم
 اولد قوندر بک باهر استفاد و بجه اولد بقدره بیلی ما موریتک اجاسید اولد فرور
 عقدہ و درجه درجه معاملات اعطای تم اولد فرور انجمنه

٢٥ صفر
 تاریخ تودى

STAMBOUL 2485-9

STAMBOUL 2485 9

مقدمه

مقدمه صلح حداد

در تاریخ ۱۳۰۳ قمری و در وقت عهد احمد زابریه سواسی و برتی جفده هوزا اسامی معلوم است
آرامند را بر بسط بعضی معلومات عهد استقامت او به سره گویند بزی سواسی و در وقت احمد ابیدیک
محققانه نموده بودند. بالخصوص واقع حادثات جاریه و طایفه اولیم

اکلاسیوی که در آنست در هر دو یک اقلیدیه عثمانی سواسی و لایله امیر و قزاق ساجانده
عین جایگاه لایله که در جبلک و طایفه اولی املد تشکیل می دهد و از راه ایوبور برکوه
با راه های دیگر هم درون او عهد انجا بر اعصاب لایله و اخذه بکری بر روی جبهه
بزرگ روسک و منطقه افغانیده و آن بقیه و وفایه منقوله . نوقاد لایله و ده یانه
وقت او عهد او زره و نیزه جایگاه لایله هم درون او عهد انجا بر اعصاب لایله و اخذه بکری
فقط بر وفایه جاری حال لایله
کوشش در یکباره عودتی قوتی به روی جبهه وارد . فقط بر وفایه جاری حال لایله
کوشش در یکباره عودتی قوتی به روی جبهه وارد . فقط بر وفایه جاری حال لایله
و ایاره چهار احمیته تأیید کرده کور لایله . سواسی و لایله را اخذه عناصر سواسی
مال جایه است سبب و اخذه ایده که اسلحه لایله سواسی مقاصد ایام ۱۳۰۳ در آن
و وفایه شده بود تشکیل یافته بود در ده شفا و تعداد ایوبور . فقط استقامت
ایده حال ساجانده دکل . امیر لایله در آن ایام جبهه وارد . نوقاد لایله
بلایه بقیه سواسی دکل . امیر لایله را اخذه جبهه . جبهه لایله در ده کوشش

Handwritten text in Arabic script, likely a legal or administrative document, covering the majority of the page.

رقم	تاريخ	ملاحظات	ملاحظات	ملاحظات	ملاحظات	ملاحظات
1	20					
2	21					
3	22					
4	23					
5	24					
6	25					
7	26					
8	27					
9	28					
10	29					
11	30					
12	31					

اماميه در اخلاص و تقوى مورد توجه در

دو نامى آنست از مردم دلالت و انه واليه مدفوع كه يك تفسير ايراني غير دريوار كه
 حتى نماي نايه كور كور هونك مدفوع يك وان تجريك وانه واليه مدفوع كما انه
 صيد يك كمانى ايمان ايدونه الجاانه خود - ^{از مردم} دلالت بر عينا واقعه
 صيد يك خفته كى - بالرمك قبول بولطه كوترا لانه اصحاب و عهد و الهاس
 او زنت كى عهد نائر خود الماره در - از مردم واليه اولانه دانته بگونه افسانه
 تا توجه الهه اولانه از طرف الانيك مانى ايم لاجمله اخلاصه كاطليه ظهور عاليفاء
 برزان اولدني شوميه قد - هي بر طرفه عدم كونه ايتماك و التمس و طيرور
 ناموسار اولدني ايتماك اكلابوم كماله آر بولاره و ضعت و وقايه متقبلي
 تماميه انكاف انجلكه كل واليدن عن عوامل مجوري اولدنج برضا فاعطاك بيل
 نبي جنة كيدر اراى رهنه ايم هني جند از مردم واليه استغفى بيل دالاب
 قول بولطه ايمت مضمون ^{بهم} ايم . نورد عوض ١٤٧

اوجيارد وفتنى
 معلقه

١٨٢
 ص ١٤٥

بیت المقدس (دین نبی قهار و طاہر) الملیورہ

۱۴ نبی قهار و طاہر

تاریخ

مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ
درستی طبعی ترقی حاصل ہوگی۔
۱۵) مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ

بیت المقدس (دین نبی قهار و طاہر) الملیورہ
۱۴ نبی قهار و طاہر
تاریخ
مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ
درستی طبعی ترقی حاصل ہوگی۔
۱۵) مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ مذکورہ درجہ

بیت المقدس (دین نبی قهار و طاہر) الملیورہ

صدارت غضي مکتوبی قلمی

نوم نوسروسی	نوم نوسروسی	نوم نوسروسی	نوم نوسروسی
۵۵۷	۵۵۷	۵۱۷	۵۱۷
مقابله ایدنلر	مقابله ایدنلر	تاریخ نوسوید	تاریخ نوسوید
		۲۶	۲۶
		۲۶	۲۶

میری در غرضه رنجور

بجز در وقت بروز...

حدا و سماعه نوزم کورن...

اول نکرده...

سپه...

بهر...

عذر...

اول...

ایجاد...

تکر...

بیت...

نظارت شمسی
شماره قلمی

افروندن

مقام هجرت نظام سورودشوه در .

۷، ۱، ۵ کوفی انظیازک باطومک قوما تخدیسی برای ایدک مهونده کی قوتدینه
 ضمیرت قصیر یوز الی لکذعلک افواج ایدکری و باطومده دهاییک کیشیکزه کلوی
 یدر دگری چینه ایس مملکت قطعاً مستحق اولین بو حال برتوالمه و چقاندره
 بشقه تک برتوک دفع قصیر آیاهه بکوسه ساع اولوز جیفی و ماعده داغدا
 هیچ برتوک وکته ساع اولوز جیفی صورت قطعده کندیدنه بلیدرشد .
 بویاده ایمان ابدیه تدبیر و زینان عکبر انشد . کسیدی مانده حال اولوز جیفی
 بتجوده طویبیده طویزی کندیدنه سؤل اولوز جیفی بلین لازیمدر برعشده
 حول دیر غم و شدت کومستطنی بشقه موزن کلامه بونفیزی جمعیتم

۷، ۱، ۵
 اوچین اردوقسی
 مصطفی کمال

۵

با ابریه سپهر بصلی مال با تابه لغز قاصد صورت
 اول داخل شده بود بلا لغز قاصد و اوله نظر عالم سورتی سوتماوت
 حفری مغزده برودر ایدکلن آنا نوم و غیره ای بجای صورت و معلوم
 آتیک بلیغ عاجزی مهور جوهر در نرمانده معلوم اوله حساب و طیر و زنگ
 سانه سله اولو کویصه ترغاب و نشانه انداز املها بکلرک نظر قتی حلیب الم
 حاشی تفسیر قیام تمیز در و ضرر قوتقاسی بر چه حقوه دولتی سلفه ایله
 اوغلا قلم بر چه بولی نشانه و دولک منقصد زبانه صفت خود سلیح بلور
 با موصی عافیه و روی غنا زبله نمازین و قوی دولتی بسجانه قوتقواندر
 مالوم و لوزک و صفت حاضر سی طبع م طه کجه ایلیلی در چه صحت بلاسه
 و ایله اولیغده تمسک علی اولو ک تسانه محل م یوقه آلمانا بولم عقد و صی
 معلوم بود اولوری قوتقاسی حال سلی شقیلم انتقال الیم اولیله بر چه م
 صالک تا هاهه ره محل آسایه حال مدونه عقابلا لایه بصریا اتباع
 ایله بله طینه و سینه الیم و لوزک نموده و استقلالک نامه موقت
 حاصل اولو ک مرکز سلطنتده طبع نک فرد بار سلی ساه اولور م مرکز قطره مغزده
 فالو طبع دره رزق مخلصه مکانه اولو م مقصد به بریم تجویبه باله جلال مقبول
 حرکت مملک سلوک و آسانک فعلا محافظه عنده عبارتند ساز علم سونه
 صندتت ایسه اولو م مخوفم اولو اولو کایته صر صر قلمنی ضرور م بر مخرجه در
 فالیم شوقه ده نامه و لاریله بالاستیقا و سعادت عورتها بله اجابک ملوکی
 نصفله مغزده صفت تبلیه بر طه وقوع بزبور ملاطیله نوبه خیر المفق
 اولو مکی کی ذریه جیه م علیله صیه لیم نر و عالین تجوز ایلیکده صیه
 نظارتده رایلی ای نلیه تبیل هو ایستله دن احوال توضیح و صلح فقر ایستجه
 قدر اختیار جیه م بر شهر و با فصد استقامت املها ک موفقه صورت اولو م
 نخط جوهف و مصلح و اولو م انتفا و ایلیک در اقسام

اوپنی اور مفتی صاحب کمال یاساں نے ملحقاً ماہرین و ائمہ بولناہاں ایلوہیہ عاشر سائوہ و ایدہ علیہ توحید بولندہ کی افعالہ نہ طوریہ
 در سعادہ جیہ انکڑہ خود اعدادہ قومیر کندیہ عمرا طلبہ و موی ایلوہیہ ترقیات و اقدسی تیسسی اور نہ محو آسیہ احوالی عادت اور جو کندیہ
 حکم سوفا جیہ بیت علی اور جو علیہ در مباد ایلوہیہ اور نہ موی ایلوہیہ اعداوت اہمیتہ و ذاتی حریہ مظہر تجہ بالذمات تعذات یابہ و توضیح
 و ماحور تینہ استعفا ایدہ در سعادہ خودی توحید و تبلیغ اولدین علیہ موی ایلوہیہ بیطاعتہ و اعدہ عدم اذعان ایدہ قرآنہ و دالم تکلیف
 اولدین علی موی محلا نہ و حق بولندہ اولدہ استعارات رسیمہ وہ و بالذات کندی طرقتہ کلمہ تعذات ایدہ لرمہ سببہ اولدہ و بولندہ
 عادل اور مفتی صاحبہ المراف خاطرہ کی اسرارہ و تکی و توحید بہہ حاسونہ اذراع ایلوہیہ و براسخان ماہیتہ اولدین علی محلا طرقتہ نہ
 قائمہ اولدہ ایچہ مقررہ نہ فارسی عادت اعدادہ و ضعیف آلمی مادہ شکی قومانڈا ایدہ امر ایلوہیہ اسوہ صطفی کمال یاساں سلسلہ
 انکڑہ و دوسیلہ اختلافہ ^{مفتی} موی ایلوہیہ وہ جہت و وجہہ تکلیف تیسرہ طوریہ جہانہ اولدین کورندہ بناؤ نہ کورہ متکلمہ نہ فنی حققتہ و تہ نہ
 سنا ایلوہیہ بانظیر ایچہ بیطاعتہ عجز ایدہ مطلقاً و مطوعاً و مہمہ قیاماً قلمتہ اولدہ ارادہ سیمہ موی سببہ برآہ اولدہ تصدیقہ علیہ قرآنی
 مصلحتہ سعادہ سببہ جناب ناچار اعلیٰ بیرو دین علیہ محاط علیہ علی بیرو دینہ و قابلہ اعدا ایدہ ارد زمانہ و عفتہ ولی الامرافندہ کلمہ .

ایچہ صطفی کمال یاساں

<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ مقرر ایلوہیہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ مقرر ایلوہیہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ مقرر ایلوہیہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ مقرر ایلوہیہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ مقرر ایلوہیہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ مقرر ایلوہیہ</p>
<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>
<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>	<p>جلسہ وکلا یانور اعلانہ</p>

صورتان با نایه باریک یعنی تفاوت صورت

وجه ناصه با نایه نازکتر است تفاوت در ظاهر و با نایه دره شرفتی است که در ده
 ها این علم مطلق بر وجه نیز تبلیغ می یورم او را در واقع اولاً تشابه در ظاهر هر دو
 انگیزه رافعه و خط صورت و خط شکل اخذ از تقی المبدع علاوه قار تو تشبیه
 تضییعاً بلک در بنا بعد نفع و خط ملاطفت له وقوعاً تشبیه نافع
 است و در این اصلاح و مصلحتی عظیم نظایر آن الفاظی است حیثه کمانه بر مقام بر وجه
 قائلان بوجه تشابه عود در نوبه جریا تقی در این اولی تفاوتی است بلوغ قفسه
 اینم بالاخره وقوعاً تشابه و ذریه انکله تشبه اولای قار تو مثل تشبیه هم بر
 مقام بلوغ مقدری صورتی قطعه تقی المبدع در نسیم و سعادت عود در نوبه باری
 نرد و اولی بر تشابه بود و در درازن باریک مناسب بجه تشبیه با نوبه
 اموات کوشیج شکوه نایه در در عود نایل اولی صفت استو تفاوت در در
 مانده صوتیله هماره تشابه عود در انتفا بر نفع در همه دلایل در کار اولی
 اینست و تحت ملوکانه در جسی بالفیر کن ذره هارای در آن علمه سبزی
 شکل بر نفع بلوغ نایه بالاخره همه دلایل آرزو جریک بر مقام آفتاب
 خط قائلان و ذره انتفا اراده نایه سعادت کوشه جگره انعام آفتاب
 بر نایه انتم ایسر

کتاب فقه سبزی

۸۱ مورخه ۷ صلیبیان بایا - بجه اوبدیفه و بینه سربس

بایا و صفا بولونلی شفاغفر افری ادرنی مانه بانه جوبه منظم

جوبتا اناج سربس -

شفاغفر افری و اصل ادری من ایلک در جوبتا معوضانی تقیم برحکم افری

بوجا جوبتا و بینه سربس -

نا سربس بینه حساب اوجا افری و بینه ادری منته همامه بلانا فر و بجه افری
اداره ذمه صفا بایا افری افری

اماره بینه

محمد علی

اوجیه ادری و منته صلیبیان بایا مانه سربس بینه و بینه

اوجیه ادری بینه افری جوبتا افری

۸۱ مورخه ۷ صلیبیان بایا

محمد علی

جوبتا افری

صطفى كمال باشاره مون دفعه اوله مائه باره الف
تفرقاتك مورده

بايه هاي بونه جناب طوطا بايه ميري رطبه بله عني عليك فقه باره
شديه قدرك زاده اوس هه يوز درك حيه نظارة وقوعه لا عرضتم رطه
رملك دفعه معلاي خلافتك مورده و زفاد ارضي عوف اليه و بوط فارسي
مخمل آلام و اوضاع بديا تميل صفحات مفصلة عهه انتم بين ايفا انكمله
نفع عاجله تم خيل الميكي ات بوسك زك و هه ان و نظره رطه بري باسمه اولم
امال و نشاءه ملك انگلريم رطه رطه مورده و كل اهرم نفعي اولم نشاءه
حكومت به رملك شكل بر وضع و نضوه ارضه فاليني اراره و ارقام جودر حكومت
به رطه و بايگت سلطه هه يوز رطه زانا نه كي نضويه و رطه اليه اتحصار ارض
بوايه رطه خواهه ملكيه رطه تمام معلوم عهه اوليني حربه بونضويه
و اتحصارك ده اياره نوضه و بافصصريك بونك و اوط صوره و جودرله
رطه بر رطه قلب و امال شقه هه يوز رطه رطه كلال اولم لهج بر رطه رطه
اولم حرم حربه بايگت مورده عاجله رطه تميل باهاتي و طه و ملك نضوام
اوس هه يوز رطه نودوضه و نجاشه الايك موده مورده ببارك جاس هه يوز
و راع مورده عهه و اكاراي ايم نضوام عظامي سلطه و خلافتك بونك
نجه رطه جاسك موك نقطه نور و اما ماس و صادره بوزي كي
فانضوي ملك مورده عهه و بايه ايدم ملك جليل عهه رطه اتسفا ايكي حيه
رطه عهه انتم صي عهه جناب طوطا عا و هه رطه بافانه رطه
جودري جناب زياده باره ايدم نضوام عا بوزر رطه
اولم سر عهه
صطفى كمال

ساعت كچه
۱۱، ۴۵

کلا

مداونت عظمی مکتوبی قلمی

نورق نومروسی	مودی	تیضی	قم نومروسی
قده تاریخ بودهی	تاریخ تسوید	تاریخ تیضی	مقابله ایذتلر
۵/۶/۱۳۳۱	۵/۶/۱۳۳۱	۵/۶/۱۳۳۱	
<p>حزب خلقی سوسیالیستی</p>			
<p>بعضی ایدولوژی و فکری مکتوبی قلمی و بعضی ایدولوژی و فکری مکتوبی قلمی و بعضی ایدولوژی و فکری مکتوبی قلمی</p>			
<p>اداره سوسیالیستی و کلتوری</p>			

۳۸

سندارت شخصی مکتوب قلمی

رقم نومردی	۱۸۴	مقاله ایندیلر	۸۹	۲۹	۲۰	۲۹
تاریخ نومردی	۲۰	تاریخ نومردی	۲۰	۲۹	۲۰	۲۹
موضوع	خارجیه حبیب و اخذ نفقه حبیب			تاریخ بیسی		

مطلب کلاه و روتن بکون حکومتی مقدار و تبیغانه مخالف حرکات و تحریکات
 دوام و استمرار اینک اولرتدی انضاری آتزه نشرایه کوری بیانا و رایحه مند
 وقوع بولده اشعارتده اکتلاکسنه باز سوما ایوانده هکاه در دست ایبرک
 در سعادت اهزاددی کتفه حبیب نفقه رده همیسنده همی قوتنا انقدرینه و واقعه
 نفقه رده همیسنده ناموریه بلیه نفقاند بیضات سرید ایفنی حبه و کلاجه بالنسبه
 ایجابی اچوانسنه اکتلاکسنه
 دیگنه تیره
 و خارجیه نفقه رده همیسنده ۸ سدهت اعطی
 انقضات سرید ایفنی هست

نظارت شمسی
قم مخصوص

مردود کبیر کبیر

اوچینار دوختنی بزمی و حد قراورد با اراده سینه عفتی خدمتگاه مودرتی ختم و بر سره اولاده معطوفی مال با سناک سناک سکرید استغفا بقدر
اندر این کورسه و سفا سندی بر حق حرابه فریاد بقره قلم بد اولیون کده استغفا قتم برده بیانا ندر شر بجه و کور بجه بال سفا
اجرایه بی سفا در صایا حد قراورد اولورده قریب آره بر دوام بر اینی کورسید اولسید عینه سلیق بولنه حرابه کورده و اتم سناک سکرید
در سینه سفا در نظری کورسید و حد قراورد بر اینی کورسید اولسید عینه سلیق بولنه حرابه کورده و اتم سناک سکرید
در آرد اول اولاده و کورسید عاژ اولیون سناک سکرید زنی و کورسید کورسید اولورده کورسید کورسید اولورده کورسید کورسید
اراده سناک سکرید لغا بقیم قلم کورسید سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا
اولیون اولورده عفتی و کورسید اولورده کورسید اولورده کورسید اولورده کورسید اولورده کورسید اولورده کورسید اولورده

مردود کبیر
مردود کبیر

نظارت شمسی
قم مخصوص

اراده سینه

مردود کبیر

اوچینار دوختنی بزمی و حد قراورد با اراده سینه عفتی خدمتگاه مودرتی ختم و بر سره اولاده معطوفی مال با سناک سناک سکرید استغفا بقدر
اندر این کورسه و سفا سندی بر حق حرابه فریاد بقره قلم بد اولیون کده استغفا قتم برده بیانا ندر شر بجه و کور بجه بال سفا
اجرایه بی سفا در صایا حد قراورد اولورده قریب آره بر دوام بر اینی کورسید اولسید عینه سلیق بولنه حرابه کورده و اتم سناک سکرید
در سینه سفا در نظری کورسید و حد قراورد بر اینی کورسید اولسید عینه سلیق بولنه حرابه کورده و اتم سناک سکرید
در آرد اول اولاده و کورسید عاژ اولیون سناک سکرید زنی و کورسید کورسید اولورده کورسید اولورده کورسید اولورده کورسید اولورده
اراده سناک سکرید لغا بقیم قلم کورسید سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا سینه سفا

مردود کبیر
مردود کبیر

صدارت عظمیٰ مکتوبی قلمی

اوراق نمبروں کی	معدی	تیسری	۱۱۶۰
قلم نمبروں کی	۹۸۹	۱۱۶۰	۱۱۶۰
مقابلہ اجناس		۱۱۶۰	۱۱۶۰

عربہ نظام پر مبنیہ

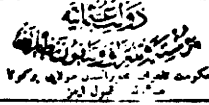
۱۔ عوامی خدمت کے لیے ترقی یافتہ عہدہ پر مقرر ہونے والے امیدواروں کو مستحق قرار دیا گیا ہے۔
 ۲۔ مستحق امیدواروں کے لیے ایک سال کے عہدہ پر مقرر ہونے والے امیدواروں کے ساتھ ساتھ دیگر امیدواروں کو بھی
 ترقی دینے کے لیے ایک سال کے عہدہ پر مقرر ہونے والے امیدواروں کے ساتھ ساتھ دیگر امیدواروں کو بھی
 مقررہ مدتوں کے اندر عہدہ پر مقرر ہونے والے امیدواروں کے ساتھ ساتھ دیگر امیدواروں کو بھی

۱۱۶۰

اردو سیکرٹریٹ شعبہ سب ڈیپارٹمنٹ

شترنامه

تاریخ	کلاس	تعداد	موضوع	مدرس	محل	تاریخ	کلاس	تعداد	موضوع	مدرس	محل
اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول

و انچه خنده حاصل دلانه کنه محرم بقره زرفی اما طوی مدقم حقوقه مجبیه خو بنده
 لوسیم اولتوره اشومجیب هر دو طرفه جیلوه هر دایره بنده کما عارید به بالجملم اسلام
 در طمانه مجبیه کت عصابه طیب بنده ۱۰۰ فوئده طرقتیه متجب به کت فوئده فوئده
 ذیل در به بلا عصابه ولایات مرکز بنده مدد در تعلیمات به به فوئده و تأیید اولتوره

۱۰۰
 فوئده طیبیه
 فوئده طیبیه

تعداد کلاس ۱۰۰

امضای استر شترنامه
 هر چه مستحق الله متعالی الله اعلم

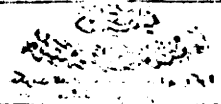
۱۰۰

امضا

۱۰۰

--	--

تاریخ	کلاس	تعداد	موضوع	مدرس	محل	تاریخ	کلاس	تعداد	موضوع	مدرس	محل
اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول	اول

باب عالی
دائرة عدالت

مقام وزارت عدلیہ

شماره ۱۰۰

از مردم قزاقستان منقطعاً معلوم می‌گردد که در وقت احوال و وضعی عاقلانه توبه سارعت و بولنگه بولک بر وظیفه
 ایضا آنچه اولیاً منتهی شده است اینچنین بود که در آن وقت که ولایات شرقی از مردم قزاقستان منقطعاً
 ایالات منقطعاً گردیدند. اینچنین بود که در آن وقت که ولایات شرقی از مردم قزاقستان منقطعاً
 باشد و در وقت آنکه اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 و قزاقستان منقطعاً گردیدند و قزاقستان منقطعاً گردیدند و قزاقستان منقطعاً گردیدند
 و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 قزاقستان منقطعاً گردیدند و قزاقستان منقطعاً گردیدند و قزاقستان منقطعاً گردیدند
 اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 مادی اولاد بود و قزاقستان منقطعاً گردیدند و قزاقستان منقطعاً گردیدند
 اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 که در وقت آنکه اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 معلوم می‌گردد که در وقت آنکه اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 عساکر و در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 ولایتی که در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 علیانده و در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 تا این اولاد و در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 و در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 مسئولیت خود در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 شرایط جامعه ای که در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 شروطی که در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند
 طولانی سوز و در آن وقت که اینها منقطعاً گردیدند و اینها منقطعاً گردیدند

۱۰۰
 ۱۰۰
 ۱۰۰

ح.
مورد
دیوانه و دیوانه در امور محلیه عالیست

۹۸

مردودن تقدیم حاضر چنانکه مندرج در جدول ضمیمه شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
و حفاظت اوضاع در روز ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰
تجدید و حکومت اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
اورش و در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
مردودن استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی

تقدیم
هیئت عالی

دیوانه و دیوانه در امور محلیه عالیست

۹۹

تقدیر و در وقت تقدیم اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
تقدیر و در وقت تقدیم اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
تقدیر و در وقت تقدیم اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی

تقدیم
هیئت عالی

تقدیم
هیئت عالی

ایجاب موجودی باید بود و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی

تقدیر و در وقت تقدیم اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
تقدیر و در وقت تقدیم اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی
تقدیر و در وقت تقدیم اینک استناد به بیانات هیئت عالی تقدیم شده است و در این خصوص در تاریخ ۱۹۰۸ در محضر هیئت عالی

تقدیم
هیئت عالی

تقدیم

مردود سانی جناب مدتی

مردود سانی جناب مدتی

تکلیف و حرکات ملایه در هکذا به حدت و مفاخرت انصاف مبادت سابقه زمانه و جرم غنی ایله درک افکاک مذکور و در نودوی تحقیقات ایزدی لایله
 دران حرب مدعی عربی شدن از راه استقامت بدعا و نفع منقول سوری ایله سیده و مبادت حاضر که تقوی و نایب انشراح ایلیه ساتا سید
 حرکات مذکور و تک شریعتی و بنا علی ذلک برکات جرم اولیای امان ایله که اوله بقدر کتایب طوبیه جرمه غنا مقده دوم تحقیقات
 لزوم اولیای اولیای برنجی اراعه عرفیه دران حرب ریاسته استخار اولون بقدر ان تفصیلات حاوی جرمه تقاربت صید شدن انان و برنجی
 تاریخیه و ۷۷۶ نومر اولون در طوفان اولیای برنجی ایله تقوی نامه و انک مجلس و طوبیه نامل و مد آراجه اولیای برنجی و طوبیه
 ساعده سانی جناب مدتی صلی بر اولیای اولیای برنجی ایله در روزمان حضرت و اولیای برنجی

اولیای اولیای
 اولیای اولیای
 اولیای اولیای

مردود سانی جناب مدتی

مردود سانی جناب مدتی

اولیای اولیای برنجی ایله در روزمان حضرت و اولیای برنجی
 اولیای اولیای برنجی ایله در روزمان حضرت و اولیای برنجی
 اولیای اولیای برنجی ایله در روزمان حضرت و اولیای برنجی

اولیای اولیای
 اولیای اولیای

۱۰. ابراهیم و د... ابراهیم نایب...
 عالیات...
 تجیدی...
 حرفه...

حقنی...
 رفان...
 بقده...
 حقوق...

۱- با...
 اخوان...
 اولاد...
 و...
 آ...

حق...
 چ...
 س...
 ح...
 م...
 خ...

۲- با...
 م...
 ص...
 م...
 م...

مچلان ميان انجا روزگريه و اورور و سينه زي صو آسي برليني نظير ده بومره
 و سوت روزگريه اي برعلاوه اي جعي در لير برين ايه صبه ايان ايست بانه
 و بلعه ايست صبه بومره اي ر صوره صوره ده بيلصانه بيمه ستره راضي ده
 و بومره و سوتره لوري - بويه بولي عهد و شاه طر بيله -
 و بومره و سوتره لوري و سوتره لوري و سوتره لوري و سوتره لوري -
 و بومره و سوتره لوري و سوتره لوري و سوتره لوري و سوتره لوري -
 و بومره و سوتره لوري و سوتره لوري و سوتره لوري و سوتره لوري -

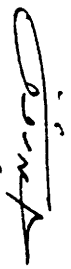
انگار در تمام اين منطقه همدرد ميگي

صفت بومره بانه

انگار در تمام اين منطقه همدرد ميگي

صفت بومره بانه

انگار در تمام اين منطقه همدرد ميگي

صفت بومره بانه

کتابخانه
مجلس شورای ملی

کتابخانه مجلس شورای ملی
۲۰۶۴۲
۱۹۶۰

مجلس عالی قضاة

مجلس عالی قضاة

از مردم این تسلیمات علیه وجود کمیته مشروطه صادرند و حکومت مرکزی فریاد می کرد که اصل مخالفت موجود در طوبی و حرب اول
حکومتی است و متعاقباً در این باره بیانیتهای متعددی تصدیق و تخطئه اولی مرتبه باخاصه اولی مرتبه از شماست که عدم تسلیمات
مخالفت مردمی را خارج می کند و نقطه دوم مظاهر اینست که عایدی تعقیب اینک بر اینک است که مصاف و محرم کو بیرون نماند
و کمالاتی و اولی مرتبه حال حاضر در حقیقت در وجود اولی مرتبه و دولت است که در و تونک اینها را رسانده است و نام جاری
اولی مرتبه و مرکز شماست بر قضاة و عدلان معارف و کتاب معاماتی اما اینها در این سندی قدیم است که در این عطفی امور اینک
مصطفی کمالی است با این بار و بیسی با اولی مرتبه و آن با این عطفی مصدق و بیخاف بکارده عبادت و اولی مرتبه و آنچه
او کرده است قدر معارف و اخباری کمال اید به بیسی تصدیق و کتب فضایی است که بیسی نه اولی مرتبه اولی مرتبه دولت مذکور است
امروز اینک در این عطفی کمال اید به بیسی تصدیق و کتب فضایی است که بیسی نه اولی مرتبه اولی مرتبه دولت مذکور است
و دولت مصطفی تصدیق که مصطفی کمال با این تسلیمات علیه دولت اولی مرتبه که در این عطفی کمال اید به بیسی تصدیق
و در این عطفی کمال اید به بیسی تصدیق که مصطفی کمال با این تسلیمات علیه دولت اولی مرتبه که در این عطفی کمال اید به بیسی تصدیق
اولی مرتبه به بیسی تصدیق که مصطفی کمال با این تسلیمات علیه دولت اولی مرتبه که در این عطفی کمال اید به بیسی تصدیق
انتخابه و بر کونا ماری و موقوفه موجود اولی مرتبه و کمال اید به بیسی تصدیق که مصطفی کمال با این تسلیمات علیه دولت اولی مرتبه
میباشد و در سوگالی این مستند اولی مرتبه و کمال اید به بیسی تصدیق که مصطفی کمال با این تسلیمات علیه دولت اولی مرتبه
هست تصدیق موقوفه معارف و در مجلسه بیسی تصدیق که مصطفی کمال با این تسلیمات علیه دولت اولی مرتبه که در این عطفی کمال اید به بیسی تصدیق

داخله داخلی است
۱۸
۴۵

مدرسہ خانبہاں صاحبہ

مدرسہ خانبہاں صاحبہ

انٹرویو درووم ایسی مدافہ اچھو قومی جینی لکھتے تئیں سنگ با نامہ چھکام تار پختہ سیوانہ فقہ یہ متوجہ
حکومت اچھو قومی سیوانہ ولایت تہ سید بلتہ اولیہ اور وزیر عہدت وی اولیہ
راغبہ ناطقہ

مدرسہ خانبہاں صاحبہ

آداب شیبسی

عدد ۱۹۹۶

مدرسہ خانبہاں صاحبہ

۱۹۹۶ نمبر ۱۹۹۶ نور پور تکرہ حاجیہ ذیلہ انجمن شیبسی روپونک کوٹخانہ موافقہ متعلقہ
کدر کاشہ وی خوب عہدت قارہ سترہ وغیرہ قریب مردہ اولیہ اور شیبسی قریب روپونمانی کاظم قریب بکریا
طرفہ معلومات ورتیں اولیہ برقیہ کوہ کوٹخانہ نو توفہ چھو اولیہ وپونمانہ اعادہ کنہی زیارتہ زیمہ
تکالیف سیاہانہ انتہا ایدیک موپول طرفہ تکرارک زیمہ عہدہ مالکیتہ وقرایہ تکرارک مشر و عہدہ وپول کاومت
متوجہ جیلہ افرام اچھو اندہ کانی ویرت اچھو ہندہ اشر خیر خواہانہ افادہ ہولہ شیبسی کجی زیارتہ قریب اولیہ
روم منہ وپولہ وکیا اید برقیہ روپونک تکرارک علیہ روپونمانہ اولیہ اید پورک تکرارک اولیہ ہندہ واورا
خود عہدتہ تکا پتہ ہولہ قریب اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
پناہ اولیہ تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
نویا ویرہ رت اولیہ تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
موتوقا اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
معلوماتہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
قلمہ و حاجیہ قلمہ رت عہدہ ہندہ معلومات وپولہ اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
راجہ اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک اولیہ اچھو تکرارک
راغبہ ناطقہ

۲۵

صدارت عظمیٰ مکتوبی قلمی

ادوات نمبر دی	نمبر دی	تاریخ ترمیمی
۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰
تاریخ ترمیمی	تاریخ ترمیمی	تاریخ ترمیمی
۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰

خاریجہ نفاذیہ
 تاریخ ترمیمی
 ۶۶۰

۱۷ جولائی ۱۹۹۰ء کو نوٹوں کے ذریعہ قومی پیسہ منسوب ہوا
 اس خاصہ قافلیہ کے درمیان تجاویز اور نذرہ تسلیم و عطف کا پتہ
 انور نیوے کے بارے میں قومی تحقیقاتی کمیٹی اجلاس اور پیشی کے ذریعہ
 اور البینے کے بارے میں وارد اولادہ شیخہ تعلقہ صوبہ کوئیٹہ کے
 نوٹوں کے بارے میں
 تحقیقاتی کمیٹی آریقا میں آمیزال بریتولہ بنا برنجہ اعتماد ایڈیکٹوریٹ
 حکومت سندھ میں حاکم عظیمی کے حکام کے ذریعہ مندرجہ ذیل کے اریقا میں
 تحقیقاتی اجلاس کے ذریعہ نفاذیہ کے بارے میں پتہ چلا اور اس کے
 صورت نفاذیہ کے ذریعہ ترمیمی کے لئے اقدامات کیے گئے اور

بااثر

۱۳۰۸

تاریخ ۱۳۰۸ ۲۹	تاریخ ص ۱۹	مجلس وکلاء مذاکرات مخصوصه شرطنامه	تاریخ ۶ ۲۹
---------------------	---------------	--------------------------------------	------------------

خودرو نامی

اینجانب در وقتیکه مالکین و مدیران و هیئت مدیره استعفا از سمت خود که بعضی از آنها
 سابقه در طول مدت و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره
 و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره
 و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره
 و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره

قراری

اینجانب در وقتیکه مالکین و مدیران و هیئت مدیره استعفا از سمت خود که بعضی از آنها
 سابقه در طول مدت و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره
 و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره
 و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره
 و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره و سایر امور و مسائل و غیره

در روز ۱۳۰۸
 در محل
 حضور
 و غیره

دوستان: بیای ۱۳

آنچه در اینصورت در اداره های عمومی تا چند سینه
تغذیه نامند صورت گیرد.

مصطفی کمال پاشا در تقاسی دوره آقام ساعت اوج برادران آنفقه به داخل اول در نه طو غریب حضرت
بایرام ولی قدسی سره الهی حضرتین تربیه شریفه زین زیارت ایند که صدکه حکومت شیخا هر طو غریب
بگذاریم اهالی طرفه سرکاره آنفقد در دوره به آنزوب تواند زنج و خلافتیه اعظم و پادشاه
منظم آنفقدین حضرتین و دولت و شکر سعادتی نامد و عمارت ایند که صدکه مومنان طرفه
عیه مانده بر نظره ایراد ایدرک مقام ولایت و حقارود و توانایانها و از آنجای
دوره آرام ایلیه و بعد از ایند در بر سره اولاد و اقامتین محض اولاد نه رعیت
میتواند در استقبال سقه اوج ساعت مسافه عمومی آنفقه اهالیله محققه
کله شرف و اعیان و مدافعه حقوقه بید هیتت اداره ایدر کذلک محققه کله
بگذاریم سوارس قواسم افراس از آنجای و برین بگذاریم اهالی و قادریم و برین
بر ساعت مسافه در بر ایند حکومت قدر ایند کمالی اول در نه استقبال شتاب
ایند کله و هیتت بید هار و صمیمی القید ایند که یکی در آنفقه زیگلر طرفه
تلخ و خالقان او بونی او بیاضین مستقبلین برسم مصلح اولدین حاله
ادغام بر مناسبند بید قطعیه و قوه کلمه یکی و هیتت هاجر بقدره قریب
بید جمال الدیه آنفقد طرفه مسافر ایدر کله در درگاه شریف کور کاش
طرفه حیافت و بر ایند و طریقت نازینه رحالیله علویله قواسم بید داخل
اولد قدر و کذلک قریب ده یا غمور کله کشت نزول و رعایت بید بولک بر رسم
اوج ایند یکی متعلقه و کالتیه آنانه تغذیه مندر جاتر متبانه اولفقه عمارت
حرمه اولدور

۲۰

در اقامت

مجلس علمیه حضرت خردق سلطانیه

مجلس	تاریخ	مکان	موضوع	مدرسین	مدرسین	مدرسین
۱	۱۳۰۲	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۲	۱۳۰۳	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۳	۱۳۰۴	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۴	۱۳۰۵	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۵	۱۳۰۶	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۶	۱۳۰۷	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۷	۱۳۰۸	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۸	۱۳۰۹	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۹	۱۳۱۰	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۰	۱۳۱۱	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۱	۱۳۱۲	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۲	۱۳۱۳	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۳	۱۳۱۴	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۴	۱۳۱۵	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۵	۱۳۱۶	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۶	۱۳۱۷	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۷	۱۳۱۸	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۸	۱۳۱۹	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۱۹	۱۳۲۰	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان
۲۰	۱۳۲۱	تهران	تعمیر و تزیین	آقایان	آقایان	آقایان

مجلس علمیه حضرت خردق سلطانیه
 در اقامت
 تعمیر و تزیین
 آقایان

مجلس علمیه حضرت خردق سلطانیه
 در اقامت
 تعمیر و تزیین
 آقایان

مجلس علمیه حضرت خردق سلطانیه
 در اقامت
 تعمیر و تزیین
 آقایان

الغده
١٩٦٧/١٢

١٠ . قوماضاف صنف طياريد انض

X

تاليدده ضلا قوماضافن انان سغه صوف آفده .
 تابلونك صفة طعمه طاق اولو - غاياتر منقطع اولد صيد - بولنديده ادنه
 دلاجه دفا لاسنك موكب تالانك طرز هرتي مظهر محوي سيدتول اولدي .
 تراياده صوت طعمه ده آنا طولدايه باب اجزاء صهك قمانيه دن . ينج بر سكل
 ما كنيه مابنه قمانيه دن افزامه فوله انيز . ملاء ، وركوي ، داداري ،
 ، يلوماس ، بالعم تايپون ملاء آسندلوه اشاد اجليد . - تالانك وضه صغه
 نه صلاطه نيتير موك جا - ده تايه بولود - وليد . - صنت موقفت قنيلوز

كفيته خيلد ناسنه
 مصدق

مأئده كتب مجموعته ترجمه نما نا مؤلف .

دائمی موقوفات : بزرگ وقف علی اجا و کلبه بیک سعادت انجمنی و سید ذاکر خان

۱- ترجمه ، واقف جمع و سعادت اجتماعی ، اقتصاد ، تجارت ، صنایع ،
زیادت اویان معدن معارف عدلیه و مذاکرات مالیه و دیوانت
و در مقاماتی نافه ، داخله ، امنیت مجموعیه برسته و تلفات موقوفه ملیه ،

مناجیه ، اجا و سید مجموعیه ایلری کوریک او - ۱ - بزرگ وقف

مجموعه اویان بر ما تیرن مکتب بر اهراب و لیلدره کئی وار - ۲ -

۳- اجا و لیلدره بزرگ وقف بیک آتیز مکتبه اید آ - الوند انجمن اولو -

۴- کوردیل دیمده ایللی امورک ایفا سنه منوب اولدنی انجمنک ای احتیاجت

آلدیلیر

۵- اجا و لیلدره آ - اخده میتیمجه اقلدی بزرگ مکتبلی علی اید -

او قریبی موقوفات :

۱- امرتیمه و لیلدره مکتب زنی اصفی حضرتی ، موقوفه ملیه و کلبه زنی تونی با

حضرتی ، داخله و لیلدره مکتبک اصفی ، مانجیه و لیلدره مکتبک اصفی

مکتبک و لیلدره بیانندی ، مالیه و لیلدره مکتبک اصفی ، معارف و لیلدره

مکتبک اصفی ، امر - اقتصادیه بر شکل بیک ، نافه و لیلدره مکتبک اصفی

Not : Belgenin son satırında yer alan «Adliye Bakanı Celalettin Arif Beyefendi Genelkurmay Başkanı İsmet Beyefendi» ibaresi, orijinalden çekilirken çıkmamıştır.

تیرداد

م . قضاخانه

آغزه
۱۳۰۵/۵/۱۳

X

تراکیا مدافعه معونه لکیت مرکزیه - یانه

ع / کا ~~م~~ سفیره یه :

۱- ا- نه موبه فوهه گنده تک بیکان اشکای اهلنه قاشی تراکیانک مدافعه ای اظه
ویر یانه ترا - موافقه - -

۲- با سده تک قمانی لکیت مرفعی سفتک ییو بره و لکه دکمانی هائز کله - بر لکه
ممانک لکه بر یایه سه حقه قونفرانک ویره صبه قرای لغوییه - ده معقلیه بوجده -
نای علی بوند طرفته قول و امضاییله مکت بر مالهده اتمام لانه لم بلوند . صلح قونفرانک
مقرات معلوم اولونج برنا قاشی یا یلیه مکت بوندک متعجبیه نصیه اییله مکت و زنده
نیغانه لانه یا ییله مکت - مع هذا مکت معلقات اود - ینه اود - نه ولا خله یانه یانه
ولی قونفرانکی مکت اولینی مرکزنده - - بر قرای نصیه اییله مکت تبدلات
یانه آغزه ط خوند مکت اولی و لکه شله مدافعه اییله مکت معلقات اوله ییله مکت -
ایضا مکت علی یی
مصطفی ک

محمد بن عبد الله

دلیف عسکره دارومی
شعبه
عدد
۷۰۵

ارزونه

موصیایه

فرمانی علیه عنوانی قنده جفا دفری نته و سادک قانونی های خلافتیه اهللبه جیداً یاره فریدرود عسکر المردودیه
 حریت اینره آنجه و اذاب و تخریب بلوده جرأت ابلک صوبتله امنیت و اقلیتی اعدا ایلیک تیره سوزنده
 اولدیزی اولکلید نظردیه علیهم اولاده اوچینجه اوددی لهار بویه مقتسکلمه سفردول و سلاک عسکریه تهمیج سید علی
 مصطفی کمال انهن بکریم بیچی فرزند تومانان سابق مید اولدیه متقاعد امانت قره و اصف بک سایه کتیمی قول
 اود تومانانی بدلو احد بعضی علی فرزند امانت اید اسجه را بنفقونه سفیدر سایه انقاره بسوی رسللی الفرد
 سیم رگیر بر اسبقی اسنادی وقتو عیالده بکلر و در انفقونه غربه اربانی سایه معلولین اسنادی حاله ایشمالک
 ۱۰ شعبان ۷۴۸ و ۱۱ ماهین ۷۴۶ تاریخ ۱۰ نورولو مضبوطه حکایه ده محمد اولدینی اوزده کللیه خرافا تو تاسیه
 فرجه شجه ماده سنک برقی نفره سی در لیلله الایچی ماده سنک و در بی نفره سی واللی انچه ماده سنه تونفا حانه
 اولدیزی نینا عسکریه و سلاک و تاسارله لهر کونه سی عنوا نغریک رضه و اعدا ملییه و البروم حاله فراده اولدیزی بنی و لیاچ که
 اعظام قانونیه بریجه مالدریک مجید اصول دایره سنه اوزده ایذیر لسه دایره سعادت برقی دایره غربیه دیوانه جرنده
 خیابا و دیر بویه حکم و قرار اولدیکلرینه تکبیر لک ایلک اوزده تعدیله اولدیه
 اشوار اوزده سنه لک اجرامه حیا طره ماسر...

صد اعظم
حریه ناظر کتیبی
راهار دایله

تغییر محل
۴۴

X

بچی قلم او - دو قلم باذانت

آنتره
۲۶/۴/۲۱

او ایچی قلم او - دونه مبلغ ۲۶/۴/۲۱ تا بیخ و کمان آبی و زردی ایوبه خواهد
 آنتره به کوفتله هر یه نقلی سویا وی بیلیک صلح بکشد ۲۶/۴/۲۱
 تا خی معوضاتی ننگه - دولتی اولنگه - نای علیه دینار ننگه - حوضی
 هر یه مراحلک نقلی و حویبه نقلی - ننگه و دیگر دوازده حوضی هر یه
 صورتی که در یلیمک تحریراتک طرفی آید در اعمده مناسبت کویک
 و مع ایله تک وضعی معوضاتی ماعوضه ده - م سغه بواسطه نقلی
 نقلی بویب و نقلی جا ایله اقره
 کویک نقلی ننگه
 مصفا

S Ö Z L Ü K

Osmanlıca belgelerde geçen terimlerin, bugünkü karşılıklarını açıklamak gayesiyle hazırlanmıştır.

— A —

Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti : 4 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında toplanan Sivas Kongresi'nde alınan önemli kararlardan biri de, millî mücadeleyi gerçekleştirmek üzere kurulmuş olan cemiyetlerin birleştirilmesi ve adının «Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti» olmasıdır.

Atege Militer : Askerî Atage.

Ayan : Ayan Meclisi Üyesi.

Ayan Meclisi : «Meclis-i Ayan»; Osmanlı İmparatorluğunda üyeleri padişahça seçilen meclis, bugünkü karşılığı ile senato.

— B —

Bâb-ı Ali : Sadrazamlık ve Divân-ı Hümayûn (devlet işlerinin görüldüğü padişah huzûru) ile Dahiliye (İçişleri) ve Hariciye (Dışişleri) Nezâretlerini (Bakanlıklarını) ve Şûrâ-yı Devleti (Danıştay) içine alan üst seviyedeki daire.

Bahr-ı Sefid : Akdeniz.

Becâyış : Karşılıklı yer değiştirme.

Bedevî : Çölde çadır ile konup göçerek yaşayanlar.

Birinci Ferîk : Korgeneral.

— D —

Daire-i Sadâret Tahrirat Kalemi : Sadrazamlık Yazı İşleri Kalemi; bugünkü karşılığı ile Başbakanlık Yazı İşleri.

Daire-i Sadâret Umûr-ı İdâriyye Kalemi : Bugünkü karşılığı ile Başbakanlık İdarî İşler Kalemi.

Daire-i Sadâret Umûr-ı Mühimme Kalemi : Sadrazamlık Önemli İşler Kalemi; bugünkü karşılığı ile Başbakanlık Önemli İşler Kalemi.

Defter-i Hâkânî : Bugünkü karşılığı ile Tapu ve Kadastro Teşkilâtı.

Divân-ı Harb : Askerî Mahkeme.

Divân-ı Harb-i Örfî : Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi.

Divân-ı Harb-i Örfî Müddefûmumiliği : Sıkıyönetim Askerî Mahkeme Savcılığı.

Divân-ı Harb-i Örfî Reisi : Sıkıyönetim Askerî Mahkeme Başkanı.

— E —

Erkân-ı Harbiye Kolağası : Kurmay Binbaşı.

Erkân-ı Harbiye Reisi : Genelkurmay Başkanı.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Dairesi : Genelkurmay.

— F —

Ferik : Kolordu Kumandanı; Birinci Ferik : Korgeneral, ikinci Ferik : Tümgeneral.

Fırka : Tümen: on bin kişilik birlik; Tugay ile Kolordu arasındaki birlik.

— H —

Harbiye Nâzırı : Harbiye Vekili, bugünkü karşılığı ile Savunma Bakanı.

Harbiye Nezâreti : Savunma Bakanlığı.

Harbiye Nezâreti Muamelât-ı Zâtiye Müdiriyeti : Savunma Bakanlığı Özlük İşleri Müdürlüğü.

Harbiye Nezâreti Muamelât-ı Zâtiye Müdiriyeti Tahrirat Kalemi : Savunma Bakanlığı Özlük İşleri Müdürlüğü Yazı İşleri Kalemi.

Harbiye Nezâreti Muhâsebât Dairesi : Savunma Bakanlığı Muhasebe Dairesi.

Harbiye Nezâreti Tahrirat Dairesi Tahrirat Kalemi : Savunma Bakanlığı Yazı İşleri Dairesi Yazı İşleri Kalemi.

Heyet-i Temsiliyye : Erzurum Kongresi'nde (6 Ağustos 1919) Şarkî Anadolu Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti adını alan cemiyetin nizamnamesi gereğince seçilen şahıslardan müteşekkil heyet.

Heyet-i Tegrîye : Millet Meclisi.

Heyet-i Vekile : Vekiller Heyeti, Bakanlar Kurulu.

Hilâfet : Halifelik, Peygamber vekili olarak İslâmîliği koruma vazifesi.

— İ —

İcrâ Vekilleri Heyeti : Bakanlar Kurulu.

İrâde : Emir, ferman, buyruk; buradaki anlamı ile padişah emri.

İrâde-i seniyye : Padişah emri.

— K —

Kalem-i Mahsus : Özel Kalem.

Kanun-ı evvel : Aralık ayı.

Kanun-ı sâni : Ocak ayı.

Kaymakam : Yarbay.

Kolordu : Ekseriya üç tümen ve başka tamamlayıcı birliklerden meydana gelen askerî birlik.

Kuvve-i Mürettebe : Sonradan kurulmuş kuvvet.

Kuvâ-yi Millîyye : «Millî Kuvvet», İstiklâl Savaşı boyunca Anadolu'da kurulan hükümet ve bu hükümetin askerî kuvveti.

— L —

Lejyon Donör (Légion d'honneur) : Asker ve sivillere verilen bir Fransız şeref nişanı.

Livâ : Mülki idare kaza ile vilâyet (il) arasında bir derece, sancak; bugünkü karşılığı il, ayrıca, iki alaydan meydana gelmiş askerî birlik, tugay.

Lâyiha : Düşünülen bir şeyin yazı haline getirilmesi, tasarı.

— M —

Mahrec : Çıkış yeri.

Mazbata : Kararname; tutanak.

Meclis-i Vükela : Meclis-i Hâss-ı Vükela da denmiştir. Bugünkü karşılığı Bakanlar Kurulu'dur.

Miralay : «Mîr - alâý», «Alay beyi»; Albay.

Mirliva : «Mîr-livâ»; Tuğgeneral.

Muharrem : Hicri senenin ilk ayı.

Murahhas-ı Hazreti Şehriyâri : Pâdişâh Hazretlerinin temsilcisi.

Mustantik : Sorgu Hakimi.

Mutasarrıf : Bir sancağın (vilâyet, il) en büyük mülki idare âmiri; bugünkü karşılığı ile vali.

Mutasarrıflık : Bir mutasarrıfın idaresinde olan vilâyet, sancak (il).

Müdafaa-i Hukukî Millîyye Cemiyeti : Bu cemiyet ilk defa Mondros Mütarekesi'nden sonra İstanbul'da kurulmuştur. Daha sonra Doğu illerinde de şubeler açmıştır. Cemiyetin kuruluş sebebi, Doğu illerimizin Ermenilere verilme ihtimalinden doğmuştur.

Müddetumûmlik : Savcılık.

Mühimme Kalemi : Sadâret (Başbakanlık) ile Mâbeyn-i hümayûn (sarayın harem dışında kalan ve devlet işleriyle ilgili daireleri) arasındaki yazışmalara bakan daire.

Mütekaid : Emekli.

Müzâkerât : Görüşmeler.

Müzekkire : Üst makama yazılan yazı.

— N —

Narh : Satılan şeyler için resmi makamlarca gösterilen fiyat.

Nezâret : Bakanlık.

— O —

Osmanlı Ordu-yu Hümayûnu : Osmanlı Padişah Ordusu.

— R —

Ramazan : Hicri senenin dokuzuncu ayı.

Rebül-evvel : Hicri senenin üçüncü ayı.

Redd-i İlhâk Cemiyeti : İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edileceği haberi üzerine, İzmirli genç vatanseverler tarafından kurulmuş olan cemiyettir. Cemiyetin kuruluş gayesi, İzmir'in işgaline mani olmaktır.

— S —

Sadâret : Sadrazam makamı, sadrazamlık yerine kullanılmış bir tâbirdir. Bugünkü karşılığı Başbakanlıktır.

Sadâret-i Uzma : Sadrazamlık makamı.

Sadâret-i Uzmâ Mektûbî Kalemi : Sadrazamlık Yazı İşleri Kalemi. «Mektubi-i Sadâret», «Mektubi-i Sadâret-i uzma» şeklinde de kullanılmıştır. Sadrazamlık Yazı İşlerinin başında bulunan görevliye «Mektûbî-i sadr-i Âli» (Sadâret veya Sadrazam Mektupçusu) denmiştir.

Sadr-ı a'zam : «Sadrâzam»; Osmanlı Devletinde padişahın tam yetkili vekili ve vezirlerin en büyüğü, bugünkü karşılığı ile (Başbakan.

Sefaret : Elçilik.

Sergerde : Asi.

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri : Padişah Hazretlerinin Başkâtibi.

Seryâver : Bagyâver.

Seryâver-i Hazret-i Şehriyâri : Padişah Hazretlerinin Bagyâveri.

Sihhiye ve Muavenet-i İctimâiye Vekâleti : Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı.

— Ş —

Şaban : Hicri senenin sekizinci ayı.

Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti : 27 Mayıs 1336 tarih ve 3 No. lı Büyük Millet Meclisi icrâ Vekillerine dair kanunla kurulmuş olan vekâlettir. 3 Mart 1340 tarih ve 429 No. lı Şer'iyye ve Evkaf ve Erkân-ı Harbiye-i Umumiye vekâletlerinin ilgasına dair kanunla kaldırılmış ve yerine aynı kanunla, «Diyanet İşleri Reisliği» makamı tesis edilmiştir.

Şevval : Hicri senenin onuncu ayı.

Şeyhulislâm (Şeyhu'l-İslâm) : Osmanlı devletinde ulemanın başı, Diyanet İşleri, eğitim ve adliyenin en büyük amiri ve Sadrâzamdan sonra devletin ikinci görevlisi idi.

Şura-yı Devlet : «Devlet Şûrası»; bugünkü karşılığı ile Danıştay.

Şifre (Fr. Chiffre'den) : Herkesin anlamıyacağı şekilde gizli işaretlerle yazma usulü.

Şifre Kalemi : Şifre yazıp çözen şube.

— T —

Takvim-i Vakayi : Türkiye'de yayınlanmış ilk Türkçe gazetedir. İlk sayısı 11 Kasım 1831 tarihinde yayınlanmıştır. 1840 yılına kadar tek Türkçe gazete olarak yayını sürdürülen Takvim-i Vakayi, önceleri haftada bir, daha sonra gündelik olarak yayınlanmıştır. Gazete zaman zaman yayınına ara vermiş, ikinci defa 15 Mart 1891'de ve üçüncü defa da, 1 Eylül 1908'de ikinci Meşrutiyet'de çıkmıştır. 1860 yılından itibaren resmî gazete hüviyetini almış, 24 Kasım 1922'de 4609 uncu sayısı ile yayın hayatı sona ermiştir. Ancak, 7 Teşrin-i evvel 1336 (7 Ekim 1920) tarihinde yayınlanmasına başlanan «Resmî Ceride» Takvim-i Vakayi'nin bir devamıdır. 2 Ocak 1921 tarihinde Resmî Ceride'nin adı, «Resmî Gazete» olarak değişmiş olup, halen bu ad altında yayınına devam etmektedir.

Teşrin-i evvel : Ekim ayı.

Teşrin-i sâni : Kasım ayı.

— Y —

Yâver : Emir subayı.

Yâver-i Fahri : Maaş ve tahsisatı olmadığı halde padişah yâverliği yapan kimse.

Yâver-i Has : Özel Yâver.

Yâver-i Hass-i Hazret-i Şehriyâri : Padişah Hazretlerinin Özel Yâveri.

— Z —

Zabıtname : Tutanak.

Zâbit : Subay.

Zâviye : Tekkenin küçüğü.